

รายงานการวิจัย
เรื่อง

การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง
ในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี โสธายะเพ็ชร

สนับสนุนโดย

เงินทุนเพื่อการวิจัย กองทุนคณะครุศาสตร์

ปี 2562

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2563

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก เงินทุนเพื่อการวิจัย กองทุนคณะกรรมการฯ ปี 2562 ผู้วิจัยขอขอบคุณการสนับสนุนทุนดังกล่าวมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือการวิจัยและการเสนอแนะทางเพิ่มเติมจากการสนทนากลุ่มทั้ง 3 ท่าน คือ 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชู บุญลิขิตศิริ 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรวรรณ ลัญฉวรรณะกร 3) ดร.พรพิมล รอดเคราะห์ ที่สละเวลาในการตรวจเครื่องมือวิจัยและเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อผลการวิจัยอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณนิสิตและนักศึกษาชั้นปีที่ 5 เอกประถมศึกษาจากมหาวิทยาลัย 4 แห่งจำนวน 8 คน ที่สละเวลาและให้ความร่วมมืออย่างดีในการสนทนากลุ่ม ทำให้ได้ผลจากการสนทนากลุ่มที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อผู้วิจัยและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยขอขอบคุณ นางสาวรัตนาวดี แม่นอุดม และนางสาวธนัชชา เขียวหวาน ที่สละเวลาให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับงานวิจัยจนทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัย

หัวข้อวิจัย	การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู
ผู้ดำเนินการวิจัย	ดร.ภาวิณี โสธายะเพชร
หน่วยงาน	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีพ.ศ.	2563

แหล่งการเรียนรู้มีอยู่มากมายหลายประเภท การเลือกใช้แหล่งการเรียนรู้จึงขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละบุคคลว่าต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมในเรื่องใด นอกจากได้รับความรู้แล้ว ทักษะต่าง ๆ รวมไปถึงการสร้างคุณลักษณะและเจตคติอาจเป็นผลมาจากการใช้แหล่งการเรียนรู้ด้วย งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตและนักศึกษาเอกประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาในการพัฒนาตนเองเพื่อการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้แหล่งการเรียนรู้สำหรับนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาในการพัฒนาตนเองเพื่อการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Methods) คือเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ควบคู่กับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5 ในสถาบันการผลิตครูในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิต/นักศึกษาเอกประถมศึกษาซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มเพื่อใช้ในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 275 คน (ตอบกลับจริง 274 คน) กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่ใช้สำหรับการสนทนากลุ่ม จำนวน 8-10 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า

- 1) แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาที่ใช้ในระดับมากที่สุด คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 เมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แพลตฟอร์มทางการศึกษา พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีระดับการใช้แหล่งเรียนรู้มากที่สุด คือ ยูทูป โซเชียลมีเดีย ฯลฯ นอกจากนี้ แพลตฟอร์มทางการศึกษายังเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตศึกษานำมาใช้ในการพัฒนาตนเองในเกือบทุกด้าน
- 2) แนวทางการใช้แหล่งการเรียนรู้ คือ ห้องสมุดยังคงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับนิสิตนักศึกษาเอกประถมศึกษา แต่ควรมีระบบการให้ยืม-คืนหนังสือระหว่างมหาวิทยาลัยได้ เน้นการลงพื้นที่จริงเพื่อจะได้พบกับแหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวบุคคล คือ วิทยากร อีกทั้งควรมีการสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างมหาวิทยาลัย

Research Title	Use of Learning Resources of Student Teachers majoring in Elementary Education for Self-development to enter Teaching Profession
Researcher	Dr.Pavinee Sothayapetch
Organization	Faculty of Education, Chulalongkorn University
Year	2020

There are several kinds of learning resources. Each individual selects them based on his or her goals. These resources can enhance student teachers' knowledge, skills, characteristics, as well as attitudes. This research aims to 1) determine various kinds of learning resources that student teachers majoring in Elementary Education use for self-development upon entering their teaching professions; 2) provide guidelines for pre-service teachers of the effective use of learning resources. Mixed-methods designs were used with the use of surveys and focus groups. Research samples were fourth year Thai student teachers majoring in elementary education. The samples were divided into two groups: 1) 274 student teachers who took the survey questionnaires; and 2) 8 student teachers who were selectively chosen for a focus group discussion. The data were analyzed by calculating the percentage, mean (\bar{X}) and standard deviation (S.D). The inductive content analysis was used to analyze the data obtained from the questionnaire and the focus group. The main findings revealed that: 1) Online educational platforms (e.g., youtube, and social media) were used most frequently for student teachers in their self- development (\bar{X} = 2.74). 2) Libraries were very most important in providing educational resources. They were community hubs that created events that hosted experts where student teachers can learn from. Interestingly, these teachers suggested that schools should provide co-learning spaces where students from different universities can come and learn together. Borrowing books from other university libraries should make possible and feasible.

คำสำคัญ แหล่งการเรียนรู้/ นักศึกษาคู/ ประถมศึกษา/ การพัฒนาตนเอง/ วิชาชีพครู

Keywords Learning resources/ Student teacher/ Elementary education/ Self-development/ Teaching profession

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
คำสำคัญ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญตารางภาคผนวก.....	ฉ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. แหล่งการเรียนรู้.....	11
1.1 คำนียามของแหล่งการเรียนรู้.....	12
1.2 ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้.....	13
1.3 ประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้.....	14
1.4 ประเภทของแหล่งการเรียนรู้.....	15
1.5 งานวิจัยในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้.....	18
2. การพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครู.....	19
2.1 ความหมายของการพัฒนาตนเอง.....	19
2.2 ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง.....	20
2.3 วิธีการพัฒนาตนเอง.....	21
2.4 ประเภทของการพัฒนาตนเอง.....	24

2.5 การพัฒนาตนเองเพื่อก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู.....	26
2.6 งานวิจัยในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง	28
3.กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง และวิธีเลือกและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง	31
2. เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ	32
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผล.....	38
5. ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย	38
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง ในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู.....	41
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองก่อนการ ก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู.....	52
ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์การสนทนากลุ่มเพื่อนำเสนอแนวทางการใช้การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิต นักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู	55
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	61
สรุปผลการวิจัย	61
อภิปรายผลการวิจัย	63
ข้อเสนอแนะ	70
1.ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้	70
2.ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	71
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	77
ภาคผนวก ก ใบรับรองโครงการวิจัยเพื่อพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน.....	78

สารบัญตาราง

- ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 274 ชุด
- ตารางที่ 2 ตารางการแสดงระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพ
- ตารางที่ 3 ระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพ
- ตารางที่ 4 ระดับการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพจากแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกในปัจจุบัน ทั้งในด้านข้อมูลข่าวสารที่ไร้ขีดจำกัด การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วและเข้าถึงได้ในทั่วทุกมุมโลก ความสะดวกสบายต่าง ๆ ที่มีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาแทนการใช้นุขมนุษย์มากขึ้น ส่งผลให้งานด้านการศึกษาในประเทศต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ยกตัวอย่างเช่น เป้าหมายของการศึกษาชาติแต่เดิมที่มุ่งเน้นเพียงแค่ผลสัมฤทธิ์หรือผลลัพธ์ทางวิชาการได้กลายมาเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์เพื่อตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลง โดยเน้นคุณลักษณะ 3 ประการคือ 1) ผู้เรียนรู้ เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืน และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อสันติสุข ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พุทธศักราช 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) จากการกำหนดคุณลักษณะดังกล่าว ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการเปลี่ยนแปลงบทบาทของทั้งครูและผู้เรียนอีกด้วย จากแต่เดิมครูจะเป็นผู้สอนและถ่ายทอดความรู้เนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว ได้เปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ชี้แนะแนวทางและให้คำแนะนำ เพื่อช่วยให้นักเรียนและครูได้พบความรู้ใหม่หรือสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ในขณะที่ผู้เรียนจากที่เป็นผู้รับฟังครูเพียงอย่างเดียว ต้องเปลี่ยนเป็นผู้ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง กระทั่งอรันในการค้นหาคำตอบผ่านการทำกิจกรรมของครูที่เน้นรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น (ดิเรก พรสีมา, 2559) ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดและวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อผลิตเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณภาพตามที่ประเทศชาติต้องการ ดังที่ เกิดพงศ์ จิตรหลัง (2559) กล่าวว่า “ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการกำหนดอนาคตของคนในชาติ เพราะครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดผู้เรียนที่สุดครูจึงมีภาระหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมสร้างเสริมสติปัญญาเป็นผู้ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และเป็นผู้จุดประกายแห่งการเรียนรู้ กระตุ้นการใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ สิ่งใหม่ได้” (น. 3)

นิสิตนักศึกษาครูเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญที่จะเป็นครูต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตนักศึกษาครูเอกวิชาประถมศึกษา เพราะการศึกษาในระดับนี้นั้นเน้นการบูรณาการเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถ เจตคติ คุณลักษณะและพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนที่จะเรียนรู้ต่อไปในระดับที่สูงขึ้นและเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังที่ ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง (2560) ได้กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของการศึกษาในระดับนี้คือ การอ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณได้ มีพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และ

ประวัติศาสตร์ ซึ่งครูประถมศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กที่มีอายุ 6-12 ปี โดยเน้นการบูรณาการการเรียนรู้เพื่อมุ่งให้นักเรียนในวัยดังกล่าวมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ สังคมและวัฒนธรรม เช่นเดียวกับการวิจัยของ Shuayb and O'Donnell (2008) ที่ทำการสำรวจเป้าหมาย ค่านิยม และวัตถุประสงค์ของการประถมศึกษาของ 6 ประเทศในช่วง 40 ปีหลังตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2550 ลงไปพบว่าในช่วงแรก การจัดการการศึกษาจะเน้นไปที่จุดมุ่งหมายและค่านิยมที่จะเกิดขึ้นกับตัวเด็กโดยเน้นที่หลักสูตร ในช่วงที่สองได้เริ่มให้ความสำคัญกับสังคมและเศรษฐกิจ จากนั้นได้เริ่มให้ความสนใจในการเตรียมให้เด็กรับมือกับสังคมพหุวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสภาพแวดล้อมการทำงาน ทำให้ความต้องการในการพัฒนาต่าง ๆ มีมากขึ้น และในท้ายที่สุดที่มุ่งเน้นเรื่องของการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ การมีสุขภาพที่ดี ความปลอดภัย และการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งที่การศึกษาในระดับประถมศึกษานี้ควรให้เด็กตระหนักถึง ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การศึกษาในระดับประถมศึกษาไม่ใช่เพียงแค่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้เท่านั้นหากแต่ต้องมีความรู้ ความสามารถในการทำงาน มีทักษะในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคตเพื่อการเป็นพลเมืองที่ดี มีสุขภาพที่ดี มีความปลอดภัยและอยู่อย่างยั่งยืนอีกด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ครูประถมศึกษาจะสามารถขัดเกลาและหล่อหลอมทักษะความสามารถต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนด้วยการบูรณาการการเรียนรู้ที่ละเอียดถี่ถ้วนไปกับรายวิชาต่าง ๆ ที่ครูสามารถสอนได้ในห้องเรียน จากความสำคัญดังกล่าวมา นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาจึงมีหน้าที่สำคัญต่อการเป็นครูในอนาคตเพื่อการพัฒนาผู้เรียนในช่วงวัยดังกล่าวให้บรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาในระดับนี้ รวมไปถึงการหล่อหลอมและขัดเกลาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะ 3 ประการตามที่มาตรฐานการศึกษาชาติต้องการ

นิสิตนักศึกษาครูชั้นปีที่ 5 หรือนิสิตนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย เป็นกลุ่มคนกลุ่มสุดท้ายของการอยู่ในระบบหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครูก่อนที่จะเข้าสู่วิชาชีพครูอย่างเต็มตัว ซึ่งชั้นปีที่ 5 เป็นชั้นปีที่ต้องนำความรู้ทางภาคทฤษฎีที่ได้เรียนมาตลอดระยะเวลา 4 ปี มาแปรเปลี่ยนเป็นการปฏิบัติจริงในห้องเรียนที่เรียกว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือ การฝึกสอน ดังที่ วิภาฤดี วิภาวิน และคณะ (2547, น.6) สรุปว่า การฝึกสอนหมายถึง “กิจกรรมที่ทางสถาบันผลิตครูจัดให้แก่ นิสิต นักศึกษา เป็นการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยตรง เพื่อให้ นิสิต ได้มีการออกไปฝึกปฏิบัติการสอน โดยใช้ความรู้ทฤษฎีที่ได้เรียนมาจากสถาบันทั้งหมด นำไปประยุกต์ใช้และปฏิบัติในห้องเรียน และเป็นการทำให้นิสิตรู้จักวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีความคิดริเริ่ม มีความมั่นใจในตนเอง และทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู” นิสิตนักศึกษาครูจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมและพัฒนาตนเองเพื่อจะก้าวเข้าสู่วิชาชีพครูในอนาคต โดยเฉพาะปัจจุบันเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นิสิตนักศึกษาจำเป็นต้องพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวใหม่ในแต่ละช่วงของการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ถือเป็นการพัฒนาตนเองก่อนเข้าสู่วิชาชีพได้ทางหนึ่ง

เช่นเดียวกับ อรรถนพ จินะวัฒน์ (2559, น.1381) ได้กล่าวว่า “จุดเริ่มต้นของการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพครูก็คือ การประเมินว่าตนเองมีความสามารถที่แท้จริงในเรื่องใดบ้าง จะต้องพัฒนาเพิ่มเติมเรื่องใด พัฒนาต่อยอดเรื่องใดซึ่งควรมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม แล้ววางแผนนำสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ” นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ว่า

“...การศึกษาค้นคว้าที่สำคัญและจำเป็นอย่างแรก คือการศึกษาทางแนวคิด อันได้แก่การฝึกฝนค้นคว้าวิชาเฉพาะของแต่ละคน ให้เชี่ยวชาญชำนาญแตกฉานลึกซึ้ง และพัฒนาก้าวหน้าพร้อมกันนั้น ในฐานะนักปฏิบัติ ซึ่งจะต้องทำงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่นฝ่ายอื่นอยู่เป็นปกติ ทุกคนจำเป็นต้องศึกษาทางแนวกว้างควบคู่กันไปด้วย การศึกษาตามแนวกว้างนี้ หมายถึง การศึกษาให้รู้ให้ทราบ ถึงวิทยาการสาขาอื่น ๆ ตลอดจน ความรู้รอบตัวเกี่ยวกับสภาวะและวิวัฒนาการของบ้านเมืองและสังคมในทุกแง่มุม เพื่อช่วยให้มองเห็น ให้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ อย่างชัดเจนถุกถ้วน และสามารถนำวิชาการด้านของตน ประสานเข้ากับวิชาด้านอื่นๆ ได้โดยสอดคล้อง ถูกต้อง และเหมาะสม...”

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๓๓

จากพระบรมราโชวาทดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการค้นคว้าหาความรู้ที่อยู่ตลอดเวลา โดยไม่ว่าจะประกอบวิชาชีพใด ทุกวิชาชีพล้วนแล้วแต่ต้องพัฒนาวิชาชีพของตนด้วยการศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาชีพครู ซึ่งเป็นวิชาชีพชั้นสูงและเป็นวิชาชีพที่สร้างคน ไม่เพียงแต่การมีความรู้เพียงอย่างเดียวหากแต่ต้องมีทักษะต่าง ๆ ประกอบกันในการสร้างคนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศด้วย ด้วยเหตุนี้ การศึกษาหาความรู้และการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงจำเป็นต้องศึกษาจากหลากหลายแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบันแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปตามความทันสมัยของสังคมโลกที่เน้นการใช้เทคโนโลยีและการมีพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นสำคัญ แหล่งการเรียนรู้แบบเดิม ๆ จึงอาจไม่สามารถตอบโจทย์ตามความต้องการของสังคมโลก สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (2560) ที่เสนอว่า สังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ที่ไม่ได้เน้นเพียงแค่ให้ความรู้ แต่ต้องเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมตามแนวคิดของไทยแลนด์ 4.0 ทำให้ผู้สอนต้องมีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป ความท้าทายของครูผู้สอนจึงเปลี่ยนจากการสอนในแพลตฟอร์มเดิมเป็นการเรียนการสอนแบบใหม่ที่เรียกว่า แพลตฟอร์มการศึกษาสำหรับไทยแลนด์ 4.0 (Education Platform for Thailand 4.0) ซึ่งจะเป็นแพลตฟอร์มที่สร้างความเท่าเทียมและทั่วถึงด้านการศึกษาด้วย

เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology) และทรัพยากรการเรียนรู้แบบดิจิทัล (Digital Learning Resource) เพื่อให้บุคคลเข้าถึงองค์ความรู้ที่มีคุณภาพได้โดยสะดวก นอกจากนี้ อดิพร เกิดเรือง (2560) ยังเสนอว่า ในสังคมไทยควรตระหนักถึงการเปลี่ยนผ่านของยุคดิจิทัลที่ควรส่งเสริมให้ครู นักเรียน นักศึกษา ผู้เกี่ยวข้อง องค์กร และชุมชน ได้ร่วมมือกันเพื่อให้เด็กมีการพัฒนาทักษะ ความรู้ ในสร้างการเติบโต และพัฒนาทั้งต่อตนเองและสังคม นิสิตนักศึกษาครูซึ่งเป็นช่วงยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีการศึกษาหาความรู้จาก แหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุคดังกล่าวในการพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาเยาวชน และพัฒนาสังคมต่อไป

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง จึงได้กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 25 ดังนี้ “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ” ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ยังสามารถจำแนกออกเป็นหลายประเภท เช่น แหล่งการเรียนรู้ตามสถานที่ตั้งสามารถแบ่งได้เป็น แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) หรือแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล แหล่งการเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ และ แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ (สุนทรวิวัฒน์, 2544) แหล่งการเรียนรู้ตามที่กล่าวมาเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สามารถใช้ได้ในทุกยุคทุกสมัย หากแต่ปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร (ยุคดิจิทัล) ทำให้มีแหล่งการเรียนรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น กล่าวคือ แหล่งการเรียนรู้ที่มีรูปแบบที่สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ซึ่งมวลชนหมู่สามารถเรียนรู้ได้แต่ต้องเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคลด้วย ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ผ่าน Platform ออนไลน์ ได้แก่ หลักสูตรออนไลน์แบบเปิด Massive Open Online Courses (MOOCs) สื่อวิดีโอทัศน์ (Youtube) เกมคอมพิวเตอร์ (Games) สื่อสังคม (Social Media) สื่อทางเสียง (Audiobooks and Podcasts) จึงนับเป็นโอกาสดีของคนรุ่นใหม่ในการเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้ (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2560)

จากการศึกษาและรวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิทยาศาสตร์ผ่านเว็บ ระดับประถมศึกษาตอนต้นการบริหารจัดการใช้แหล่งการเรียนรู้ และศึกษาผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ (ขนาดล

สมบูรณ์ และสมถวิล ธนะโสภณ, 2558) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคูอำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 (พรรณี เสี่ยงบุญ, ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง, และศักดิ์พงศ์ หอมหวล, 2554) และ การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา (พยุ่ง ใบแย้ม, พนม พงษ์ไพบูลย์, และภรณ์ พล วิวรรณมงคล, 2558) เป็นต้น 2) การบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 (คำ วงศ์เทพ, 2554) การบริหารจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน โรงเรียนศรีถ้อยสุนทรราชภัฏวิทยา อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย (พิมลมาศ ยะอนันต์, ยุพิน อินทะยะ, และณัฐยา ตันตรานนท์, 2557) และ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 (พจน์ การเกษ และ จิรวัดน์ กิติพิเชษฐสรค, 2560) เป็นต้น 3) การใช้แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ ผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ ในท้องถิ่นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในเขตเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย (ศิริรัตน์ สุขนิตย, 2547) การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรี เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (สุนทวิทย์ บุญสมบัติ และคณะ, 2554) และ ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชนบ้านร่มโพธิ์ทอง เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านร่มโพธิ์ทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา (สุดา ทองแข่ง, ดร.ณัฐ จำปาทอง, และ ดิเรก สุขสุนัย, 2558) เป็นต้น จากการวิจัยส่วนหนึ่งตามที่กล่าวมา พบว่า ในประเภทของการใช้แหล่งการเรียนรู้จะเน้นไปที่บริบทของการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ เช่น การใช้แหล่งการเรียนรู้ของครูเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การใช้แหล่งการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน เป็นต้น หากแต่ในระดับอุดมศึกษานั้นยังมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาอยู่จำนวนมาก จากประเด็นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการจะศึกษาถึงการใช้แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาในยุคดิจิทัลนี้

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 ที่จะต้องนำความรู้และทักษะที่มีเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับเยาวชนต่อไปในอนาคตท่ามกลางสังคมที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีที่มีอยู่จำนวนมาก ซึ่งมีใช้เพียงแค่การเรียนรู้ทางวิชาการจากสถาบันการศึกษาของตนเองเท่านั้นหากแต่ต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมากมายหลากหลายโดยอาจเป็นไปได้เพื่อการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนในชั้นเรียนหรือการเรียนรู้ตามความสนใจของตนเองก็ตาม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา

การใช้แหล่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาครูชั้นปีที่ 5 สาขาประถมศึกษาว่ามีแหล่งการเรียนรู้ อะไรและนำแหล่งการเรียนรู้เหล่านั้นมาพัฒนาตนเองก่อนการประกอบวิชาชีพครูในอนาคตได้อย่างไรบ้าง หากนิสิตนักศึกษาครูมีการเรียนรู้ผ่านแหล่งการเรียนรู้อยู่เสมอ ๆ จะสามารถช่วยเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่มี ตลอดจนรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ๆ อย่างทันที่และเหมาะสม ในท้ายที่สุดผลของการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูจะสามารถส่งผลดีทั้งต่อตนเองและต่อเยาวชนในฐานะผลผลิตของการจัดการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเหล่านี้ได้ในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษา ชั้นปีที่ 5 มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ระดับใด และแหล่งเรียนรู้นั้นสามารถพัฒนาตนเองในด้านใดบ้าง และสามารถพัฒนาได้ในระดับใด
2. แนวทางการใช้แหล่งการเรียนรู้สำหรับนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาในการพัฒนาตนเองเพื่อการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครูเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาในการพัฒนาตนเองเพื่อการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้แหล่งการเรียนรู้สำหรับนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาในการพัฒนาตนเองเพื่อการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

สมมติฐานของการวิจัย

1. นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 มีแนวโน้มในการใช้ห้องสมุดและการใช้แพลตฟอร์มทางการศึกษาในการเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองก่อนการเข้าสู่วิชาชีพครูมากกว่าแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เพราะวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่ต้องถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน การเพิ่มเติมหาความรู้ในเนื้อหาที่สอนเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจึงสามารถค้นคว้าได้จากห้องสมุดเป็นสำคัญ อีกทั้งความรวดเร็วของเทคโนโลยีทำให้มนุษย์มีความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ มากขึ้น การใช้แพลตฟอร์มทางการศึกษาจึงเป็นแหล่งการเรียนรู้หนึ่งที่คาดว่านิสิตนักศึกษาครูจะนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ การเตรียมและวางแผนการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น ดังที่ สถาบันการเรียนรู้ มจร. (2560) เสนอว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคข้อมูลข่าวสารคือ รูปแบบที่สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ซึ่งมวลชนหมู่จำนวนมากสามารถเรียนรู้ได้แต่ต้องเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคลด้วย การเรียนรู้รูปแบบใหม่ เช่น หลักสูตรออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOCs) การเรียนรู้อื่น ๆ ไม่ว่า

จะเป็นภาพ เสียง วิดีทัศน์ สื่อสังคม เกม เป็นต้น Platform ออนไลน์ ที่มีความนิยม มีตัวอย่างที่เป็นที่ประสบความสำเร็จ มีการใช้โดยแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ หลักสูตรออนไลน์แบบเปิด Massive Open Online Courses (MOOCs) สื่อวิดีโอ (Youtube) เกมคอมพิวเตอร์ (Games) สื่อสังคม (Social Media) สื่อทางเสียง (Audiobooks and Podcasts) และงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของ Itsekor and Nwokeoma (2017) ที่เสนอว่า ห้องสมุดมีความสำคัญในแง่ของข้อมูลต่าง ๆ การสื่อสาร และการแปลงข้อมูล ซึ่งช่วยในการปลูกฝังวัฒนธรรมการอ่านเพื่อชีวิตที่ก้าวหน้าต่อไปของบุคคล ดังนั้นห้องสมุดจึงเป็นการเสริมสร้างการรู้หนังสือ ความรู้ และการได้มาซึ่งทักษะต่าง ๆ จากงานวิจัยดังกล่าวตามที่กล่าวมาจึงสอดคล้องกับการตั้งสมมติฐานเบื้องต้นที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) คือเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ควบคู่กับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยสามารถอธิบายขอบเขตตามหัวข้อ ได้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5 ในสถาบันการผลิตครูที่มีหลักสูตรสาขาวิชาประถมศึกษาในประเทศไทยทั้งหมด จำนวน 23 แห่ง ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยรัฐบาลและอยู่นอกกำกับของรัฐบาลจำนวน 7 แห่ง กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 15 แห่ง และกลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 1 แห่ง สำหรับขนาดกลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 265 คน ที่ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นอีกครั้งหนึ่งตามภูมิภาค เพื่อให้ได้ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่มเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 คน ซึ่งเกณฑ์การคัดเลือกในการเป็นผู้สนทนากลุ่ม มีดังนี้

1. เป็นนิสิต/นักศึกษาวิชาเอกประถมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5
2. เป็นนิสิต/นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยตลอดหลักสูตร (GPAX) เกิน 3.50 ขึ้นไป
3. เป็นนิสิต/นักศึกษาที่ได้รับรางวัลทางด้านวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ระดับอุดมศึกษา
4. มีความยินดีและเต็มใจในการที่จะเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ แหล่งการเรียนรู้ จำนวน 8 แหล่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 มาตรา 25 ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวน

พฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ รวมถึงอีก 1 แหล่งการเรียนรู้คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษา และการพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครู

3. ประเด็นที่ใช้ในการศึกษา คือ การใช้แหล่งการเรียนรู้ว่ามีแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ บ่อยเท่าใด และใช้เพื่อการพัฒนาตนเองในด้านใด

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ แนวคำถาม/ประเด็นในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งหรือสถานที่ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ทั้งที่เป็นตัวบุคคล สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม ที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือธรรมชาติสร้างขึ้น แบ่งเป็น 9 ประเภท คือ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ และอีกหนึ่งแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญในยุคดิจิทัลนี้ คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษา

แพลตฟอร์มทางการศึกษา หมายถึง ฐานการนำเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะเป็นระบบปฏิบัติการ โปรแกรม ซอฟต์แวร์ แอปพลิเคชัน เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล ร่วมกับการทำงานเป็นกลุ่ม และการนำสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัย เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ แพลตฟอร์ม e-Learning หรือ Massive Open Online Courses (MOOCs)

2. นิสิตนักศึกษาครู เอกประถมศึกษา หมายถึง นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาประถมศึกษาหรือวิชาเอกประถมศึกษาในสถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาประถมศึกษาในประเทศไทย

3. การพัฒนาตนเองก่อนเข้าสู่วิชาชีพ หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ เจตคติ เพื่อช่วยทำให้เกิดความก้าวหน้าในการประกอบวิชาชีพครูในอนาคต โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านคือ

3.1 ด้านความรู้ ประกอบไปด้วย เนื้อหาวิชา ด้านการวิจัย ด้านภาษา ด้านจิตวิทยา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดการชั้นเรียน ด้านเทคโนโลยี

3.2 ด้านทักษะ ประกอบด้วยการสื่อสาร (การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ) การดำเนินการสอน การคิดวิเคราะห์

3.3 ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ประกอบด้วย การรักและศรัทธาในการเป็นครู การเป็นตัวอย่างที่ดี มีความเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ประโยชน์ในเชิงวิชาการด้านครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางในการให้สถาบันการศึกษาที่มีคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ตื่นตัวในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีทั้งในมหาวิทยาลัยเอง หรือที่มีในชุมชนมาส่งเสริมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้กับนิสิตนักศึกษาครู หรือการสร้างแหล่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ เพื่อเอื้อให้นิสิตนักศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง นอกเหนือจากชั้นเรียนปกติ การส่งเสริมและให้ความสำคัญกับแหล่งการเรียนรู้ที่มีจะช่วยปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาในปัจจุบันให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กอปรกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ในชั้นเรียนให้มีความหลากหลายและสามารถให้นิสิตนักศึกษาเข้าถึงความรู้ และประสบการณ์อย่างแท้จริงที่นอกเหนือจากการให้ความรู้ในเชิงทฤษฎีที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว
2. ประโยชน์ในเชิงการนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา/พัฒนาการจัดการเรียนการสอนหรือการครุศึกษา ผลการวิจัยชิ้นนี้อาจเป็นแนวทางในการให้สถาบันการผลิตครูปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของโลกในยุคปัจจุบันมากขึ้นด้วยการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างมากมาย และยังเป็นการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อีกด้วย

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ โดยกำหนดหัวข้อในการนำเสนอ ดังนี้

1. แหล่งการเรียนรู้

- 1.1 คำนิยามของแหล่งการเรียนรู้
- 1.2 ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้
- 1.3 ประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้
- 1.4 ประเภทของแหล่งการเรียนรู้
- 1.5 งานวิจัยในและต่างประเทศ

2. การพัฒนาตนเองเพื่อก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

- 2.1 ความหมายของการพัฒนาตนเอง
- 2.2 ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง
- 2.3 วิธีการพัฒนาตนเอง
- 2.4 ประเภทของการพัฒนาตนเอง
- 2.5 การพัฒนาตนเองเพื่อก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู
- 2.6 งานวิจัยในและต่างประเทศ

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แหล่งการเรียนรู้

การเรียนรู้และการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะต่าง ๆ สามารถเพิ่มพูนและพัฒนาได้จาก แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งปรากฏอยู่ในรูปของบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ เป็นต้น แหล่งการเรียนรู้จึงมีส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาทั้งในระบบตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึงอุดมศึกษา หรือแม้กระทั่งการศึกษา นอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพราะแหล่งการเรียนรู้จะเป็นชุมชนทรัพยากรความรู้ที่ช่วยส่งเสริมเพิ่มพูนการเรียนรู้ทั้งทางวิชาการและทักษะต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างดี เนื่องจากไม่มีข้อจำกัดของการแสวงหาความรู้ และไม่จำกัดเพศ อายุ ของบุคคล ดังนั้น ทุกคนสามารถพัฒนาความรู้และความสนใจของตนเองผ่านแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและในประเทศของตนได้

1.1 คำนิยามของแหล่งการเรียนรู้

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ ivo อย่างหลากหลาย ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ แหล่งรวม หรือสถานที่ศูนย์รวม ที่ประกอบด้วยข้อมูลข่าวสาร ความรู้และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ การ กำหนดเวลา ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น เป็นไปตามความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน รูปแบบ การวัดและประเมินผลไม่ใช่การประเมินผลในชั้นเรียน แต่เป็นการสร้างรูปแบบขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมกับการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับศิริพร ชีปนวัฒนา (2548) ที่เน้นย้ำเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ว่า แหล่งการ เรียนรู้ เป็นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง โดยผ่านแหล่งการเรียนรู้ในรูปของ แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ โดย สอดคล้องกับ ดวงพร ปวงมาลา (2557) ที่ให้นิยามว่า เป็นแหล่ง หรือที่ให้ข้อมูล ข่าวสาร สารความรู้ เป็น การช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องกว้างขวางแล้ว สิ่งที่เพิ่มเติมให้กับผู้เรียนคือ ประสบการณ์ที่ หลากหลายด้วย สำหรับค่านิยามของแหล่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับ การศึกษาตลอดชีวิต มีดังนี้ แหล่งการ เรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชนเป็นแหล่งการศึกษาตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทาง ธรรมชาติสภาพแวดล้อม ทางสังคม และวัฒนธรรม สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หน่วยงานทั้งภาครัฐและ เอกชน รวมถึง สถาบันต่าง ๆ ตลอดจนบุคคลสำคัญในชุมชน ที่ครูและนักเรียนสามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการ เรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม, 2553) เช่นเดียวกับ สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา (2548) ได้นิยามความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งหรือที่รวมสาระความรู้ อาจ เป็นสถานที่หรือศูนย์ข้อมูลข่าวสาร สารความรู้หรือบุคคลที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ ยังมี การให้ค่านิยามแหล่งการเรียนรู้ว่า สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกโรงเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติหรือได้

ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อสืบค้นเพิ่มเติมสิ่งที่มีอยู่ในสังคมรอบตัวทั้งสิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิตเป็นสิ่งที่มียู่ในธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นเป็นแหล่งความรู้ที่ทำให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสร้างพฤติกรรม ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างกลุ่มเพื่อน ระหว่างครูกับผู้เรียน ระหว่างวิทยากรแหล่งเรียนรู้กับครูและผู้เรียน เพื่อจุดประสงค์ให้บุคคล เกิดการเรียนรู้ มีความสนใจใฝ่รู้ และเป็นบุคคลที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2548)

จากคำนิยามข้างต้นสรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งหรือสถานที่ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ทั้งที่เป็นตัวบุคคล สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม ที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือธรรมชาติสร้างขึ้น ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจนทำให้เกิดการพัฒนาทั้งความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทั้งครูและผู้เรียนหรือวิทยากรแหล่งเรียนรู้นั้น ๆ ให้เป็นผู้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้

จากการสังเคราะห์แนวความคิดของหน่วยงานและนักวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นการค้นพบและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (กิ่งแก้ว อารีรักษ์ และคณะ, 2548; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550; พยุง ใบแย้ม, พนม พงษ์ไพบูลย์, และ กรัณย์พล วิวรรณมงคล, 2558) ไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างลึกซึ้ง สามารถนำความรู้ไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้หรือสร้างองค์ความรู้ได้อย่างถูกต้อง
2. ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มร่วมคิดร่วมทำร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และทักษะกระบวนการต่าง ๆ ก่อให้เกิดทักษะชีวิต
3. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกตการเก็บข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลการความหมายและการสรุปความคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ
4. ผู้เรียนได้ประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้ได้
6. ผู้สอนเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้ให้คำแนะนำให้การสนับสนุนความรู้ได้อย่างถูกต้อง
7. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพชีวิตจริงสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ช่วยให้เกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตของตนครบถ้วน ท้องถิ่นชีวิตในท้องถิ่น ชุมชน ธรรมชาติระบบความสัมพันธ์ผ่านบุคคลสถานที่ และบริบททางสังคม
8. ผู้เรียนเห็นคุณค่า มีความหมายต่อชีวิตทำให้เห็นคุณค่าเห็นความสำคัญสิ่งที่เรียน

9. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นสู่ความรู้สากลสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวได้อย่างเป็นรูปธรรม

10. ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง

11. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กรท้องถิ่นบุคคลและครอบครัวในการพัฒนาท้องถิ่น

12. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกตการเก็บข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล การรู้ความหมายและการสรุปความคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

13. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้ให้ผู้อื่นรับรู้ได้

14. กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่หลากหลาย

15. กระตุ้นมุ่งเน้นลึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผลักดันให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น สามารถสร้างผลผลิตในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้น

16. เสริมสร้างการเรียนรู้ จนเกิดทักษะการแสวงหาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการสร้างความตระหนักเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติและ ความแตกต่างของข้อมูล

17. แหล่งการเรียนรู้เสริมสร้างการพัฒนาการคิด เช่น การแก้ปัญหา การให้เหตุผล และการประเมินอย่างมีวิจารณญาณ โดยอาศัยกระบวนการวิจัยอิสระ

18. เปลี่ยนเจตคติของครูและผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

19. พัฒนาทักษะการวิจัยและความเชื่อมั่นในตนเองในการค้นหาข้อมูล

20. เพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการ ในด้านเนื้อหา เจตคติ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยอาศัยแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้คือ การทำให้เกิดการพัฒนาตนเองทั้งความรู้ ทักษะ การคิด การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเจตคติโดยผ่านการค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบอย่างมีขั้นตอนแบบการวิจัย ซึ่งผลของการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้สามารถนำไปพัฒนาตนเอง ท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติได้ ซึ่งมีการเผยแพร่ข้อมูลไปยังผู้อื่นให้รับรู้

1.3 ประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้ อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2552) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า ช่วยให้ผู้เรียนและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ช่วยให้ระบบข้อมูลข่าวสารได้ดีพิมพ์เผยแพร่ และนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการอย่างกว้างขวางมากขึ้น ช่วยให้ระบบการจัดการความรู้มีความกว้างขวางมากขึ้นหรือที่

เรียกว่าการศึกษาไร้พรมแดน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการสร้างเครือข่ายได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระบบเพื่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย นอกจากนี้ยังช่วยรักษากฎมีปัญญาของบุคคลหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาในระยะยาว และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ชุมชนและเป็นที่พักพิงทางด้านวิชาการในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ชลทิตย เอี่ยมสำอาง และ วิชนี ศิลตระกูล (2533) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นแหล่งวิทยาการที่ประชาชนสามารถเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนประหยัดและสามารถศึกษาหาความรู้โดยไม่ต้องเดินทางไปไกล ประหยัดงบประมาณ เป็นการเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ช่วยให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ส่งเสริมคุณธรรมการอยู่ร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มพูนทักษะ รวมถึงสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการพึ่งพาตนเอง ประหยัด จีรวรรพษ์ (2535) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งการเรียนรู้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ ปฏิบัติและสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้และส่งเสริมความรู้ความสามารถของผู้เรียนให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ในส่วนของ Kenworthy (1992) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า ช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความสนใจใคร่รู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มและการเรียนรู้ร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถทำและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รวมถึงสร้างประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนในอีกรูปแบบโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะแก่ผู้เรียน เช่น ให้ความช่วยเหลือในการฝึกงาน เชิญวิทยากรมาบรรยายหรือสาธิตให้ผู้เรียน การพาผู้เรียนไปทัศนศึกษาดูงาน การสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้ชำนาญเฉพาะด้าน สร้างทักษะและสร้างนิสัยในการเรียนรู้เพื่อเตรียมผู้เรียนสู่การทำงานในอนาคต

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้คือ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการและความสนใจของตนเอง ให้ผู้เรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรงให้กับผู้เรียน ฝึกฝนการค้นคว้า สืบเสาะและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.4 ประเภทของแหล่งการเรียนรู้

การแบ่งประเภทของแหล่งการเรียนรู้มีผู้แบ่งไว้อย่างมากมายหลากหลาย เท่าที่ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยมีการแบ่งไว้ตาม 1) ตามแหล่งที่ตั้ง คือ แบ่งเป็น แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวน

ธรรมะ เป็นต้น และแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น (ภายนอกโรงเรียน) ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน ห้องพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ศูนย์ กีฬา วัด ครอบครัว ท้องถิ่น สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) 2) ตามตัวบุคคล คือ แบ่งเป็น บุคคลกับสถานที่ โดยแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นตัวบุคคล ได้แก่ บุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งมีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขาวิชาชีพ บางท่านอาจ เป็นผู้มีทักษะ ความชำนาญในแต่ละสาขาวิชาชีพ เช่น เป็นปราชญ์ชาวบ้าน พระ ผู้บริหาร ครู นักการภารโรง เป็นต้น สำหรับสถานที่ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วทั้งในสถานศึกษาและ ท้องถิ่น เป็นสถานที่สำหรับค้นคว้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งอาจเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติแล้ว หรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น (สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ, 2545) 3) แบ่งแบบผสม กล่าวคือ นักวิชาการและหน่วยงานมีการแบ่งตาม 2 ข้อดังกล่าวข้างต้นและมีการเพิ่มเติมในบางประเภท เช่น มีการแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล แหล่งการเรียนรู้ประเภทสถานที่ แหล่งการเรียนรู้ประเภทธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ พืช ดิน หิน แร่ ทะเล เกาะ แม่น้ำ ห้วยหนอง คลอง บึง น้ำตก พุงนา สัตว์ป่า สัตว์น้ำ เป็นต้น และแหล่งประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้านดนตรีพื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน (สามารถ รอดสำราญ, 2546) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 การจัดการศึกษาแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 25 กำหนดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ อันได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีศูนย์การกีฬาและนันทนาการแหล่งข้อมูล สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้ประเภทแหล่งการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสามารถอธิบายแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละประเภทได้ ดังนี้

1. ห้องสมุด (Library) หมายถึง เป็นสถานที่รวบรวมหนังสือ วารสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนโสตทัศนวัสดุที่สอดคล้องกับหลักสูตรในปัจจุบัน เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนของครู และนักเรียน เป็นสถานที่ที่ทุกคนในโรงเรียน สามารถเลือกการอ่านหนังสือและค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ ได้โดยอิสระ นอกเหนือจากการเรียนในชั้น นอกจากนั้นยังเป็นศูนย์กลางวัสดุสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ (สนั่น ดวงเกต, 2550, น.9) นอกจากนี้ Wilkin (2015) ได้ให้ความหมายของห้องสมุดไว้ 4 ประการสำคัญว่า 1) เป็นการคัดเลือก การสงวนรักษาไว้ การเก็บ และการให้ของการเข้าถึงสื่อวัสดุต่าง ๆ หนังสือ และ เอกสารต้นฉบับ รวมถึงวัสดุภาพและเสียง 2) ความเกี่ยวพันกันระหว่างการวิจัยและการเรียนรู้ 3) การตีพิมพ์ ที่มีขั้นตอนของกระบวนการวิจัย 4) การสร้างสรรค์และการจัดการพื้นที่ว่างให้กับผู้ใช้และการเก็บรวบรวมวัสดุเอกสารต่าง ๆ

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานและนักวิชาการต่าง ๆ

(กิ่งแก้ว อารีรักษ์, 2548; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550; พยุง ใบแย้ม, พนม พงษ์ไพบูลย์และกรัณย์พล วิวรรณมงคล, 2558) สามารถจำแนกประเภทของห้องสมุด ออกเป็น ประเภทดังนี้

1.1 ห้องสมุดโรงเรียน (School Library) เป็นห้องสมุดในสถานศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ห้องสมุดโรงเรียนจะมีหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ทุกสาขาวิชาเพื่อให้บริการแก่ครู นักเรียนสำหรับค้นคว้าประกอบการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตร เป็นห้องสมุดที่เริ่มและส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน เป็นการปูพื้นฐานไปสู่การใช้ห้องสมุดอื่น ๆ

1.2 ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (College and University) เป็นห้องสมุดในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งรวบรวมเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โสตทัศนวัสดุให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่เปิดสอนในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยเพื่อให้นักศึกษา อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของสถาบันนั้น ๆ

1.3 ห้องสมุดประชาชน (Public Library) เป็นห้องสมุดที่ตั้งอยู่ในชุมชนเป็นของประชาชนมีสิทธิเข้าไปใช้บริการได้อย่างอิสระโดยไม่จำกัดวัยหรือระดับการศึกษา เป็นห้องสมุดที่ต้องการให้ประชาชนยกระดับการดำรงชีวิตประจำวันให้ดีขึ้นและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในอันที่จะส่งเสริมความผาสุกส่วนตัวและสังคม

1.4 ห้องสมุดเฉพาะ (Special Library) เป็นห้องสมุดที่ตั้งอยู่ตามหน่วยราชการ โรงงาน สมาคม บริษัท เป็นต้น ห้องสมุดประเภทนี้จะมีหนังสือเฉพาะวิชาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้น ๆ และมักจะให้บริการแก่เจ้าพนักงานหรือคณงานของหน่วยงาน เช่น ห้องสมุดธนาคาร ห้องสมุดโรงพยาบาล เป็นต้น

1.5 ห้องสมุดแห่งชาติ (National Library) เป็นห้องสมุดที่มีขนาดใหญ่ รวบรวมสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่จัดพิมพ์ในประเทศต้นฉบับ ตัวเขียน ศิลารีกต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุที่เกี่ยวข้องในด้านการรวบรวมรักษามรดกของชาติในด้านสิ่งพิมพ์เก็บไว้ในรูปของโสตทัศนวัสดุต่าง ๆ

2. พิพิธภัณฑ์ (Museum) เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่เปิดเป็นสถานที่สาธารณะ และเป็นสถาบันถาวรที่ให้บริการแก่สังคมและมีส่วนในการพัฒนาสังคม มีหน้าที่รวบรวม สงวนรักษา ค้นคว้าวิจัย เผยแพร่ความรู้ และจัดแสดง วัตถุอันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ เพื่อจุดประสงค์ในการค้นคว้า การศึกษา และ ความเพลิดเพลินใจ คำจำกัดความดังกล่าว ได้กำหนดหน้าที่หลัก ๆ ของพิพิธภัณฑ์ไว้ 5 ประการ คือ 1) รวบรวม 2) สงวนรักษา 3) ค้นคว้าวิจัย 4) เผยแพร่ความรู้ และ 5) จัดแสดงวัตถุ (สภาการพิพิธภัณฑ์สถานระหว่างชาติ, 2554)

3. หอศิลป์ (Art galleries) อำนาจ เย็นสบาย (2548, น.7-12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “สถานที่ทำกิจกรรมด้านศิลปะ เป็นสถานที่รองรับศิลปิน นักออกแบบผู้สร้างภาพยนตร์ ฯลฯ สร้างผลงานความคิด

สร้างสรรค์เสนอต่อประชาชนโดยผู้สร้างและผู้เสพมีจุดนัดพบที่หอศิลป์ เป็นกระบวนการและกลไกทางสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมในฐานะผู้เสพและเป็นผู้รับรู้ในผลงานศิลปะทำให้ได้มาซึ่งสติปัญญา มีความคิดเห็นทันกับสมัยหรือร่วมสมัยอาจกล่าวได้ว่าหอศิลป์ เป็นพื้นฐานการสร้างวัฒนธรรมโดยสมบูรณ์แบบ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมสร้าง และประชาชนก็จะมีความเป็นเจ้าของวัฒนธรรมส่วนที่จะ เรียกว่า “หอศิลป์วัฒนธรรม” นั้น ก็เป็นไปได้เพราะคำว่าวัฒนธรรมในความเข้าใจของคนหลายคนนั้นมีความเป็นไทย หรือไทยประเพณีถ้าเรานึกว่า หอศิลป์นั้นจะเป็นที่นัดพบของคนทั่วไปก็ต้องเริ่มจากพื้นฐานคุณค่าที่มีแต่ดั้งเดิม และคั่นกันอยู่และทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับทั้งย้อนยุคและร่วมสมัยเป็นกระบวนการวัฒนธรรมที่มีความต่อเนื่อง”

4. สวนสัตว์ (Zoological park) หมายถึง สถานที่รวบรวมพันธุ์สัตว์ นำสัตว์มาเลี้ยงอยู่ในบริเวณที่ ควบคุมดูแลไว้ มีรั้วรอบขอบชิด เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการเรียนรู้ของชีวิต ได้รับประสบการณ์จริง กระตุ้น ให้ผู้ซึ่งไม่คุ้นเคยกับการศึกษาในระบบ มีโอกาสใช้สวนสัตว์นำไปสู่การเรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก นักเรียน และผู้ใหญ่ที่มีความสนใจได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นแหล่งให้บุคคลและครอบครัวมีโอกาสเข้า ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในระบบเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างอิสระ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

5. สวนสาธารณะ (Park) หมายถึง สวนสาธารณะ หมายถึง สถานที่ที่สร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน ทั่วไป และเป็นທີ່ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเดินเล่น การ พักผ่อน การออกกำลังกาย โดยมีการจัดแต่งบริเวณไว้อย่าง สวยงาม พร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวก คอยบริการแก่ประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, น.47)

6. สวนพฤกษศาสตร์ (Botanical garden) เป็นสถานที่ที่ใช้ในการให้ข้อมูลความรู้ ให้การศึกษา เกี่ยวกับเหตุผลในการใช้ทรัพยากรโลก เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ ความจำเป็นในการป้องกันระบบ นิเวศหลักในการช่วยบรรเทาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และเป็นสถานที่ในการเพาะพันธุ์พืชพันธุ์ ใหม่ๆ สำหรับนักวิชาการและผู้บัญญัติกฎหมาย ซึ่งเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นสถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง สวน พฤกษศาสตร์ เป็นเสมือนนโยบายประกันเกี่ยวกับการสูญพันธุ์ของพืช การลดลงของความหลากหลายทาง ชีวภาพ เป็นแหล่งที่ให้ทรัพยากรในอนาคต เป็นแหล่งการเพิ่มเผ่าพันธุ์ การคืนระบบนิเวศให้สู่ภาวะปกติ เป็น ต้น (Barnwell, 1993)

7. อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology Park) คือสถานที่ที่สนับสนุนการ วิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรมร่วมกันของภาคการศึกษา ภาคอุตสาหกรรม และ ภาครัฐบาล เพื่อออกสู่เชิงพาณิชย์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่ม มูลค่าการผลิตภัณฑ์ และเพิ่มขีดความสามารถใน การแข่งขันของภาคเอกชนนำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่และประเทศ อุทยานวิทยาศาสตร์นิยามสั้น ๆ ได้ว่า “นิคมวิจัย” (อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย, ออนไลน์)

8. ศูนย์กีฬาและนันทนาการ (Sport and Recreation Standards) “เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยอาทิ ศูนย์บริการการกีฬา” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์โดยแยกส่วนของการกีฬาออกจากสำนักงานจัดการทรัพย์สิน เนื่องจากมีสภาพในการทำงานแตกต่างกันในส่วนของศูนย์บริการการกีฬา มีภารกิจที่สำคัญ คือ การจัดให้มีกิจกรรมด้านการกีฬา และการออกกำลังกายอย่างหลากหลายและทั่วถึง รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากร นักศึกษาคณาจารย์และประชาชน มีโอกาสได้ใช้สนามกีฬาอย่างเต็มที่ ให้ความร่วมมือกับการกีฬาของชาติในทุก ๆ ด้าน” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 84)

9. แพลตฟอร์มทางการศึกษา (Education Platform) ปัจจุบันรูปแบบการเรียนรู้ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากการเรียนรู้ที่เคยอยู่ในห้องเรียนโดยมีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ปัจจุบัน การเรียนรู้จึงได้จำกัดอยู่เพียงแค่การถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน มีการนำเทคโนโลยี มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล ร่วมกับการทำงานเป็นกลุ่ม และการนำสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัยยิ่งขึ้น แพลตฟอร์มทางการศึกษา จึงเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนสามารถเข้าถึงข้อมูลในเรื่องที่เรียนได้ง่ายมากยิ่งขึ้น เช่น แพลตฟอร์ม e-Learning หรือ Massive Open Online Courses (MOOCs) เป็นต้น (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2560)

1.5 งานวิจัยในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้

นักวิจัยทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความสนใจวิจัยและศึกษาเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ไว้อย่างหลากหลายด้วยวิธีการแตกต่างกัน ดังนี้

ประกายดาว แก้วชัยเถร (2561) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริการของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่รอบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยของเยาวชน พบว่า เยาวชนเลือกใช้วิธีการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด อีกทั้งเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ที่ตรงตามความต้องการและความสนใจของตนเองในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกแหล่งการเรียนรู้ แต่เยาวชนมีปัญหาเรื่องอุปกรณ์ใช้สอยไม่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการ อีกทั้งมีความต้องการในเรื่องการจัดเตรียมสถานที่ให้บริการของแหล่งการเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานรวมถึงต้องการให้มีความสะดวกในการค้นหาข้อมูลแหล่งการเรียนรู้เบื้องต้น ได้แก่ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้ ระยะเวลาที่เปิดให้บริการ การเดินทางที่เชื่อมโยงกับ google map เพื่อให้สามารถเข้าไปดูข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ตามความต้องการ

สาคร มหาหงส์ (2560) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่าปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง และได้เสนอแนะแนวทางการบริหาร แหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ให้เป็นระบบ ต้องบูรณาการการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งการเรียนรู้และต้องนำผลการประเมินการใช้แหล่งการเรียนรู้ไปปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

Zachariah (2016) ได้ศึกษาและสำรวจแหล่งการเรียนรู้สาธารณะในมหาวิทยาลัยฝึกหัดครู ประเทศเคนยา พบว่า แหล่งการเรียนรู้สาธารณะสำหรับนิสิตนักศึกษามีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการเรียนรู้อยู่ในสภาพเก่า ไม่สมบูรณ์และขาดการดูแลรักษาให้พร้อมต่อการใช้งานเพื่อสร้างให้เกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้นิสิตนักศึกษาไม่ได้ใช้แหล่งการเรียนรู้สาธารณะเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Deshchaisri and Sopeerak (2013) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของแหล่งการเรียนรู้สาธารณะกับ โรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า แหล่งการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้และค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้แหล่งการเรียนรู้ที่มีบริการอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีจะช่วยส่งเสริมทักษะการสื่อสารและทักษะการเรียนรู้ให้เพิ่มขึ้น รวมถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยจะช่วยให้ครูและผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างสม่ำเสมอ

2. การพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครู

นิสิตนักศึกษาวิชาชีพครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยจำเป็นต้องมีทัศนคติเชิงบวกในการเปลี่ยนแปลง แสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการสอนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และการสอน การพัฒนาตนเองจะช่วยให้นิสิตนักศึกษามีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

2.1 ความหมายของการพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองของบุคคล โดยปรับพฤติกรรมใหม่ของบุคคลให้เป็นคนที่มีบุคลิกแบบ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาตนเองด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสภาพแวดล้อมของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา บุคคลที่สามารถพัฒนาตนเองตลอดเวลาอย่าอมปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

Boydell (1985) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาตนเอง ไว้ว่า คือความพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยตนเองซึ่งเกี่ยวข้องกับเปลี่ยนแปลงส่วนตัว มีความสามารถใหม่ ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากเดิม มีความรู้สึกใหม่เกิดขึ้น ทำให้รู้สึกว่าเป็นคนดีขึ้น ในส่วนของ Swanburg (1968) ได้กล่าวถึงการพัฒนาตนเองไว้ว่าเป็นการศึกษาของบุคคลเพื่อต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ เพื่อปรับปรุงตนให้ก้าวหน้าทางวิชาการและสนองความอยากรู้อยากเห็นของตน การพัฒนาตนเองเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง สามารถปรับปรุงแก้ไขตนเองให้เจริญงอกงามทั้งด้านประสิทธิภาพในการทำงานด้านปัญญาและคุณภาพด้วยการทำงานหรือดำรงชีวิตอย่างมีจุดหมาย และราตรี พัฒนรังสรรค์ (2554) ได้ให้ความหมายของคำว่า การพัฒนาตนเอง ไว้ว่า การพัฒนาตนเองประกอบด้วยคำสองคำ คือ การพัฒนา กับ ตนเอง ในส่วนของการพัฒนา (Development) หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ดีขึ้น เจริญขึ้น และตนเอง (Self) มีความหมายว่าตัวบุคคลนั้น ดังนั้นการพัฒนาตนเองตามรูปศัพท์จึงหมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเองของบุคคลนั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น อีกทั้งวินัย เพชรช่วย (2553) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาตนเองไว้ 2 ลักษณะ ลักษณะที่หนึ่ง คือ การที่บุคคลพยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนให้ดีขึ้นกว่าเดิม เหมาะสมกว่าเดิมทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมและแสดงพฤติกรรมเพื่อสนองความต้องการหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ลักษณะที่สอง คือ การพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ดีขึ้นทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมเพื่อให้ตนเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของสังคม เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นตลอดจนเพื่อการดำรงชีวิตอย่างสันติสุขของตน โดยบุคคลที่จะพัฒนาตนเองได้จะต้องเป็นผู้มุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงตัวเอง โดยมีความเชื่อหรือแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาตนเองที่ถูกต้อง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาตนเองประสบความสำเร็จ

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเองของบุคคลนั้นให้ดีขึ้น เหมาะสมขึ้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เพื่อให้เป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมแวดล้อม

2.2 ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง

ไพศาล ไกรสิทธิ์ (2541) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองไว้ว่า การพัฒนาตนเองมีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคนที่ต้องการความก้าวหน้า มีตำแหน่งสูงขึ้น ทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความพึงพอใจที่จะทำงานมากขึ้น มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตสมบูรณ์ การพัฒนาตนเองมีความจำเป็นสำหรับทุกคนที่ต้องการความสำเร็จในทุกด้าน โดยเหตุผลของการพัฒนาตนเอง คือ 1) มีพฤติกรรมหลายอย่างที่ไม่สามารถปรับพฤติกรรมโดยบุคคลอื่นได้ง่ายยกเว้นตนเอง เช่น ปฏิบัติทางอารมณ์ 2) พฤติกรรมที่มีปัญหา เป็นพฤติกรรมที่สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการมีปฏิริยาต่อตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมทางสมอง เช่น การคิด การใฝ่ฝัน จินตนาการหรือการวางแผน 3) การเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นเรื่องยากและไม่มีความสุข การรับความช่วยเหลือ

จากคนอื่น ทำให้เกิดแรงจูงใจไม่เพียงพอที่จะเปลี่ยน 4) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไม่ใช่เพียงแต่การทำให้พฤติกรรมที่มีปัญหาหมดไปหรือทำให้สถานการณ์บางอย่างหมดไป แต่เพื่อประโยชน์ในการจัดการกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้มีประสิทธิภาพมากกว่าในอดีตอีกด้วย การรับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลงจะต้องเป็นของตนเองด้วยการสร้างแรงจูงใจที่เข้มแข็ง เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง เกิดพฤติกรรมใหม่ ในส่วนของณรงค์วิทย์ แสนทอง (2550) กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเอง ดังนี้ การช่วยให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองจะทำให้สามารถวางแผนชีวิตและบริหารชีวิตตนเองได้ อีกทั้งยังช่วยสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และวินัย เพชรช่วย (2553) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองไว้ 3 ประเด็น ดังนี้คือ 1) ความสำคัญต่อตนเอง กล่าวคือ การพัฒนาตนเองเป็นการเตรียมตนให้พร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อรับกับสถานการณ์ทั้งหลายได้ด้วยความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เป็นการปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องและพัฒนาพฤติกรรมให้เหมาะสม จัดคุณลักษณะที่ไม่ต้องการออกจากตัวเองและเสริมสร้างคุณลักษณะที่สังคมต้องการ รวมทั้งเป็นการวางแนวทางให้ตนเองสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายในชีวิตได้อย่างมั่นใจ ส่งเสริมความรู้สึกในคุณค่าแห่งตนสูงขึ้น มีความเข้าใจตนเอง สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนได้เต็มศักยภาพ 2) ความสำคัญต่อบุคคลอื่น เนื่องจากบุคคลย่อมต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่น การพัฒนาในบุคคลหนึ่งย่อมส่งผลต่อบุคคลอื่นด้วย การปรับปรุงและพัฒนาตนเองจึงเป็นการเตรียมตนให้เป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีของผู้อื่นทั้งบุคคลในครอบครัวและเพื่อนในที่ทำงาน สามารถเป็นตัวอย่างหรือเป็นที่อ้างอิงให้เกิดการพัฒนาในคนอื่น ๆ ต่อไป เป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งชีวิตส่วนตัว การทำงานและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในชุมชนที่จะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ 3) ความสำคัญต่อสังคมโดยรวม ภารกิจของแต่ละหน่วยงานในสังคมต้องรับผิดชอบต่ออาศัยทรัพยากรบุคคลเป็นผู้ปฏิบัติงาน การที่ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนได้พัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อพัฒนาการของรูปแบบการทำงานหรือเทคโนโลยี การพัฒนาเทคนิควิธีหรือวิธีคิดและทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและคุณภาพของผลผลิต ทำให้หน่วยงานนั้นสามารถแข่งขันในเชิงคุณภาพและประสิทธิภาพกับสังคมอื่นได้สูงขึ้น ส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมได้

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าความสำคัญของการพัฒนาตนเอง เป็นการพัฒนาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมของตนเองทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้และเจตคติสำหรับเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและเสริมสร้างตนเองให้มีคุณลักษณะที่สังคมต้องการ

2.3 วิธีการพัฒนาตนเอง

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาตนเองโดยการฝึกอบรมตามหลักวิชาการ โดยการลงมือฝึกปฏิบัติจริง การบรรยายในชั้นเรียน การลงมือปฏิบัติงานจริง การเข้าอบรมเพิ่มเติม

การฝึกจำลองเหตุการณ์และใช้วิธีการอื่น ๆ และการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ แล้วนำมาประยุกต์ให้ใช้เป็นประโยชน์อยู่เสมอ การดำเนินการพัฒนาตนเองเป็นการลงมือปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างตนเองให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ควรดำเนินการดังต่อไปนี้ คือ 1) การหาความรู้เพิ่มเติม อาจกระทำโดยการอ่านหนังสือเป็นประจำและอย่างต่อเนื่อง การเข้าร่วมประชุมหรือเข้ารับการศึกษาอบรม การสอนหนังสือหรือการบรรยายต่าง ๆ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนหรือโรงเรียน การร่วมเป็นที่ปรึกษาแก่บุคคลหรือหน่วยงาน การศึกษาต่อเพิ่มเติมจากสถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเปิด การพบปะเยี่ยมบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ การเป็นผู้แทนในการประชุมต่าง ๆ การค้นคว้าหรือวิจัยและการศึกษาคูงาน เป็นต้น 2) การเพิ่มความสามารถและประสบการณ์ อาจกระทำโดยการลงมือปฏิบัติจริง การฝึกฝนโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือหัวหน้างาน การอ่าน ฟังและการถามจากเอกสารหรือผู้ทรงคุณวุฒิหรือหัวหน้างาน การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและการหมุนเวียนเปลี่ยนงาน เป็นต้น

สุภัททา ปินทะแพทย์และคณะ (2550) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาตนเองของบุคคลประกอบไปด้วยกิจกรรม 7 ขั้นตอน ดังนี้คือ 1) การสำรวจวิเคราะห์ตนเอง เป็นการสำรวจพิจารณาตนเองเพื่อทราบถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ ของตนเอง 2) การตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองด้วยความมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองที่ค้นพบ พัฒนาส่วนที่ติดอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นหรือสร้างคุณลักษณะที่ตนเองยังไม่มีให้เกิดขึ้น 3) การจัดลำดับสิ่งที่จะต้องพัฒนา เป็นการเตรียมพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบโดยกำหนดสิ่งที่จะพัฒนาไว้ตามลำดับ สิ่งไหนที่มีผลต่อตนเองมากที่สุดควรจัดลำดับไว้ก่อนและดำเนินการพัฒนาก่อน เพราะถ้าสามารถแก้ไขหรือพัฒนาได้ก่อนก็จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านอื่นด้วย 4) การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาตนเอง เป็นการคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาตนเองบนพื้นฐานของข้อมูลที่ต้องการและความเป็นไปได้ในการพัฒนา 5) การกำหนดกิจกรรมของการพัฒนาตนเอง เป็นการกำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความสำเร็จที่จะได้รับ 6) การปฏิบัติการพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้ และ 7) การติดตามประเมินผล เป็นขั้นตอนการติดตามและประเมินผลถึงกิจกรรมพัฒนาตนเองที่ประสบความสำเร็จและกิจกรรมที่ไม่ประสบความสำเร็จ ถ้ายังไม่สำเร็จก็นำมาทบทวนเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป ในส่วนที่ประสบความสำเร็จแล้วก็แสวงหาแนวทางพัฒนาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2545) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาตนเองไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึก เป็นการพัฒนาสภาพจิตที่มีความสามารถในการควบคุมความรู้สึก การแสดงออกและควบคุมอารมณ์ที่เป็นโทษต่อตนเองและผู้อื่น 2) ด้านร่างกาย คือมีพัฒนาการด้านรูปร่างหน้าตา กริยาท่าทาง การแสดงออก น้ำเสียง วาจา การสื่อความหมายรวมถึงสุขภาพอนามัยและการแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ รูปร่างและผิวพรรณ 3) ด้านสติปัญญาและความเฉลียวฉลาด เป็นการรอบรู้ ฉลาด มีไหวพริบปฏิภาณ การ

วิเคราะห์ความสามารถในการแสวงหาความรู้และฝึกทักษะใหม่ ๆ เรียนรู้วิถีทางการดำเนินชีวิตที่ดี และ 4) ด้านสังคม เป็นการพัฒนาตน ท่าทีต่อสิ่งแวดล้อม ประพฤติตนตามขนบธรรมเนียมของสังคม

Boydell (1985) ได้กล่าวถึงวิธีการหรือกิจกรรมในการพัฒนาตนเองนั้น สามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเอง ซึ่งมีวิธีที่หลากหลายและครอบคลุมจะประกอบด้วย 5 แนวคิดหลัก ดังนี้ 1) วิธีการพื้นฐานในการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย การจดบันทึกส่วนตัว เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาตนเองโดยอาจจดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน การพิจารณาย้อนหลัง เป็นการพิจารณาถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันโดยเริ่มจากพฤติกรรมล่าสุดและพิจารณาทบทวนย้อนหลังขึ้นไป ซึ่งการพิจารณาย้อนหลังแบบนี้จะช่วยให้เรามองเห็นว่าเราได้ประพฤติปฏิบัติอย่างไรและมีเหตุผลอะไร แล้วยังช่วยให้มีโอกาสพัฒนาความคิดอย่างมีเหตุผลและช่วยพัฒนาความจำอีกด้วย การทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นการคิดถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาอย่างไตร่ตรอง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประสบการณ์ที่ผ่านมามีความหมายเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และการพัฒนา การพัฒนาจิตใต้สำนึก บุคคลที่มีจิตใต้สำนึกซึ่งเป็นความเห็นความรู้สึก ความสามารถและคำแนะนำแก่ตนเองได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญการตัดสินใจที่ยากลำบาก วิธีในการพัฒนาจิตใต้สำนึก คือ ปล่อยให้ปัญหาผ่านไป ฟังความคิดความรู้สึกและความมุ่งมั่นของตนเอง ความกล้าในการลองสิ่งใหม่ ๆ คือการให้ผู้อื่นร่วมรับรู้ปัญหา ให้กำลังใจและสร้างความตัดสินใจที่แน่วแน่ให้ต่อเนื่องกัน การรับฟังปัญหาและวิธีแก้ปัญหของผู้อื่นอาจทำให้เกิดแรงบันดาลใจอย่างมาก การทดลองปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่เป็นการพยายามลองทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีใหม่อย่างรอบคอบ ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เน้นการกระทำสิ่งต่างไปจากเดิมทุกวันจะช่วยให้เห็นการพัฒนาความสามารถด้านการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงพลังความตั้งใจและการเปิดใจให้กว้าง แสดงความรู้สึกที่เป็นกลางเพื่อยอมรับกระแสความคิดต่าง ๆ การจัดการกับส่วนดีและส่วนเสียซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิ่งที่กระทำและลักษณะวิธีการกระทำของบุคคล การรู้ถึงวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องจะเป็นประโยชน์มากที่สุด พยายามควบคุมส่วนเสียไว้แล้วเปลี่ยนเป็นสิ่งที่ดีเพื่อใช้เป็นประโยชน์ 2) วิธีการปรับปรุงความคิด ประกอบด้วย การอ่าน ควรอ่านเรื่องเกี่ยวกับวิชาชีพและเรื่องที่สำคัญต่อองค์กรของตนเอง การจดบันทึก เป็นการบันทึกควบคู่ไปกับการอ่านหรือใช้ในกรณีฟังบรรยายการประชุม การประมวลตารางข้อมูล เป็นการทำตารางวิเคราะห์ความคิดในสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ เช่น วิเคราะห์ลักษณะเด่นของบุคคลรอบข้าง การจดจำสิ่งต่าง ๆ เป็นการจดจำโดยใช้สมุดจดบันทึก เป็นเทคนิคการจำอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างมีเหตุผล เป็นความสามารถในการคิดถึงเชื่อมโยงระหว่างทัศนคติกับเหตุผล ถ้าใช้เป็นประจำจะเพิ่มความสามารถได้ 3) วิธีการอื่นเพื่อพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย การอบรมตามหลักสูตรเป็นวิธีการที่ยอมรับและแพร่หลายที่สุด แต่มีข้อเสียคืออาจสิ้นเปลืองงบประมาณและเวลา แต่การฝึกอบรมจะมีประโยชน์ถ้าได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ก่อนและทำการศึกษาก่อนว่าเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับผู้เข้าอบรมหรือไม่ การเรียนรู้ในหลักสูตรระยะสั้น โดยใช้หนังสือ

ประกอบด้วยแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมซึ่งออกแบบขึ้นเพื่อช่วยการเรียนรู้ในแง่ต่าง ๆ กัน การสอนและฝึกผู้อื่น การจัดทำโครงการพิเศษ เป็นการที่บุคคลได้มีโอกาสเป็นหัวหน้าโครงการหรือเป็นผู้จัดการโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับการทำงานให้บุคลากรในหน่วยงาน การเป็นสมาชิกองค์การวิชาชีพและสมาคมต่าง ๆ จะทำให้มีโอกาสติดต่อกับผู้ที่มีความสนใจประเภทเดียวกัน การเขียนบทความลงวารสาร เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้บุคคลได้พัฒนาตนเองเพราะจะได้ค้นคว้าเอกสารและทฤษฎีมากมาย 4) วิธีการพัฒนาความแข็งแรงและการพักผ่อน เป็นการสร้างความแข็งแรงของร่างกาย การสร้างสมาธิและจิต เช่น การออกกำลังกาย การฝึกหายใจ การทำสมาธิ การปรับปรุงอารมณ์ บุคคลยังต้องมีสติสัมปชัญญะ ควบคุมและตระหนักถึงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้ และ 6) วิธีการให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา ประกอบด้วย การเข้าร่วมสนทนา เป็นการให้ความสนับสนุนและรับฟังสิ่งที่ต้องการบอก การพบกันควรสนทนาทุกเรื่องที่ต้องการพัฒนาตนเอง การเลือกเพื่อนเข้าร่วมสนทนาควรเป็นผู้ที่กำลังพัฒนาตนเองด้วยเช่นกัน การเข้ากลุ่ม การพัฒนาองค์การควรประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 6-10 คน พบกันประมาณเดือนละครั้ง สมาชิกในกลุ่มต้องเลือกว่าจะมุ่งเลือกงานหรือพัฒนาเรื่องอื่น ๆ เช่น ครอบครั้ว กิจกรรมทางสังคม เป็นต้น

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าวิธีการพัฒนาตนเอง เป็นการพัฒนาตนเองในทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญาและสังคม โดยมีขั้นตอนการพัฒนาตนเองอย่างเป็นขั้นตอนและมีเป้าหมายชัดเจน โดยใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย รวมถึงมีการติดตามประเมินผลตรวจสอบเพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ประเภทของการพัฒนาตนเอง

จากการสังเคราะห์แนวความคิดของนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของการพัฒนาตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2537; กระทรวงศึกษาธิการ, 2539; สมพร สุทัศนีย์, 2537 และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531) ซึ่งสามารถจำแนกได้ออกเป็น 9 ประเภท ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การสำรวจและประเมินตนเอง การสำรวจและปรับปรุงตนเองมีแนวทางขั้นแรกคือ การศึกษาและประเมินตนเองซึ่งจะทำให้เรารู้ว่าตนเองมีคุณสมบัติที่ดีหรือไม่ดีอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้หาทางแก้ไขหรือพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น การสำรวจตนเองทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกตตนเอง การให้ผู้อื่นวิจารณ์ การให้บุคคลใกล้ชิดสำรวจ การสำรวจด้วยตนเอง การใช้แบบสำรวจ เป็นต้น ถ้าเป็นส่วนดีจะได้เก็บรักษาไว้และพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม ส่วนที่เป็นข้อบกพร่องนั้นถ้าสามารถแก้ไขได้ก็ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเองและลงมือปฏิบัติตามทางเลือกแล้วหาทางปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

รูปแบบที่ 2 การศึกษาเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นการศึกษาดูเอกสารทางวิชาการ เช่น หนังสือ บทความ เอกสาร ตำรา วารสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง คู่มือหลักสูตร คู่มือจัดการเรียนรู้ บทความทางวิชาการ เป็นต้น นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรทางการศึกษาเพราะจะช่วยให้เกิดแนวคิดในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน การศึกษาเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงานดังกล่าวเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนและมีประสิทธิภาพเพราะจะช่วยให้เกิดแนวคิดในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

รูปแบบที่ 3 การเข้าร่วมสมาชิกองค์กรวิชาชีพ เป็นการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร เสริมสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มวิชาชีพเดียวกันหรือกลุ่มที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกัน องค์กรวิชาชีพนี้เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นนอกเหนือจากหน่วยงานของทางราชการเพื่อการพัฒนาและบรรลุถึงคุณภาพของการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาครูให้เป็นผู้มีความสามารถในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพครูเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็ง ความมั่นคงในการพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบที่ 4 การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาตนเองวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ตนเองได้รับข้อมูล ข่าวสาร ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยอาจมีการกำหนดประเด็นค้นคว้า การคาดคะเน การกำหนดวิธีค้นคว้าและการดำเนินการ การวิเคราะห์ผลการค้นคว้า สรุปผลการค้นคว้าด้วยตนเอง โดยอาจจะแสวงหาความรู้จากหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตหรือแหล่งการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ

รูปแบบที่ 5 การศึกษาค้นคว้าและการทำงานทางวิชาการ เป็นการพัฒนาตนเองอีกวิธีหนึ่งโดยการค้นคว้าหาข้อมูล ความรู้จากเอกสารทางวิชาการ ตำรา จากการศึกษาแล้วจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ การแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่ได้ผลดีเพื่อนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนา งานในหน้าที่ของตนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ครูต้องเป็นบุคคลที่มีการพัฒนาตนเองตลอดเวลาเพื่อให้มีความรู้ที่ทันสมัย ปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ การศึกษาค้นคว้า การพัฒนาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ และการทำงานทางวิชาการเป็นการพัฒนาตนเองอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้ผลดียิ่งขึ้น

รูปแบบที่ 6 การศึกษาต่อ ถือได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ เพิ่มพูนทักษะทางวิชาการให้สูงขึ้น โดยมีวิธีการให้ไปศึกษาต่อนอกเวลาทำงาน เพื่อให้ใช้เวลาบางส่วนของการทำงานไปศึกษาต่อ โดยหน่วยงานอนุญาตให้บุคลากรไปศึกษาต่อในวิชาที่หน่วยงานต้องการ เช่น ศึกษาเพิ่มเติมในสาขาวิชาต่าง ๆ หรือวิธีการไปศึกษาใหม่หรือศึกษาต่อเพิ่มเติม เป็นการเพิ่มวุฒิของบุคลากรให้มีความรู้ที่ดีขึ้นหรือไปรับความรู้ใหม่เพราะวิชาการหรือเครื่องมือในการปฏิบัติงานเปลี่ยนใหม่ การให้ไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ เป็นต้น

รูปแบบที่ 7 การศึกษาดูงาน เป็นการพัฒนาตนเองโดยการไปศึกษาและสังเกตการณ์ปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน่วยงานของตนเองเพื่อเป็นการแก้ไข ปรับปรุงงานตามความจำเป็นและความต้องการของแต่ละบุคคล โดยอาจเป็นการศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น การศึกษาดูงานในโรงเรียนดีเด่น เพื่อนำแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นหรือการศึกษาดูงานต่างประเทศจะสามารถนำประสบการณ์ใหม่ ๆ มาปรับปรุงการปฏิบัติงานได้

รูปแบบที่ 8 การเข้ารับการฝึกอบรม เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ การเข้ารับการฝึกอบรมตามที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้นนั้นมีจุดประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะ เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ เพื่อเป็นการปรับปรุงความเข้าใจ เพื่อเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมและเพื่อเป็นการกระตุ้นจิตใจ

รูปแบบที่ 9 การเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ เป็นการเข้าร่วมประชุมสัมมนาที่นอกเหนือจากที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้ ครูสามารถเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อแก้ปัญหาทางด้านวิชาการหรือปรับปรุงตนเองให้ตรงตามความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล โดยบุคคลที่มีความสนใจร่วมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ให้เหตุผลแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปในเรื่องที่สัมมนา โดยอาจใช้เพื่อการประมวลหรือสำรวจปัญหา อาจใช้เพื่อร่วมกันคิดหาทางแก้ไข ปัญหาที่สำคัญของหน่วยงาน เพื่อให้แสวงหาข้อตกลงหรือหาแนวทางการปฏิบัติด้วยการเสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของสมาชิก ใช้เพื่อแสวงหาข้อตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายหรือใช้เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของการพัฒนาตนเองสามารถแบ่งได้เป็น 9 รูปแบบ ได้แก่ การสำรวจและประเมินตนเอง การศึกษาเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงาน การเข้าร่วมสมาชิกองค์กรวิชาชีพ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การศึกษาค้นคว้าและการทำผลงานทางวิชาการ การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน การเข้ารับการฝึกอบรมและการเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ

2.5 การพัฒนาตนเองเพื่อก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

ผู้ประกอบการวิชาชีพครู จำเป็นต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (อรรถนพ จินะวัฒน์, 2559 และ ชวนคิด มะเสนา, 2559) ได้เสนอว่า การพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางการศึกษามีเป้าหมายหลักเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานตามที่องค์กรต้องการ จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ (Knowledge) คือ การให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ ทำความเข้าใจแล้วจึงนำแนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ให้มีความรู้ด้านวิชาชีพ และความรู้เสริมที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารและความรู้ใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้บุคคลเหล่านั้น สามารถปรับตัวให้ทัน

กับความก้าวหน้าทางวิทยาการ 2) ด้านทักษะ (Skill) หมายถึง การให้บุคคลเกิดความชำนาญ ด้วยการนำความรู้ทางวิชาการที่มาฝึกฝนและปฏิบัติบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญและเป็นประสบการณ์ จะทำให้บุคคลเหล่านั้นสามารถทำงานได้ดีตามมาตรฐาน เป้าหมายหรือตามความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำงานได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็วขึ้นกว่าเดิมทำงานได้อย่างมีคุณภาพที่ดีขึ้น และ 3) ด้านทัศนคติ (Attitude) หมายถึง การพัฒนาให้บุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน เพราะการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลจะช่วยพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าขึ้นได้ ด้วยการหาเทคนิคหรือแนวทางใหม่ๆ จัดการความแตกต่างทางความคิดและสร้างวัฒนธรรมหรือมาตรฐานใหม่ในองค์กร

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่จะช่วยให้เกิดความก้าวหน้าในองค์กรหรือวิชาชีพของบุคคลประการหนึ่งก็คือ การพัฒนาตนเอง (Self-Development) มีความหมายใน 2 ลักษณะคือ

1. การที่บุคคลพยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนให้ดีขึ้นกว่าเดิม เหมาะสมกว่าเดิม ทำ สามารถดำเนินกิจกรรมและแสดงพฤติกรรมเพื่อสนองความต้องการหรือเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

2. การพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ดีขึ้นทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมเพื่อให้ตนเป็น สมาชิกที่มีประสิทธิภาพของสังคม เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นตลอดจนเพื่อการดำรงชีวิตอย่างสันติสุขของตน (วินัย เพชรช่วย, 2553)

นอกจากนี้ เดชวุฒิ พสุธาตระกูล (2557) ได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง ความพยายามพัฒนาตนเองในการที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น และด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มี ความรู้ ทักษะ ความชำนาญงาน และทัศนคติที่ดี ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานและองค์กร สอดคล้องกับ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2551, น.17) ที่ให้คำนิยามว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง “การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในวงวิชาการและวิชาชีพ เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน” และเมื่อจะกล่าวถึงคำนิยามที่เน้นในเรื่องของการพัฒนาตนเองเมื่อเข้าสู่วิชาชีพแล้ว กนิษฐา บัวเฟื่อน (2555) ได้ให้คำนิยามของการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ ไว้ว่า การฝึกฝนตนให้มีความรู้ความสามารถ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของครู ศึกษาหาความรู้จากเอกสาร มีการพัฒนาในเรื่องของทักษะวิธีการสอน ที่นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ นอกจากนี้ ครูควรพัฒนาตนเองใน 2 ด้าน (รัตนวดี โชติภพนิช, ม.ป.ป., น.103-104) คือ

1. พัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพ เพื่อการประกอบวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่

- 1.1 การพัฒนาในด้านความรู้ คือ การพัฒนาตัวเองให้มีความรอบรู้ทั้งใน เรื่องที่จะสอนนักเรียน เรื่องเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ หรือ มีความรู้รอบตัวในเรื่องอื่น ๆ ซึ่งในด้านความรู้ที่ครูประถมศึกษาจำเป็นจะต้องมีนั้นประกอบด้วยความรู้หลายอย่าง เช่น ความรู้ด้าน

เนื้อหาวิชา ด้านการวิจัย ด้านภาษา ด้านเทคโนโลยี ด้านธุรการ ด้านกิจการและบริการนักเรียน ด้านการแนะแนว ด้านการพัฒนางาน ทักษะการจัดการ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างสันติวิธี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเป็นคนที่สมบูรณ์ เช่น ความรู้ด้านคุณธรรม ด้านจิตวิทยา ด้านสังคม เป็นต้น (ทรงเดช สอนใจ, 2559)

1.2 การพัฒนาในด้านเทคนิควิธี คือ มีความรู้ในด้านการจัดการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ การจัดกิจกรรมการบริการนักเรียน เช่น การวางแผนการจัดการเรียนการสอน วิธีการสอน สื่อการสอน การประเมินผลทั้งเพื่อการปรับปรุงและเพื่อการตัดสิน เป็นต้น

1.3 การพัฒนาในด้านคุณลักษณะกับเจตคติ คือ การพัฒนาตัวเองให้มี บุคลิกภาพที่ดี เหมาะกับการเป็นครู มีคุณธรรมหรือลักษณะครูที่ดี มีเจตคติที่ดีกับนักเรียน เช่น มีศรัทธาและภูมิใจในความเป็นครู ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง มีสุขภาพกายที่แข็งแรงและจิตใจดี เช่น ควบคุมอารมณ์ได้ มองโลกในแง่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักเลือกรับประทานเลือกปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รู้จักดูแลสุขภาพ มีค่านิยมที่ถูกต้อง ทั้งด้านการงานและในการดำเนินชีวิต เช่น ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำ กล้าริเริ่มอย่างสร้างสรรค์ (ทรงเดช สอนใจ, 2559)

2. พัฒนาตนเองในด้านการเป็นสมาชิกของสังคม เพื่อการดำรงชีวิตใน สังคมอย่างมีความสุข ได้แก่

2.1 การรู้จักและเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองก่อนว่า เราเป็นคน อย่างไร มีบุคลิกและพฤติกรรมที่ดีหรือไม่อย่างไร

2.2 สำรวจตนเอง จะช่วยให้ทราบถึงข้อดี ข้อด้อยของตนเองได้อย่าง ละเอียดยิ่งกว่า

2.3 การปรับปรุงตนเอง เมื่อรู้ข้อดี ข้อด้อยของตนเองแล้ว ควร พยายามปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น เมื่อบุคคลเกิดการพัฒนาตนเองในวิชาชีพแล้ว จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 2 ด้านคือ 1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความคิด ทักษะ และความชำนาญให้กับตนเอง 2. เพื่อพัฒนาเปลี่ยนแปลงทางเจตคติและความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ (วินัย เพชรช่วย, 2553)

จากคำนิยามทั้งหมดข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครู เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ เจตคติ เพื่อช่วยให้เกิดความก้าวหน้าในการประกอบวิชาชีพของตนเองและการพัฒนาองค์กรให้มีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น

2.6 งานวิจัยในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง

นักวิจัยทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความสนใจวิจัยและศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองไว้อย่างหลากหลายด้วยวิธีการแตกต่างกัน ดังนี้

ผกาวรรณ ศิริสานต์ (2552) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูประถมศึกษา โรงเรียนไผ่ทอคมศึกษา พบว่า ครูผู้สอนต้องการพัฒนาตนเองในเรื่องการจัดการชั้นเรียนเป็นอันดับสูงสุด รองลงมาคือต้องการพัฒนาตนเองในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน และการวัดผลประเมินผลตามลำดับ โดยครูผู้สอนต้องการเรียนรู้เพื่อนำมาพัฒนาในสายงานของตนเอง โดยผู้บริหารควรจัดครูให้เข้าอบรมให้ตรงกับหน้าที่งานที่รับผิดชอบรวมถึงควรใช้เวลาในการอบรมไม่มากและควรกระชับเนื้อหาให้มีความเหมาะสม

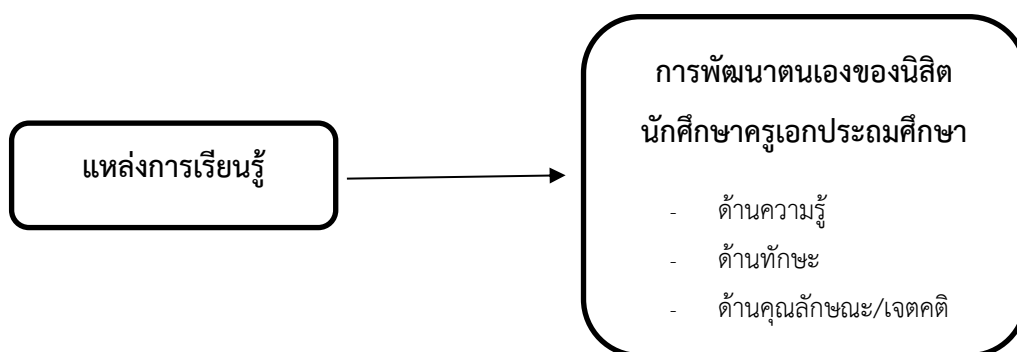
ชิน สุกุลปิ่น และ บุญช่วย ศิริเกษ (2561) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน ของโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ครูมีระดับความต้องการพัฒนาตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยต้องการสร้างผลงานทางวิชาการและต้องการศึกษาต่อเพิ่มเติมในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น รวมทั้งพัฒนาตนเองในด้านการศึกษาดูงานและเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองและนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาผู้เรียนและแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน

Simegn (2014) ได้ศึกษาการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาชีพสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ครูผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาชีพเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการหาความคิดและทักษะการสอนรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนรวมถึงพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับตัวชีวิตในการพัฒนาวิชาชีพครู และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาชีพ คือ โรงเรียนและชุมชนขาดทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย ขาดการสนับสนุนจากระบบการทำงานและขาดความร่วมมือระหว่างกันในโรงเรียน

Lestari (2015) ได้ศึกษาการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองด้วยวิธีการสำรวจและสังเกตตนเอง พบว่า กระบวนการพัฒนาตนเองโดยการสำรวจและสังเกตตนเองเริ่มต้นจากการที่ครูผู้สอนมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์โดยใช้กระบวนการตั้งคำถามเก็บข้อมูลจากนักเรียนและครูผู้ที่เกี่ยวข้องแล้วบันทึกข้อมูลไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลเพื่อสังเคราะห์หาสิ่งที่ควรปรับปรุงและประเมินผลเพื่อตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง ศึกษาหาเทคนิควิธีการสอนรูปแบบใหม่ สร้างเจตคติที่ดีต่อตนเองในการจัดการเรียนการสอนและเตรียมพร้อมที่จะพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

3.กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงการใช้แหล่งเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครู เอกประถมศึกษา ชั้นปีที่ 5 ในการพัฒนาตนเองก่อนการเข้าสู่วิชาชีพครูในอนาคต ว่ามีการใช้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ บ่อยเท่าใด และการใช้แหล่งการเรียนรู้ดังกล่าวนำไปพัฒนาตนเองในด้านใดบ้าง ดังนั้น แนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัยนี้ประกอบไปด้วย 2 ประเด็นหลักคือ แหล่งการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองก่อนเข้าสู่วิชาชีพ โดยแหล่งการเรียนรู้ ดังแผนภาพข้างล่าง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 ซึ่งแบ่งประเภทแหล่งการเรียนรู้ออกเป็น 8 ประเภท คือ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ทั้ง 8 แหล่งอาจจะอยู่ในพื้นที่เขตจังหวัดของแต่ละสถานศึกษาได้เพื่อสะดวกในการเข้าถึงการใช้แหล่งการเรียนรู้ของแต่ละสถาบันการศึกษา และอีกหนึ่งแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญในยุคดิจิทัลนี้ คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษา อาจหมายรวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้โดยง่าย เช่น การศึกษาแหล่งการเรียนรู้หรือข้อมูลต่างๆ จากแหล่งการเรียนรู้ผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นต้น ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ทั้งหมด 9 แหล่งนี้ นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษามีการใช้เพื่อนำมาพัฒนาตนเองก่อนการเข้าสู่วิชาชีพครูในด้านใดบ้าง แนวคิดในการพัฒนาตนเองจึงประกอบไปด้วย 3 ด้านคือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skill) และด้านคุณลักษณะและเจตคติ (Characteristics and Attitude) ซึ่งในแต่ละด้านจะมีการแยกประเด็นย่อยๆ เช่นในด้านความรู้ ประกอบด้วย เนื้อหาวิชา ด้านการวิจัย ด้านภาษา ด้านเทคโนโลยี ฯลฯ ด้านทักษะ เช่น การสื่อสาร การดำเนินการสอน การคิด ฯลฯ ด้านคุณลักษณะและเจตคติ เช่น การรักและศรัทธาในการเป็นครู การเป็นตัวอย่างที่ดี ความเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เป็นการผสมผสานการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการใช้สนทนากลุ่ม (Focus group) เป็นวิธีเสริมในการให้ได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผล
5. ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง และวิธีเลือกและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5 ในสถาบันการผลิตครูเอกประถมศึกษาในประเทศไทยทั้งหมดจำนวน 23 แห่ง ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยรัฐบาลและอยู่ในกำกับของรัฐบาลจำนวน 7 แห่ง กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 15 แห่ง และกลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 1 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง สำหรับงานวิจัยนี้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 ขนาดตัวอย่างที่ใช้สำหรับการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 265 คน (ตอบกลับจริง 274 คน) ที่ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นอีกครั้งหนึ่งตามภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อให้ได้ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 1

ภาค	จำนวนสถาบัน (รวมทุกสังกัด)
เหนือ	2
กลาง	5
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3
ตก	1
ใต้	1
รวม	12

ตารางที่ 1 การสุ่มแบบแบ่งของสถาบันตามภาค

1.2 ตัวอย่างเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 8 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้

- 1.2.1 เป็นนิสิต/นักศึกษาวิชาเอกประถมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5
- 1.2.2 เป็นนิสิต/นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยตลอดหลักสูตร (GPAX) เกิน 3.50 ขึ้นไป
- 1.2.3 เป็นนิสิต/นักศึกษาที่ได้รับรางวัลทางด้านวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ระดับอุดมศึกษา
- 1.2.4 มีความยินดีและเต็มใจในการที่จะเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

2. เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษา ชั้นปีที่ 5 และประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Protocol) โดยมีรายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นการสำรวจการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษา

ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมคำตอบ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบ Likert ชนิด 4 ระดับ เช่น 4 - ใช้มากที่สุด 3 - ใช้มาก 2 - ใช้น้อย และ 1 - ไม่ใช้เลย โดยเป็นการวัดแบบเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ซึ่งสอบถามความบ่อยในการใช้แหล่งการเรียนรู้และมีการวัดด้านการพัฒนาตนเองว่ามากน้อยเพียงใดแบบคู่ขนานไปกับการสอบถามความบ่อยในการใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทนั้น ๆ ซึ่งเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบ Likert ชนิด 4 ระดับ เช่นกัน เช่น 4 - พัฒนามากที่สุด 3 - พัฒนามาก 2 - พัฒนาน้อย และ 1 - ไม่พัฒนาเลย

ข้อคำถามในการตอบตอนที่ 2 นี้มีจำนวน 9 ข้อใหญ่แบ่งตามประเภทของแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละประเภทมีจำนวนข้อคำถามในการตอบไม่เท่ากัน แต่โดยรวมมีข้อคำถามย่อยในตอนนี้ทั้งสิ้น 40 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ประเด็นคำถามปลายเปิด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและวิธีตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองก่อนเข้าสู่วิชาชีพครู เพื่อนำมาใช้กำหนดกรอบแนวคิดและการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองก่อนเข้าสู่วิชาชีพครู จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน แบ่งเป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านแหล่งการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านครุศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านประถมศึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมระหว่างเนื้อหาในคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ แนวคิดทฤษฎีของตัวแปร ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา รวมถึงความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถาม จากนั้นนำผลมาพิจารณาคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ แล้วมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยในการตรวจสอบคุณภาพข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งคำนวณค่าตามสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนการตรวจสอบข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ระดับค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่ได้จาก การคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ค่า $IOC \geq .05$ จึงสามารถแสดงได้ว่าข้อคำถามนั้นตรงตามนิยามที่ต้องการวัด และมีความถูกต้องเหมาะสมที่จะนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) ซึ่งจากการตรวจสอบข้อคำถามของแบบสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านให้ค่าเป็น 1 ในทุกข้อคำถาม และมีค่าความตรงตามเนื้อหา ของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าคือ 1 (ดูในภาคผนวก ข) แต่ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับข้อความและยกตัวอย่างให้ชัดเจนมากขึ้น เช่น

ในส่วนของแหล่งการเรียนรู้ควรระบุให้ชัดเจน เช่น ห้องสมุด ห้องสมุดแบบไทย หรือประเภทใดบ้าง แต่ไม่ต้องลงรายละเอียดถึงขั้นเป็นชื่อห้องสมุดในทุกที่

สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ → ให้ยกตัวอย่างเช่นภาษาอะไรบ้าง

3. หลังจากผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม จากนั้นจึงจะดำเนินการตรวจสอบคุณภาพ โดยการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค .964 สำหรับการถามเรื่องของการใช้แหล่งเรียนรู้ และ .920 สำหรับการถามเรื่องการพัฒนาตนเอง แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

4. ดำเนินการเก็บข้อมูลจริง

ตัวอย่าง แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่
วิชาชีพครู

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

[] 1. ชาย

[] 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถาบันการศึกษาที่ท่านศึกษาอยู่ อยู่ในจังหวัด.....

4. วิชาเอก

[] 1. มี

[] 2. ไม่มี

[] 1.1 คณิตศาสตร์

[] 1.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

[] 1.2 วิทยาศาสตร์

[] 1.6 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

[] 1.3 ภาษาไทย

[] 1.7 ศิลปะ

[] 1.4 ภาษาอังกฤษ

[] 1.8 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

5. ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

[] 1. เคย

[] 2. ไม่เคย

ตอนที่ 2 การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพ

คำชี้แจง วงกลมรอบหมายเลขในช่องด้านซ้ายและด้านขวาที่ตรงกับระดับการใช้และการพัฒนาตนเองของท่านที่สุด

การใช้แหล่งการเรียนรู้				ข้อความ	การพัฒนาตนเอง				
มากที่สุด	มาก	น้อย	ไม่ใช่เลย		มากที่สุด	มาก	น้อย	ไม่พัฒนาเลย	
4	3	2	1			4	3	2	1
				แหล่งการเรียนรู้	การพัฒนาตนเอง				
				1. ห้องสมุด					
4	3	2	1	1.1 ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	- รู้ลึกซึ้งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	1.2 ห้องสมุดคณะ	- รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	1.3 หอสมุดประจำจังหวัด/ตำบล/อำเภอ	- สามารถค้นคว้าหาข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ	4	3	2	1
4	3	2	1	1.4 ห้องสมุดมีชีวิต (TK PARK)	- สามารถแปลความภาษาอื่นๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	4	3	2	1
4	3	2	1	1.5 อื่นๆ.....(โปรดระบุชื่อ)	- เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษได้ในรายวิชาที่เรียน	4	3	2	1
					- เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	4	3	2	1
					- รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- สามารถฟังได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถอ่านได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถเขียนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	4	3	2	1

					- ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	4	3	2	1
					- ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4	3	2	1
								
								

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

1. แหล่งการเรียนรู้ที่ท่านใช้บ่อยที่สุดสามลำดับแรก คือ

.....

.....

.....

2. แหล่งการเรียนรู้ใดที่ควรได้รับการพัฒนาปรับปรุงมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. แหล่งการเรียนรู้ใดที่ท่านคิดว่าควรมีมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

4. ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Protocol)

เป็นการเก็บข้อมูลผ่านการสนทนากลุ่มด้วยการมีประเด็นกว้าง ๆ ให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นกับประเด็นดังกล่าวได้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย

ตัวอย่าง ประเด็นในการสนทนากลุ่ม

1. ท่านใช้แหล่งการเรียนรู้ใดบ่อยที่สุด และใช้เพื่อพัฒนาตนเองด้านใด และอย่างไร
2. เพราะเหตุใดท่านจึงใช้แหล่งการเรียนรู้ดังกล่าวนี้
3. ท่านคิดว่าในปัจจุบัน แหล่งการเรียนรู้ใดสำคัญต่อการประกอบวิชาชีพครูมากที่สุดเพราะเหตุใด
4. ท่านคิดว่าแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบันเพียงพอต่อการค้นคว้าหาข้อมูลสำหรับนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาแล้วหรือไม่ อย่างไร
5. ท่านคิดว่าในยุคปัจจุบัน แหล่งการเรียนรู้ควรพัฒนาไปในทิศทางใด และอย่างไรเพื่อช่วยในการส่งเสริมการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษา ในการประกอบวิชาชีพครูในอนาคต
6. ท่านมีข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมอะไรบ้าง

ประเด็นในการสนทนากลุ่มสร้างขึ้นตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองก่อนเข้าสู่วิชาชีพครู
2. ผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองก่อนเข้าสู่วิชาชีพครูซึ่งประเด็นต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับแบบสอบถาม
3. นำประเด็นต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นไปทดลองถามกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเรื่องของการใช้ภาษาในการถามคำถาม ความเข้าใจของประเด็นที่จะทำการสนทนา เป็นต้น
4. นำมาประเด็นคำถามมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องของการใช้ภาษา และการสื่อความ
5. นำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อสถาบันผลิตครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 12 แห่ง ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังผู้บริหารสถาบันผลิตครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามส่งไปรษณีย์พร้อมซองเปล่าปิดผนึก แสตมป์เจ้าหน้าที่ผู้วิจัย เพื่อให้สถาบันผลิตครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 1 ของ สำหรับสถาบันผลิตครูประถมศึกษา 12 แห่ง และนัดหมายวันส่งแบบสอบถามคืน โดยกำหนดระยะเวลา 1 เดือน

4. ผู้วิจัยดำเนินการติดตามแบบสอบถาม โดยโทรศัพท์ติดต่อสถาบันผลิตครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์

5. ระหว่างที่รอการส่งคืนกลับของแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการนัดวันและเวลากับผู้ร่วมสนทนาจำนวน 8 คน เพื่อทำการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้ช่วยวิจัยในการทำการจดประเด็นสำคัญประกอบกับการใช้การบันทึกเสียงเพื่อป้องกันการได้รับข้อมูลที่คลาดเคลื่อน และทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเพื่อนำเสนอเป็นแนวทางการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู โดยผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มมีขั้นตอนดังนี้

5.1 เมื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่มมายังสถานที่ที่ดำเนินการสนทนากลุ่มแล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนาเพียงแค่งroupsเดียวคือจำนวน 8 คน โดยเริ่มจากผู้วิจัยแนะนำตนเอง แนะนำผู้ช่วยวิจัย แนะนำงานวิจัยของตนเองที่จะขอความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นพูดคุย เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และผลจากแบบสอบถามที่ได้ทำการสอบถามไปว่ามีแนวโน้มการใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทใดมากที่สุด ฯลฯ

5.2 ผู้วิจัยสร้างบรรยากาศให้ผ่อนคลายมีความเป็นกันเอง โดยให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มแนะนำตนเอง (พร้อมบอกชื่อเล่น) วิชาเอกที่ศึกษา สถาบันที่ศึกษา เป็นต้น

5.3 ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการสนทนาตามประเด็นต่าง ๆ ที่ร่างไว้ โดยเปิดโอกาสให้มีอิสระในการพูดคุย กล่าวคือ ไม่ได้ระบุว่าต้องเริ่มที่ใครตอบก่อน แต่เป็นความสมัครใจใครจะพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนก่อนก็ได้ โดยไม่ได้มีลำดับ

5.4 ระหว่างพูดคุยทั้งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการจดบันทึกประเด็นสำคัญจากการสนทนากลุ่ม

5.5 เมื่อสนทนาครบทุกประเด็นแล้ว ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณและมอบของที่ระลึกเพื่อเป็นการขอบคุณที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเสียสละเวลามาให้ข้อมูล

6. เมื่อถึงวันนัดส่งคืนแบบสอบถามและผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Science for Windows)

7. ผู้วิจัยนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยมาสรุปผลการวิจัย อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะ

แผนการเก็บรวบรวมข้อมูล

กิจกรรม	ปี 2562				
	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน
ติดต่อสถาบันผลิตครูเอก ประถมศึกษ					
ส่งแบบสอบถามไปยังสถาบัน ที่ติดต่อ					
ได้แบบสอบถามกลับคืนและ เริ่มติดต่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม					
วิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถาม					
ดำเนินการสนทนากลุ่ม					ดำเนินการสนทนา กลุ่มวันที่ 16 พ.ย.

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำหรับรูปสำหรับการทำวิจัย SPSS ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Science for Windows) แสดงออกมาในรูปแบบของร้อยละ และการแจกแจงความถี่ พร้อมนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางความเรียง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Science for Windows) แสดงออกมาในรูปแบบของร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และแปลความหมายค่าเฉลี่ย พร้อมนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางความเรียง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแบบสอบถาม ทำการสังเคราะห์จากเนื้อหา (Content Analysis) ที่เขียนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำเสนอในรูปแบบความเรียง

4. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการสังเคราะห์จากเนื้อหาการสนทนากลุ่ม จากนั้นนำแนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่มนำเสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้จำนวน 3 ท่านเพื่อให้ข้อเสนอแนะและ

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม แล้วทำการสังเคราะห์เพื่อให้ได้ผลข้อมูลสุดท้ายจากนั้นนำผลการสังเคราะห์เสนอต่อผู้ร่วม สทนหากลุ่มอีกครั้งว่าจะมีประเด็นเพิ่มเติมหรือไม่อย่างไร และนำเสนอในรูปแบบความเรียง

5. ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

5.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity)

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยมีการออกแบบเครื่องมือให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในเรื่อง ที่จะทำการวิจัยซึ่งก็คือ แหล่งการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง ที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญในงานวิจัยนี้ ดังนั้น เนื้อหาที่ใช้ในการสอบถามจึงมาจาก แนวคิด ทฤษฎีเป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดความตรงเชิงเนื้อหา นอกจากนี้ยังมีการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ที่ มีความเชี่ยวชาญในด้านแหล่งการเรียนรู้ ด้านครุศึกษา และด้านประถมศึกษา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ของแบบสอบถามโดยใช้การหาค่า IOC ซึ่งรายการคำถามส่วนใหญ่มีค่า IOC คือ 1 ทำให้สามารถสรุปได้ว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความตรงเชิงเนื้อหา นอกจากนี้ข้อคำถามหรือประเด็นจากการสนทนากลุ่มยังได้มา จากการรวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับแบบสอบถามอีกด้วย ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยครั้งนี้จึงมีความตรงเชิงเนื้อหา

5.2 ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยมีการตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อมูล ด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนิสิต/ นักศึกษาเอกประถมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (try out) จำนวน 30 คน จากนั้นจึงวิเคราะห์ผลการตรวจสอบ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าแบบสอบถามมีค่าความ เที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 และ 0.96 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงสามารถนำไปใช้ในการเก็บ ข้อมูลได้

5.3 อัตราการตอบกลับของแบบสอบถาม

ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ผู้วิจัยได้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบโควต้า ก่อนในขั้นแรก เพราะมีสถาบันการผลิตครูเอกประถมศึกษาจำนวน 3 สังกัด คือ รัฐบาล เอกชน และราชภัฏ โดยกำหนดจำนวนสถาบันจากแต่ละสังกัดจำนวนครั้งหนึ่งคือ เอกชน 1 แห่ง และราชภัฏ 7 แห่ง จากนั้นใช้ การสุ่มแบบแบ่งชั้นอีกครั้งหนึ่งตามภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อให้ได้ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยสามารถกำหนดโอกาสที่หน่วยตัวอย่างแต่ละ หน่วยถูกเลือก ทำให้ทราบความน่าจะเป็นที่แต่ละหน่วยในประชากรจะถูกเลือก ทำให้ตัวอย่างสามารถอ้างอิง ไปยังประชากรได้ ผลจากการตอบกลับของแบบสอบถามพบว่า งานวิจัยมีอัตราการตอบแบบสอบถามเท่ากับ

100% (จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมคือ 265 แต่ตอบกลับจริง 274) ดังนั้น อัตราการตอบแบบสอบถามของงานวิจัยถือเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรทำให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ

5.4 การถ่ายโอนผลการวิจัย (Transferability) งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาค่อนข้างเจาะจงกลุ่มตัวอย่างคือ นิสิต/นักศึกษาเอกประถมศึกษาชั้นปีสุดท้าย แต่อย่างไรก็ตามผลของงานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำไปอ้างอิงกับกลุ่มบุคคลอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันได้ เช่น กลุ่มอายุเดียวกัน หรือ นิสิต/นักศึกษาระดับชั้นอื่น คณะอื่นได้ เพราะเรื่องที่ทำการศึกษาไม่ได้เป็นเรื่องที่มีความเฉพาะศาสตร์ หากแต่เป็นเรื่องที่ทุกกลุ่มวัย ทุกอาชีพสามารถเข้าถึงได้ นั่นคือ แหล่งการเรียนรู้ ดังนั้น หากงานวิจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาเนื้อหาเดียวกันคือ แหล่งการเรียนรู้ก็สามารถนำผลงานวิจัยชิ้นนี้ไปใช้อ้างอิงข้อมูลการค้นพบเพิ่มเติมได้

5.5 การยืนยันผลการวิจัย (Confirmability) จากการศึกษาผลการวิจัยอื่น ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้พบว่าผลมีความใกล้เคียงกันคือ แหล่งการเรียนรู้ประเภทห้องสมุดยังคงมีความสำคัญ และมีความกระตือรือร้นในหลายประเทศที่ต้องการปรับห้องสมุดให้มีความทันสมัยมากขึ้น นอกจากนี้แหล่งการเรียนรู้ประเภทแพลตฟอร์มต่าง ๆ ในยุคดิจิทัลนี้เริ่มมีการนำมาใช้อย่างกว้างขวาง มีผู้ทำการวิจัยศึกษาจำนวนมากซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างของผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่สะท้อนให้เห็นแนวโน้มของการนำเอาแพลตฟอร์มทางการศึกษามาใช้มากขึ้นในหลายวงการ เช่น วงการการศึกษา วงการธุรกิจ ฯลฯ

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู โดยผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามและใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์การสนทนากลุ่มเพื่อนำเสนอแนวทางการใช้การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 274 ชุด

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	19	6.9
	หญิง	255	93.1
อายุ	20-25 ปี	264	96.3
	26-30 ปี	6	2.1
	31-35 ปี	3	1.2
	36-40 ปี	1	0.4
สถาบันที่ท่านศึกษา อยู่จังหวัด	กรุงเทพมหานคร	159	58
	นครปฐม	17	6.2

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 274 ชุด (ต่อ)

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	อยุธยา	24	8.7
	เชียงใหม่	12	4.4
	สุรินทร์	3	1.1
	อุดรธานี	4	1.5
	ยะลา	26	9.5
	อุบลราชธานี	29	10.6
วิชาเอก			
	ไม่มี	148	54
	มี	126	46
ระบุวิชาเอก			
	คณิตศาสตร์	34	12.4
	วิทยาศาสตร์	23	8.4
	ภาษาไทย	31	11.3
	ภาษาอังกฤษ	29	10.6
	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	8	2.9
	ศิลปะ	1	0.4
การฝึกประสบการณ์			
วิชาชีพ			
	เคย	236	86.1
	ไม่เคย	38	13.9

จากตารางที่ 2 แสดงถึงข้อมูลทั่วไปของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายคิดเป็นร้อยละ 93.1 ส่วนใหญ่มีอายุ 20-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 96.3 รองลงมาคืออายุ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.1 อายุ 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.2 และอายุ 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.4 ตามลำดับ สถาบันที่นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษากำลังศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมาคือ จังหวัดอุบลราชธานี คิดเป็นร้อยละ 10.6 จังหวัดยะลา คิดเป็นร้อยละ 9.5 จังหวัดอยุธยา คิดเป็นร้อยละ 8.7 จังหวัดนครปฐม คิดเป็นร้อยละ 6.2 จังหวัดเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 4.4 จังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 1.5 และจังหวัดสุรินทร์ คิดเป็นร้อยละ 1.1 ตามลำดับ นิสิตนักศึกษาครูเอก

ประถมศึกษาที่ไม่มีวิชาเอก คิดเป็นร้อยละ 54 และนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาที่มีวิชาเอก คิดเป็นร้อยละ 46 โดยจำแนกออกเป็น 6 วิชาเอก วิชาเอกคณิตศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.4 รองลงมาคือ วิชาเอกภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 11.3 วิชาเอกภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 10.6 วิชาเอกวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 8.4 วิชาเอกสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 2.9 และวิชาเอกศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 0.4 ตามลำดับ นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาที่เคยฝึกประสบการณ์วิชาชีพคิดเป็นร้อยละ 86.1 และไม่เคยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 13.9 ตามลำดับ

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

ตารางที่ 3 ตารางการแสดงระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพ

เกณฑ์การแปลผล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น. 162)

$$\text{สูตรอันตรภาคชั้น} = (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) = (4-1) = 0.75 \text{ จำนวนชั้น } 4$$

ค่าเฉลี่ย	การแปลผลระดับการใช้แหล่งเรียนรู้	การแปลผลระดับการพัฒนาตนเอง
3.26-4.00	ใช้แหล่งเรียนรู้มากที่สุด	พัฒนาตนเองมากที่สุด
2.51-3.25	ใช้แหล่งเรียนรู้มาก	พัฒนาตนเองมาก
1.76-2.50	ใช้แหล่งเรียนรู้น้อย	พัฒนาตนเองน้อย
1.00-1.75	ไม่ใช้แหล่งเรียนรู้เลย	ไม่พัฒนาเลย

ตารางที่ 4 ระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพ

	แหล่งการเรียนรู้	ระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้	
		ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. ห้องสมุด			
1.1	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	2.79	0.73
1.2	ห้องสมุดคณะ	2.15	0.93
1.3	หอสมุดประจำจังหวัด/ตำบล/อำเภอ	1.76	0.79
1.4	ห้องสมุดมีชีวิต (TK PARK)	1.85	0.86
1.5	อื่น ๆ (ห้องสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร)	1.72	0.78
		2.05	0.57

ตารางที่ 4 ระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพ (ต่อ)

	แหล่งการเรียนรู้	ระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้	
		ค่าเฉลี่ย	S.D.
2. พิพิธภัณฑ์			
2.1	ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์อยุธยา ฯลฯ	2.36	0.82
2.2	ด้านการศึกษา เช่น พิพิธภัณฑ์การศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	2.12	0.80
2.3	ด้านธรรมชาติวิทยา เช่น พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ภูเก็ต ขอนแก่น พิพิธภัณฑ์เปลือกหอย ภูเก็ต ฯลฯ	2.17	0.83
2.4	ด้านพฤกษศาสตร์ เช่น พิพิธภัณฑ์พืช มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พิพิธภัณฑ์พืช มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฯลฯ	2.08	0.82
2.5	ด้านภูมิปัญญาพื้นบ้าน เช่น พิพิธภัณฑ์ปาชายเลน วัดบางกระดี่ พิพิธภัณฑ์เครื่องใช้ไม้ไผ่ อ่างทอง ฯลฯ	2.20	0.85
2.6	ด้านบุคคล เช่น พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง นครปฐม พิพิธภัณฑ์เจ้าดารารัศมี เชียงใหม่ ฯลฯ	2.24	0.87
2.7	ด้านการเกษตร เช่น พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ปทุมธานี พิพิธภัณฑ์ประมง ม.เกษตรศาสตร์ ฯลฯ	2.24	0.84
2.8	ด้านศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร ฯลฯ	2.33	0.82
		2.22	0.64
3. หอศิลป์			
3.1	หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร	2.30	0.93
3.2	พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย (MOCA)	2.08	0.85
3.3	หอศิลป์จามจุรี	2.01	0.89
3.4	หอศิลป์อื่น ๆ (หอศิลป์ริมน่าน)	1.79	0.85
		2.05	0.76

ตารางที่ 4 ระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพ (ต่อ)

	แหล่งการเรียนรู้	ระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้	
		ค่าเฉลี่ย	S.D.
4. สอนสัตว์			
4.1	สอนสัตว์เปิดซาฟารีเวิลด์	2.34	0.97
4.2	สอนสัตว์ประจำจังหวัด เช่น สอนสัตว์เปิดเขาเขียว ชลบุรี สอนสัตว์เชียงใหม่ สอนสัตว์ขอนแก่น ฯลฯ	2.55	0.93
		2.45	0.81
5. สอนสาธารณะ			
5.1	สอนเบญจกิติ	1.96	0.88
5.2	สอนชิรเบญจทัศ หรือ สอนรถไฟ	2.22	0.93
5.3	สอนสันติชัยปราการ	1.83	0.87
5.4	สอนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์	2.04	0.94
5.5	สอนหลวงร.9	2.10	0.99
5.6	สอนลุมพินี	2.18	0.95
5.7	สอนจตุจักร	2.46	0.99
5.8	สอนสราญรมย์	1.95	0.97
5.9	สอนสาธารณะประจำจังหวัด	2.33	0.99
		2.12	0.73
6. สอนพฤษศาสตร์			
6.1	สอนพฤษศาสตร์ประจำภาค เช่น ภาค ตะวันออก (เขาหินซ้อน) ภาคกลาง (พุแค) ภาคใต้ (เขาช่อง)	1.91	0.90
6.2	สอนพฤษศาสตร์วรรณคดี 4 แห่ง ภาคกลาง เหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และใต้	1.90	0.87
6.3	สอนรวมพรรณไม้ป่า 60 พรรชามหาราชินี 4 แห่ง ภาคกลาง เหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และ ใต้	1.90	0.88
6.4	สอนรุกขชาติ แต่ละภาค ทั้ง 6 ภาค	1.77	0.84
		1.87	0.80

ตารางที่ 4 ระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพ (ต่อ)

แหล่งการเรียนรู้		ระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้	
		ค่าเฉลี่ย	S.D.
7. อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี			
7.1	อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประจำภาค	2.10	0.92
		2.10	0.92
8. ศูนย์กีฬาและนันทนาการ			
8.1	ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด	2.34	0.87
		2.34	0.87
9. แพลตฟอร์มทางการศึกษา			
9.1	E-Learning	2.68	0.80
9.2	Social Media เช่น Facebook Line	3.21	0.84
9.3	MOOCs	2.26	0.90
9.4	Youtube	3.25	0.84
9.5	Educational Application	2.84	0.82
9.6	อื่นๆ (Google, Legend of learning)	2.19	0.98
		2.74	0.60

จากตารางที่ 4 พบว่าระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษา แหล่งเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาใช้ในระดับมาก คือ 1) แพลตฟอร์มทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 เมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แพลตฟอร์มการศึกษา พบว่า นิสิตนักศึกษามีระดับการใช้แหล่งเรียนรู้มากที่สุด คือ Youtube, Social Media, Educational Application, E-Learning, MOOCs และอื่น ๆ ตามลำดับ รองลงมาคือ 2) สวนสัตว์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 พบว่านิสิตนักศึกษามีระดับการใช้สวนสัตว์ประจำจังหวัดและสวนสัตว์เปิดซาฟารีเวิลด์ตามลำดับ 3) ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34 และ 4) พิพิธภัณฑ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.22 เมื่อพิจารณาแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ พบว่า นิสิตนักศึกษามีระดับการใช้พิพิธภัณฑ์ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี, พิพิธภัณฑ์ด้านศิลปะ, พิพิธภัณฑ์ด้านบุคคล, พิพิธภัณฑ์ด้านเกษตร, พิพิธภัณฑ์ด้านภูมิปัญญาพื้นบ้าน, พิพิธภัณฑ์ด้านธรรมชาติวิทยา, พิพิธภัณฑ์ด้านการศึกษาและพิพิธภัณฑ์ด้านพฤกษศาสตร์ตามลำดับ 5) สวนสาธารณะ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.12 เมื่อพิจารณาแหล่งเรียนรู้สวนสาธารณะ พบว่า นิสิตนักศึกษามีระดับการใช้สวนสาธารณะ ได้แก่ สวนจตุจักร, สวนสาธารณะประจำจังหวัด, สวนวชิรเบญจทัศหรือสวนรถไฟ, สวนลุมพินี, สวนหลวง ร.9, สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์, สวนเบญจกิติ, สวนสราญรมย์และสวนสันติชัยปราการตามลำดับ 6) อุทยาน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.10 และ 7) ห้องสมุดและหอศิลป์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.05 เมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้ห้องสมุด พบว่า นิสิตนักศึกษามีระดับการใช้ห้องสมุด ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย, ห้องสมุดคณะ, ห้องสมุดมีชีวิต (TK PARK), ห้องสมุดประจำจังหวัด/ตำบล/อำเภอและอื่น ๆ ตามลำดับ ในส่วนของแหล่งการเรียนรู้หอศิลป์ นิสิตนักศึกษามีระดับการใช้หอศิลป์ ได้แก่ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร, พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย (MOCA), หอศิลป์จามจุรีและหอศิลป์อื่น ๆ ตามลำดับ 8) สวนพฤกษศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.87 เมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์พบว่า นิสิตนักศึกษามีระดับการใช้สวนพฤกษศาสตร์ ได้แก่ สวนพฤกษศาสตร์ประจำภาค, สวนพฤกษศาสตร์วรรณคดี 4 แห่ง, สวนรวมพรรณไม้ป่า 60 พรรชามหาราชินีและสวนรุกขชาติแต่ละภาคตามลำดับ

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่าแหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาที่นิสิตนักศึกษาใช้ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับได้ดังนี้ แพลตฟอร์มทางการศึกษา, สวนสัตว์, ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด, พิพิธภัณฑ์, สวนสาธารณะ, อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ห้องสมุด, หอศิลป์และสวนพฤกษศาสตร์

ตารางที่ 5 ระดับการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพจากแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ

	การพัฒนาตนเอง	แหล่งการเรียนรู้									
		ห้องสมุด	พิพิธภัณฑ์	หอศิลป์	สวนสัตว์	สวนสาธารณะ	สวนพฤกษศาสตร์	อุทยานวิทยาศาสตร์	ศูนย์กีฬา/นันทนาการ	แพลตฟอร์มการศึกษา	
1	รู้สึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	ค่าเฉลี่ย	2.98	2.70	2.58	2.80	2.48	2.46	2.59	2.60	3.03
		S.D.	0.60	0.79	0.80	0.80	0.87	0.96	0.89	0.84	0.72
2	รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	ค่าเฉลี่ย	2.91	2.77	2.62	2.46	2.62	2.46	2.56	2.70	3.11
		S.D.	0.64	0.79	0.83	1.26	0.87	0.91	0.89	0.90	0.69
3	สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	ค่าเฉลี่ย	2.81	2.75	2.61	2.72	2.50	2.43	2.54	2.59	3.08
		S.D.	0.80	0.76	0.84	0.78	0.85	0.94	0.91	0.84	0.77
4	สามารถแปลความภาษาอื่นๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	ค่าเฉลี่ย	2.46	2.48	2.46	2.59	2.43	2.28	2.41	2.46	2.86
		S.D.	0.69	0.74	0.81	0.80	0.84	0.79	0.85	0.82	0.81

ตารางที่ 5 ระดับการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพจากแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ (ต่อ)

	การพัฒนาตนเอง	แหล่งการเรียนรู้									
		ห้องสมุด	พิพิธภัณฑ์	หอศิลป์	สวนสัตว์	สวนสาธารณะ	สวนพฤกษศาสตร์	อุทยานวิทยาศาสตร์	ศูนย์กีฬา/นันทนาการ	แพลตฟอร์มการศึกษา	
5	เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน	ค่าเฉลี่ย	2.59	2.50	2.41	2.61	2.43	2.35	2.43	2.45	3.05
		S.D.	0.68	0.75	0.78	0.77	0.83	0.87	0.88	0.84	0.74
6	เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	ค่าเฉลี่ย	2.99	2.75	2.62	2.78	2.59	2.42	2.52	2.66	3.14
		S.D.	0.62	0.80	0.82	0.78	0.87	0.86	0.83	0.84	0.71
7	รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ใน การจัดการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ย	2.87	2.65	2.61	2.69	2.55	2.47	2.54	2.52	2.89
		S.D.	0.62	0.71	0.82	0.78	0.87	0.90	0.91	0.77	0.73
8	รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อ นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ย	2.99	2.75	2.66	2.73	2.57	2.43	2.65	2.57	3.10
		S.D.	0.63	0.78	0.85	0.75	0.90	0.88	0.92	0.81	0.62
9	สามารถฟังได้ดีขึ้น	ค่าเฉลี่ย	2.95	2.80	2.63	2.79	2.62	2.53	2.56	2.62	3.03
		S.D.	0.62	0.76	0.82	0.77	0.80	0.94	0.83	0.83	0.66
10	สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	ค่าเฉลี่ย	2.92	2.80	2.63	2.84	2.66	2.50	2.52	2.57	3.07
		S.D.	0.67	0.74	0.83	1.38	0.80	0.90	0.85	0.82	0.68
11	สามารถอ่านได้ดีขึ้น	ค่าเฉลี่ย	3.02	2.90	2.69	2.81	2.69	2.49	2.55	2.58	3.03
		S.D.	0.64	0.77	0.82	0.74	0.81	0.94	0.89	0.85	0.64

ตารางที่ 5 ระดับการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพจากแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ (ต่อ)

การพัฒนาตนเอง	แหล่งการเรียนรู้									
	ห้องสมุด	พิพิธภัณฑ์	หอศิลป์	สวนสัตว์	สวนสาธารณะ	สวนพฤกษศาสตร์	อุทยานวิทยาศาสตร์	ศูนย์กีฬา/นันทนาการ	แพลตฟอร์มการศึกษา	
12 สามารถเขียนได้ดีขึ้น	ค่าเฉลี่ย	2.94	2.77	2.62	2.76	2.72	2.47	2.54	2.56	3.01
	S.D.	0.67	0.76	0.83	0.77	1.48	0.89	0.89	0.87	0.67
13 สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	ค่าเฉลี่ย	3.04	2.83	2.62	2.84	2.79	2.49	2.60	2.64	3.09
	S.D.	0.61	0.78	0.81	0.76	1.99	0.90	0.92	0.87	0.65
14 สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	ค่าเฉลี่ย	2.96	2.80	2.65	2.80	2.63	2.43	2.59	2.61	3.00
	S.D.	0.60	0.73	0.82	0.74	0.83	0.87	0.89	0.85	0.69
15 ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	ค่าเฉลี่ย	3.10	2.89	2.72	2.87	2.71	2.47	2.55	2.67	3.05
	S.D.	0.67	0.79	0.86	0.79	0.87	0.93	0.86	0.87	0.66
16 ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	ค่าเฉลี่ย	3.16	2.93	2.77	2.92	2.69	2.51	2.61	2.68	3.11
	S.D.	0.67	0.77	0.91	0.76	0.83	0.95	0.91	0.87	0.66
17 ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	ค่าเฉลี่ย	3.06	2.89	2.75	2.81	2.68	2.55	2.62	2.67	3.04
	S.D.	0.68	0.74	0.88	0.77	0.80	0.95	0.91	0.86	0.68
18 ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	ค่าเฉลี่ย	3.08	2.94	2.78	2.88	2.72	2.60	2.66	2.70	3.15
	S.D.	0.64	0.77	0.90	0.78	0.83	0.76	0.92	0.84	0.67

ตารางที่ 5 พบว่าการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพจากแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ จำแนกออกเป็น 18 ด้าน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาพัฒนาตนเองในด้านที่ 1 รู้ลึกซึ้งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา จากแหล่งการเรียนรู้โดยเรียงตามลำดับ คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษามากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03

รองลงมาคือ ห้องสมุด, สวนสัตว์, พิพิธภัณฑ์, ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด, อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, หอศิลป์, สวนสาธารณะและสวนพฤกษศาสตร์ตามลำดับ

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาพัฒนาตนเองในด้านที่ 2 รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา จากแหล่งการเรียนรู้โดยเรียงตามลำดับ คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษามากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 รองลงมาคือ ห้องสมุด, พิพิธภัณฑ์, ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด, หอศิลป์และสวนสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน, อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสวนสัตว์และสวนพฤกษศาสตร์มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาพัฒนาตนเองในด้านที่ 3 สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ จากแหล่งการเรียนรู้โดยเรียงตามลำดับ คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษามากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 รองลงมาคือ ห้องสมุด, พิพิธภัณฑ์, สวนสัตว์, หอศิลป์, ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด, อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สวนสาธารณะและสวนพฤกษศาสตร์ตามลำดับ

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาพัฒนาตนเองในด้านที่ 4 สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษจากแหล่งการเรียนรู้โดยเรียงตามลำดับ คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษามากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 รองลงมาคือ สวนสัตว์, พิพิธภัณฑ์, ห้องสมุด หอศิลป์และศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัดมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน, สวนสาธารณะ, อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสวนพฤกษศาสตร์ตามลำดับ

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาพัฒนาตนเองในด้านที่ 5 เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียนจากแหล่งการเรียนรู้โดยเรียงตามลำดับ คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษามากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 รองลงมา คือ สวนสัตว์, ห้องสมุด, พิพิธภัณฑ์, ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด, สวนสาธารณะและอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน, หอศิลป์และสวนพฤกษศาสตร์ตามลำดับ

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาพัฒนาตนเองในด้านที่ 6 เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อจากแหล่งการเรียนรู้โดยเรียงตามลำดับ คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษามากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 รองลงมาคือ ห้องสมุด, สวนสัตว์, พิพิธภัณฑ์, ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด, หอศิลป์, สวนสาธารณะ, อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสวนพฤกษศาสตร์ตามลำดับ

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาพัฒนาตนเองในด้านที่ 7 รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจากแหล่งการเรียนรู้โดยเรียงตามลำดับ คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษามากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 รองลงมาคือ ห้องสมุด, สวนสัตว์, พิพิธภัณฑ์, หอศิลป์, สวนสาธารณะ, อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัดและสวนพฤกษศาสตร์ตามลำดับ

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาพัฒนาตนเองในด้านที่ 8 รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจากแหล่งการเรียนรู้โดยเรียงตามลำดับ คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษามากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 รองลงมาคือ ห้องสมุด, พิพิธภัณฑ์, สวนสัตว์, หอศิลป์, อุทยานวิทยาศาสตร์และ

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาพัฒนาตนเองในด้านที่ 16 แหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดีโดยเรียงตามลำดับ คือ ห้องสมุดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 รองลงมาคือ แพลตฟอร์มทางการศึกษา, พิพิธภัณฑ, สวนสัตว์, หอศิลป์, สวนสาธารณะ, ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด, อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสวนพฤกษศาสตร์ตามลำดับ

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาพัฒนาตนเองในด้านที่ 17 แหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเป็นผู้นำโดยเรียงตามลำดับ คือ ห้องสมุดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 รองลงมาคือ แพลตฟอร์มทางการศึกษา, พิพิธภัณฑ, สวนสัตว์, หอศิลป์, สวนสาธารณะ, ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด, อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสวนพฤกษศาสตร์ตามลำดับ

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาพัฒนาตนเองในด้านที่ 18 แหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยเรียงตามลำดับ คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษามากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 รองลงมาคือ ห้องสมุด, พิพิธภัณฑ, สวนสัตว์, หอศิลป์, สวนสาธารณะ, ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด, อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสวนพฤกษศาสตร์ตามลำดับ

ตารางที่ 6 สรุปการใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ สามอันดับแรกที่ช่วยในการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษา

การพัฒนาตนเอง	แหล่งการเรียนรู้		
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3
1 รู้ลึกซึ้งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	สวนสัตว์
2 รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	พิพิธภัณฑ
3 สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	พิพิธภัณฑ
4 สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	สวนสัตว์	พิพิธภัณฑ
5 เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	สวนสัตว์	ห้องสมุด
6 เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	สวนสัตว์
7 รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	สวนสัตว์

ตารางที่ 6 ระดับแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ที่ช่วยในการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพ (ต่อ)

	การพัฒนาตนเอง	แหล่งการเรียนรู้		
		อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3
8	รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	พิพิธภัณฑ์
9	สามารถฟังได้ดีขึ้น	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	พิพิธภัณฑ์
10	สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	สวนสัตว์
11	สามารถอ่านได้ดีขึ้น	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	พิพิธภัณฑ์
12	สามารถเขียนได้ดีขึ้น	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	พิพิธภัณฑ์
13	สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	สวนสัตว์
14	สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	พิพิธภัณฑ์/ สวนสัตว์
15	ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	ห้องสมุด	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	พิพิธภัณฑ์
16	ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	ห้องสมุด	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	พิพิธภัณฑ์
17	ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	ห้องสมุด	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	พิพิธภัณฑ์
18	ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	แพลตฟอร์มทางการศึกษา	ห้องสมุด	พิพิธภัณฑ์

จากตารางที่ 6 เป็นผลการสรุปว่านิสิตนักศึกษาเอกประถมศึกษาได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทใดมากที่สุด ใน 3 อันดับแรกในการพัฒนาตนเองทั้ง 18 ประเด็น จะพบว่า แพลตฟอร์มทางการศึกษาถูกนำมาพัฒนาตนเองมากที่สุด ในหลายประเด็น สำหรับห้องสมุดถูกนำมาใช้พัฒนาตนเองมากที่สุด ในหลายประเด็นในลำดับที่ 2 และพิพิธภัณฑ์ถูกนำมาใช้พัฒนาตนเองมากที่สุด ในหลายประเด็นในลำดับที่ 3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

2.1 แหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาใช้บ่อยที่สุดสามอันดับแรก

แหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาใช้บ่อยที่สุดเป็นอันดับที่ 1 คือ อินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาใช้บ่อยที่สุด เนื่องจากในยุคปัจจุบันมีเครื่องมือสื่อสารทั้งสมาร์ทโฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์และสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ค้นคว้าข้อมูลได้รวดเร็ว หลากหลายและสะดวกต่อการใช้งาน นิสิตนักศึกษาครูใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับเพื่อติดต่อสื่อสาร ตัวอย่างเช่น Facebook, Line, Twitter เป็นต้น หรือใช้เพื่อความบันเทิงและผ่อนคลาย ตัวอย่างเช่น Youtube, Netflix เป็นต้น รวมถึงใช้สำหรับประกอบการเรียนในมหาวิทยาลัย หาข้อมูลเนื้อหาบทเรียน รูปแบบวิธีการสอน แหล่งอ้างอิงหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาทั้งในและต่างประเทศเป็นประจำ ข้อดีของการใช้อินเทอร์เน็ตคือมีความรวดเร็ว มีข้อมูลครบถ้วน หลากหลาย น่าสนใจ แต่นิสิตนักศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาข้อมูลและมีทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างรู้เท่าทัน (Media Literacy) เพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากการใช้แหล่งการเรียนรู้รูปแบบนี้

แหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาใช้บ่อยที่สุดเป็นอันดับที่ 2 คือ ห้องสมุด เนื่องจากห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ทุกคนเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก ใช้สำหรับค้นคว้าหาข้อมูลที่เชื่อถือได้และถูกจัดเรียงไว้อย่างเป็นระบบง่ายต่อการค้นหาและเข้าถึงองค์ความรู้รูปแบบต่าง ๆ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและห้องสมุดประจำคณะเพื่อค้นคว้าหาข้อมูลและเป็นแหล่งอ้างอิงที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากในห้องสมุดมีหนังสือประเภทต่าง ๆ นิตยสาร วารสารเชิงวิชาการ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศใช้เพื่อประกอบการเรียนรู้ ห้องสมุดเป็นศูนย์รวบรวมความคิดและส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นแหล่งความบันเทิงและเป็นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับนิสิตนักศึกษาอีกด้วย

แหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาใช้บ่อยที่สุดเป็นอันดับที่ 3 คือ พิพิธภัณฑ์ เนื่องจากพิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีเอกลักษณ์และรูปแบบเฉพาะเรื่อง มีการจัดเรียง จัดระบบข้อมูล และมีรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย น่าสนใจ สนุกสนานและผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์สามารถมีส่วนร่วมหรือสร้างการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์กับพิพิธภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี นิสิตนักศึกษาสามารถเลือกแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ตามความสนใจเฉพาะของแต่ละบุคคล ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ พิพิธภัณฑ์ดาราศาสตร์ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

2.2 แหล่งการเรียนรู้ที่ควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงมากที่สุด

แหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาคิดว่าควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงมากที่สุด คือ ห้องสมุด เนื่องจากห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เข้าถึงได้สะดวก มีการให้บริการบ่อยที่สุด โดยส่วนใหญ่ นิสิตนักศึกษาจะใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยหรือห้องสมุดประจำคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ นิสิต นักศึกษาอยากให้ห้องสมุดมีระบบการจัดการที่ดี มีหนังสือที่หลากหลาย ทันสมัย หลากหลายตามความสนใจ และความต้องการเฉพาะสาขา และมีระบบการซ่อมแซมหนังสืออย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงห้องสมุดควร เพิ่มเติมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการ เช่น อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ มี เทคโนโลยีสำหรับการสืบค้นแบบออนไลน์ ระบบยืมคืนหนังสือด้วยตนเองแบบออนไลน์ ระบบการยืมหนังสือ ออนไลน์ (E-book) ห้องสมุดควรมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย สร้างแรงจูงใจให้นิสิตนักศึกษาเข้าไปใช้บริการ รวมถึงปรับปรุงสภาพแวดล้อมในห้องสมุดให้อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 แหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาคิดว่าควรมีมากที่สุด

แหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาคิดว่าควรมีมากที่สุด คือ ห้องสมุด เนื่องจากห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เข้าถึงคนได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย ทุกเพศ ทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดประชาชน (Public Library) ตัวอย่างเช่น ห้องสมุดประจำชุมชน ห้องสมุดประจำตำบล ห้องสมุดประจำอำเภอ ห้องสมุดประจำจังหวัด เป็นต้น ห้องสมุดประชาชนควรกระจายไปในแต่ละพื้นที่ ประกอบกับมีงบประมาณอุดหนุนซื้อหนังสือที่หลากหลาย มีคุณภาพ ทันสมัยและตรงกับความต้องการของชุมชนนั้น ๆ เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้มีหนังสือที่หลากหลายและมีคุณภาพแล้ว ห้องสมุดประชาชนควรเป็นพื้นที่สาธารณะให้เด็ก เยาวชนและประชาชนได้ใช้ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ในชุมชน เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พูดคุยและสร้างพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นความสามารถของตนเอง รวมทั้งมีระยะเวลาการเปิดห้องสมุดที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ มีระบบการอ่านหนังสือแบบออนไลน์ (E-book) เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างสะดวก รวดเร็วและสอดคล้องกับรูปแบบการใช้ชีวิตของประชาชนในยุคปัจจุบัน

2.4 ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ โดยจำแนกออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้คือ

ประเด็นแรก การกระจุกตัวของแหล่งการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีการกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ไม่ค่อยมีการกระจายไปในภูมิภาคต่าง ๆ เท่าที่ควร ทำให้ประชาชนในพื้นที่ภูมิภาคขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้บางประเภท ตัวอย่างเช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (ท้องฟ้าจำลองกรุงเทพมหานคร) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เป็นต้น ภาครัฐ

ควรมีส่วนในการสนับสนุนและกระจายแหล่งการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ไปยังส่วนภูมิภาคเพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงเปิดโอกาสและสนับสนุนให้แต่ละท้องถิ่นหรือชุมชนนำเสนอความเป็นอัตลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนผ่านแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาของแต่ละชุมชนไว้ให้ลูกหลานได้สืบทอดและเรียนรู้ต่อไป

ประเด็นที่สอง แหล่งการเรียนรู้ไม่ได้รับการดูแล บำรุงรักษาอย่างเหมาะสม แหล่งการเรียนรู้ทั้งในกรุงเทพมหานครและภูมิภาคบางแหล่งไม่ได้รับงบประมาณในการดูแลรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้ ไม่มีการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ในแหล่งการเรียนรู้และไม่มีรูปแบบการนำเสนอข้อมูลใหม่ ๆ ที่มีความสอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ โดยแหล่งการเรียนรู้บางแห่งสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการจัดระบบข้อมูลและนำเสนอข้อมูลให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น การให้ผู้เข้าชมสามารถมีส่วนร่วมได้ (Interactive) มีการนำเสนอในรูปแบบสามมิติ (3D) เป็นต้น

ประเด็นที่สาม ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ในสังคมไทยมีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพมากมาย แต่แหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ถ้าหากมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีและตรงกลุ่มเป้าหมายอาจจะทำให้มีคนรับรู้และเข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์การสนทนากลุ่มเพื่อนำเสนอแนวทางการใช้การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิต นักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

สำหรับการนำเสนอผลจากการสนทนากลุ่มนิสิต/นักศึกษาครูเอกประถมศึกษาจำนวน 8 คน เมื่อผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ผลแล้ว ได้นำผลการสังเคราะห์เสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจำนวน 3 ท่าน ปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดไม่มีการปรับแก้แนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่ม จากนั้นผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์ทั้งหมดเสนอให้แก่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มอีกครั้งเพื่ออ่านและรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นครั้งสุดท้าย เช่นเดียวกันผู้ร่วมสนทนากลุ่มทุกคนยอมรับและเห็นด้วยกับแนวทางที่นำเสนอ

ดังนั้น ผลจากการสนทนากลุ่มทั้งหมดมีประเด็น ดังนี้

3.1 ห้องสมุดและแพลตฟอร์มทางการศึกษา ประเภทอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียต่างๆ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่นิสิต/นักศึกษาเอกประถมศึกษาใช้บ่อยที่สุด และใช้พัฒนาตนเองได้ครบทั้ง 3 ด้าน กล่าวคือ ห้องสมุดจะช่วยพัฒนาตนเองของนิสิต/นักศึกษา ดังนี้

3.1.1 ด้านความรู้ เช่น ความรู้ด้านเนื้อหาเพื่อนำมาใช้ในการเตรียมเนื้อหาการสอน โดยที่ห้องสมุดจะมีความหลากหลายของหนังสือ ทำให้ได้ความรู้และเนื้อหาที่จะสอนได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับแพลตฟอร์มทางการศึกษา เช่น การค้นหาข้อมูลจาก Google, Youtube, E-learning และการใช้โซเชียลมีเดียในรูปแบบของเฟซบุ๊ก (Facebook) ช่วยให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาการสอนที่หลากหลายและทันสมัยมากขึ้น ดังนี้

- ด้านเนื้อหาการสอน เช่น การศึกษาเนื้อหาจาก E-learning เพื่อให้นิสิต/นักศึกษาเข้าใจโมทัศน์ที่แจ่มแจ้งมากขึ้นจากการเรียนในห้องเรียน และช่วยในการเตรียมเนื้อหาการสอนจากการค้นคว้าเพิ่มเติมในห้องสมุด เนื่องจากห้องสมุดมีหนังสือที่หลากหลายที่สามารถเพิ่มเติมความรู้และเนื้อหาที่จะใช้ในการสอน นักเรียนได้ครอบคลุมมากขึ้น ประกอบกับการค้นหาข้อมูลจาก Google ก็ได้ข้อมูลที่หลากหลายและทันสมัยมากขึ้นด้วย

- ด้านวิธีการสอน ที่ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเกี่ยวกับวิธีการสอนต่างๆ ที่แปลกใหม่ เช่น วิธีการสอนจากต่างประเทศที่สามารถนำมาปรับใช้ในการฝึกสอนในวิชาภาษาอังกฤษของนิสิต/นักศึกษา เอกวิชาภาษาอังกฤษ จากการศึกษาใน Youtube เป็นต้น

- ด้านการจัดการชั้นเรียน เช่น การทำเกมคุ่มชั้น เทคนิคการเสริมแรง เป็นต้น

- ด้านการทำสื่อการเรียนการสอน เพื่อนำมาปรับใช้และสร้างสรรค์สื่อที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่ตนเองจะสอน โดยศึกษาข้อมูลจาก Youtube และ เพจในเฟซบุ๊ก

- ด้านการทำวิจัย ใช้แหล่งการเรียนรู้จากโซเซียลมีเดียเพื่อศึกษางานวิจัยออนไลน์ต่างๆ ในการนำมาเป็นข้อมูลเพื่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของตนเอง

- ด้านเทคนิคการสอนต่างๆ ที่ทำให้นักเรียนกระตือรือร้น เช่น การใช้เกม

3.1.2 ด้านทักษะ จากการสนทนากลุ่มพบว่า นิสิต/นักศึกษาได้พัฒนาตนเองด้านทักษะจากการใช้แหล่งการเรียนรู้ 2 ประเภทมากที่สุดคือ ห้องสมุดและแพลตฟอร์มทางการศึกษา ดังนี้

- ทักษะทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยเฉพาะทักษะการอ่านที่พัฒนาจากการใช้ห้องสมุดและการอ่านข้อความต่างๆ จากโซเซียลมีเดีย หรือทักษะการฟังที่จำเป็นต้องฟังสำเนียงภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษาใน Youtube เพื่อจะได้ออกเสียงได้ถูกต้องตามเจ้าของภาษา และพัฒนาการพูดของตนเองก่อนนำไปใช้สอนได้จริงให้กับนักเรียนในขณะที่ฝึกสอน นอกจากนี้ ยังสามารถพัฒนาการสื่อสารจากการใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทโซเซียลมีเดียในการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องของเทคนิคการสอนและวิธีการจัดการชั้นเรียนกับเพื่อนๆ นิสิต/นักศึกษาด้วยกันเอง

- ทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่เกิดขึ้นจากการอ่านข้อมูลต่างๆ บนโลกโซเซียลมีเดียว่ามีความน่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด ก่อนที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้จริง ทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์และเกิดการตกตะกอนของข้อมูลที่ต้องผ่านการอ่าน

- ทักษะการสอน เมื่อดูเทคนิคการสอนต่างๆ ผ่านแหล่งการเรียนรู้ประเภท โซเซียลมีเดียและ E-Learning ช่วยพัฒนานิสิต/นักศึกษาในการพัฒนาด้านการสื่อสารกับนักเรียนในห้องเรียน กล่าวคือ สามารถพูดสื่อสารกับนักเรียนได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ทำให้การดำเนินการสอนเป็นไปอย่างมีระบบไม่วุ่นวายและไม่เสียเวลา

3.1.3 ด้านคุณลักษณะ/เจตคติ นิสิตและนักศึกษาเอกวิชาประถมศึกษาสามารถพัฒนาตนเองด้านคุณลักษณะ/เจตคติ จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งสองด้วยการดูรายการ Ted talks ในช่องทางต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น Youtube หรือ Facebook เพื่อสร้างแรงบันดาลใจจากความเป็นครูของครูกืออาชีพท่านอื่นๆ และนำมาปรับใช้ได้ในชีวิตจริง รวมทั้งการดูคลิปต่างๆ ที่เป็นเรื่องของการสอน การปฏิบัติตัวของครูท่านอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จจะช่วยเสริมสร้างอุดมการณ์ แรงกายและกำลังใจในการทำงานครูให้กับนิสิตนักศึกษาทำให้มีทัศนคติทางบวกและรักในการประกอบวิชาชีพครูในอนาคตได้

นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่ม นิสิต/นักศึกษา เสนอว่าการใช้แหล่งการเรียนรู้แบบลงชุมชน ลงพื้นที่จริง การออกค่าย ชมรม เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่นิสิต/นักศึกษาได้พัฒนาตนเองทั้งสามด้านอีกด้วย กล่าวคือ การได้ลงศึกษาพื้นที่จริงในบางรายวิชา ทำให้เห็นถึงวัฒนธรรม ความเชื่อ ได้พูดคุยสื่อสารกับชาวบ้านในพื้นที่นั้นๆ เปิดโอกาสให้เรียนรู้ถึงพฤติกรรมเชิงลึกที่บางครั้งเกิดเป็นปัญหาเกี่ยวพันถึงรากเหง้าของวัฒนธรรมนั้นๆ เช่น เรื่องของภาษาถิ่นที่ภาษาเขียนกำลังเลือนหายไป คงเหลือแต่ภาษาพูด ชาวบ้านจึงอยากให้ช่วยรื้อฟื้นภาษาเขียน รวมทั้งวัฒนธรรมอื่นๆ ในหลากหลายรูปแบบของการลงพื้นที่จริง เช่น ชาติพันธุ์ของอาหาร ความรู้เรื่องการทอผ้า เป็นต้น การลงพื้นที่ศึกษาจริงจากแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับนิสิต/นักศึกษาได้เป็นอย่างดี ในแง่มุมของลักษณะชุมชน วัฒนธรรมที่นิสิตและนักศึกษาไม่เคยมีความรู้มาก่อน นอกจากเพิ่มพูนความรู้เฉพาะพื้นที่และบริบทที่ได้ลงศึกษาจริงแล้ว นิสิต/นักศึกษายังได้เพิ่มพูนในเรื่องของทักษะควบคู่ไปพร้อมกันด้วย เช่น การฟัง ฟังในสิ่งที่คนในชุมชนหรือวิทยากรท้องถิ่นพูด เล่าหรือบรรยายให้ความรู้ การพูด คือ การตอบโต้กับคนในชุมชน วิทยากรท้องถิ่น การซักถามเพื่อให้ได้คำตอบในสิ่งที่ตนเองสนใจหรือต้องการทราบ หรือการลงพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมให้นักเรียน ก็ช่วยให้มีทักษะการพูดที่ดีขึ้น เพราะต้องมีการวางแผน ลำดับขั้นตอนในการพูด การเขียน เป็นการเขียนจดบันทึกจากสิ่งที่ได้ฟัง ได้สังเกตสิ่งต่างๆ จากการลงพื้นที่ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังช่วยเพิ่มเติมทักษะการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับชุมชนและบุคคลอื่นๆ ที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ด้วย และในด้านของเจตคติ จากการลงพื้นที่จริงทำให้เจตคติในการเป็นครูดีขึ้น เพราะจะต้องเข้าใจนักเรียนในพื้นที่นั้นๆ โดยดูจากบริบทต่างๆ ที่ล้อมรอบตัวนักเรียน การลงพื้นที่ที่แตกต่างกัน ทำให้บริบทของเด็กนักเรียนแต่ละพื้นที่แตกต่างกันไปด้วย ความแตกต่างของบริบทเหล่านี้เป็นการเพิ่มพูนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติไปพร้อมๆ กัน

3.2 แหล่งการเรียนรู้ที่ใช้น้อยสำหรับนิสิตและนักศึกษาในการพัฒนาตนเองก่อนการเข้าสู่วิชาชีพครู คือ หอศิลป์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื่องจากแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้มีความเฉพาะศาสตร์และไม่สอดคล้องกับวิชาเอกของนิสิต นักศึกษาที่เป็นวิชาเอกประถมศึกษาทำให้นิสิตและนักศึกษาไม่ได้ใช้แหล่งการเรียนรู้เหล่านี้เท่าที่ควร อีกทั้ง การเดินทางไปใช้แหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ค่อนข้างใช้เวลามาก และบางแหล่งการเรียนรู้อยู่ไกลจึงทำให้ไม่สะดวก ช่วงเวลาการ

เปิด-ปิดของบางแหล่งการเรียนรู้ตรงกับเวลาเรียนของนิสิต/นักศึกษา นอกจากนี้ แหล่งการเรียนรู้เหล่านี้มีจำนวนน้อย จึงไม่เอื้ออำนวยต่อความสะดวกในการเดินทางไปหาความรู้จากแหล่งต่างๆ เหล่านี้ และยังต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมเกินความจำเป็นของนิสิตนักศึกษาในการเข้าชมด้วย ประการสำคัญที่สุดคือ แหล่งการเรียนรู้บางแหล่งไม่ตอบโจทยในการนำไปใช้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่จะสอนหรือทักษะบางทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เช่น หอศิลป์ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการแสดงผลงานทางศิลปะ โดยเฉพาะ อาจไม่ได้ส่งเสริมการพัฒนาตนด้านทักษะต่างๆ เท่าที่ควร

3.3 แหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญต่อการประกอบวิชาชีพครูของนิสิต/นักศึกษาเอกประถมศึกษามากที่สุด คือ แพลตฟอร์มทางการศึกษา โดยเฉพาะโซเซียลมีเดีย นิสิตนักศึกษาในการสนทนากลุ่มเกือบทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า โซเซียลมีเดียเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญต่อการประกอบวิชาชีพครูในปัจจุบัน เพราะเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลความรู้ได้อย่างกว้างขวางและทันสมัย สะดวกสบายสามารถเข้าถึงเมื่อไหร่ก็ได้ในทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งสามารถพัฒนาตนเองด้านความรู้ เช่น เนื้อหาที่จะใช้สอน การเข้าสู่ฐานข้อมูลวิจัย เพื่อศึกษางานวิจัยต่างๆ ในการนำมาทำวิจัยในชั้นเรียนของตนเอง วิธีการวัดและประเมินผล เทคนิคและวิธีการสอนที่ทันสมัยน่าสนใจ การจัดการชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพ ด้านทักษะ เช่น การสื่อสาร การพูด การถ่ายทอดความรู้ ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ เช่น ส่งเสริมให้เป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบการเรียนรู้ สำหรับแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญรองลงมา คือ ห้องสมุด เพราะถึงสังคมโลกจะเปลี่ยนไปอย่างไรก็ตาม แต่ห้องสมุดยังคงเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ดีและน่าเชื่อถือมากที่สุด เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใหญ่ซึ่งนิสิตและนักศึกษาสามารถเติมเต็มเนื้อหา ข้อมูลความรู้ต่างๆ ผ่านการอ่าน อีกทั้งห้องสมุดเข้าถึงได้ง่าย ไม่ต้องเดินทางไกลเพราะในแต่ละสถาบันการศึกษาย่อมมีห้องสมุดเป็นของตนเอง

3.4 ความเพียงพอของแหล่งการเรียนรู้สำหรับนิสิตและนักศึกษาเอกประถมศึกษาในการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อการพัฒนาตนเองสู่การเป็นครู จากการสนทนากลุ่มพบว่า แหล่งการเรียนรู้ยังไม่เพียงพอและไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร เช่น พิพิธภัณฑ์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สวนสัตว์ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ดีมากแต่ถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการดูแลปรับปรุงให้ทันสมัย ทำให้ทรุดโทรม ข้อมูลต่างๆ ไม่มีการทำให้ทันสมัยทันโลก ปัจจุบัน ขาดการพัฒนาขาดการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ จึงทำให้แหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ถูกมองข้ามไป ในบางมหาวิทยาลัยมีความครบถ้วนของแหล่งการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ แต่ก็ขึ้นอยู่กับความสนใจของนิสิตและนักศึกษาเองว่าจะเข้าไปใช้มากน้อยเพียงใด ซึ่งอาจจะไม่ได้ความรู้ที่เฉพาะเจาะจงสำหรับนิสิตนักศึกษาครูเอกประถม ในบางมหาวิทยาลัยแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น ห้องสมุด ยังมีขนาดเล็กและปริมาณของสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนิสิตนักศึกษาได้ ประสบปัญหาหนังสือเก่าไม่ทันสมัย รายชื่อหนังสือมีขึ้นในระบบฐานข้อมูลแต่พอไปค้นหาจริงกลับไม่พบงบประมาณในการจัดสรรที่นำมาใช้ในห้องสมุดน้อย หนังสือที่จำเป็นต้องใช้ถูกโยกย้ายไปตามวิทยาเขตต่างๆ ทำให้ต้องรอเป็นเวลานาน เล่มวิทยานิพนธ์ต่างๆ ไม่ถูกนำมาวางไว้ที่ชั้น แต่ถูกเก็บไว้ที่บัณฑิตวิทยาลัย เป็นต้น

ทำให้สืบค้นข้อมูลหรือหาข้อมูลจากงานวิจัยต่างๆ ไม่ได้เพราะยังไม่ได้ถูกเผยแพร่และต้องรอเวลาในการเผยแพร่ ผู้สนทนากลุ่มจากอีกสถาบันหนึ่งแสดงความเห็นว่า ห้องสมุด มีหนังสือและตำราต่างๆ เพียงพอสำหรับนักศึกษาครูแต่สำหรับนิสิตนักศึกษาเอกประถมศึกษาในการค้นคว้าหาข้อมูลยังไม่เพียงพอ เพราะยังไม่มีความสะดวกเฉพาะจงสำหรับเอกประถมศึกษาอย่างแท้จริง เช่น อยากจะศึกษาเรื่อง คณิตศาสตร์ก็ต้องไปค้นคว้าที่หมวดคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ก็ต้องไปวิทยาศาสตร์ อยากให้แบ่งพื้นที่ให้ชัดเจนในห้องสมุดว่า เป็นพื้นที่สำหรับครูประถมศึกษาหลายๆ ร้านหนังสือ และมีข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นครูประถมให้มากกว่านี้ เพื่อการพัฒนาสู่การเป็นครูที่ดีและมีคุณภาพ โดยไม่ต้องเสียเวลาไปตามหาข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ

3.5 แนวโน้มลักษณะของแหล่งการเรียนรู้ในอนาคต จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ลักษณะของแหล่งการเรียนรู้ในอนาคตมีลักษณะ ดังนี้

- แหล่งการเรียนรู้จะอยู่ในสื่อออนไลน์มากขึ้น หนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ จะถูกใช้น้อยลง
- แหล่งการเรียนรู้จะเน้นสถานที่ให้คนได้ลงมือทำจริง ปฏิบัติจริง เช่น การทำฟาร์ม ศูนย์การเรียนรู้แบบเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น
- แหล่งการเรียนรู้ที่เข้าถึงง่าย มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ให้มีการโต้ตอบ และเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย
- แหล่งข้อมูลต่างๆ ควรมีผู้เชี่ยวชาญกลั่นกรองข้อมูลให้ถูกต้องก่อนเผยแพร่ ทั้งตัวเนื้อหาที่ตรงกับความ เป็นจริงและความน่าเชื่อถือ และเนื้อหาข้อมูลต่างๆ ควรมีความหลากหลายในเว็บไซต์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ข้อมูลไม่ควรซ้ำกันในเว็บไซต์ที่ต่างกัน
- แหล่งการเรียนรู้ควรมีระบบเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ เช่น มีฐานข้อมูลให้สืบค้นได้ด้วยตนเอง มีบุคลากรที่คอยช่วยเหลือให้ข้อมูลหรือประชาสัมพันธ์ตามจุดต่างๆ อย่างทั่วถึง เป็นต้น
- แหล่งการเรียนรู้ควรสร้างพื้นที่การเรียนรู้ (Learning Space) ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้กับผู้ที่มีประสบการณ์ ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น โซเชียลมีเดีย หรือการพบปะพูดคุยโดยตรง
- เน้นการประชาสัมพันธ์แหล่งการเรียนรู้ประเภท สื่อออนไลน์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครูหรือวิชาชีพครู เว็บไซต์ให้ความรู้แก่ครู เพื่อให้ นิสิต นักศึกษา และผู้ที่สนใจได้รับรู้จะได้เข้าถึงได้มากขึ้น
- แหล่งการเรียนรู้ควรเน้นประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ เห็น ได้ยิน ชิม ตม สัมผัส ให้แก่ผู้เข้ารับบริการ
- ระบบเครือข่ายควรมีความเสถียรเพื่อต่อการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ประเภทออนไลน์หรือโซเชียลมีเดีย
- จัดทำแพลตฟอร์มสำหรับครูประถมศึกษาที่สามารถเชื่อมต่อกันได้ทั่วประเทศ

3.6 แนวทางการใช้แหล่งการเรียนรู้ในการเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นครู จากการสังเคราะห์ผลการสนทนากลุ่ม สามารถนำเสนอแนวทางได้ ดังนี้

- การเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนหนังสือกันระหว่างมหาวิทยาลัย ด้วยระบบการยืมออนไลน์ เพราะบางครั้งหนังสือที่จำเป็นต้องใช้นั้นมีให้ยืมได้แค่เพียงไม่กี่สถาบัน หรือสถาบันที่มีให้ยืมก็อยู่ไกลจนเกินไป เป็นต้น หากมีการยืมออนไลน์ระหว่างมหาวิทยาลัยก็จะช่วยเอื้อให้นิสิตและนักศึกษาเพิ่มพูนความรู้ได้ดียิ่งขึ้น
- แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นบุคคลยังคงสำคัญโดยเฉพาะในวิชาชีพครู จึงอยากให้มีการเชิญอาจารย์ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยยนอายุไปแล้วกลับมาสอนและถ่ายทอดความรู้ให้นิสิตนักศึกษารุ่นใหม่ๆ ที่ไม่ทันตอนที่อาจารย์กำลังสอน เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นแหล่งความรู้และประสบการณ์อันดีที่สามารถถ่ายทอดทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติต่างๆ ให้กับนิสิตและนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งอาจทำในรูปแบบคอร์สเรียนออนไลน์
- ห้องสมุดยังคงสำคัญต่อการพัฒนาตนเองในการเข้าสู่วิชาชีพครู แต่ควรมีการลงพื้นที่จริงสลับด้วยจะได้เจอกับวิทยากรที่เป็นแหล่งเรียนรู้แบบบุคคล ซึ่งพื้นที่แตกต่างกันการให้ความรู้ของวิทยากรของแต่ละพื้นที่นั้นย่อมมีความแตกต่างกันด้วย จากจุดนี้จะช่วยเพิ่มพูนทั้งความรู้ที่หลากหลายให้กับนิสิตนักศึกษาและทักษะเพื่อนำไปพัฒนาตนเองและลูกศิษย์ต่อไป เพราะคนเป็นครูต้องมีความรู้ที่หลากหลายและรอบด้าน
- สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในแวดวงนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีหลักสูตรนี้ จะได้เป็นการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ การให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานครูประถมศึกษา อาจเป็นในรูปแบบของการสร้างกลุ่มเครือข่ายในโซเชียลมีเดีย หรือเป็นการมีพื้นที่จริงในการสังสรรค์ พบปะพูดคุยกัน
- มหาวิทยาลัยควรเปิดโอกาสให้นิสิตและนักศึกษาได้คิดเองอย่างเต็มที่ว่าต้องการอะไร ทำกิจกรรมในรูปแบบไหน อาจารย์เป็นเพียงบุคคลแค่คอยสนับสนุนช่วยเหลือหาเอกสารหรือทรัพยากรต่างๆ ตามที่นิสิตนักศึกษาต้องการ
- การใช้แหล่งการเรียนรู้ว่าจะใช้ประเภทไหน บ่อยระดับใด ขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน ครู และนักเรียนเป็นสำคัญ การเห็นสภาพปัญหาของของครูแต่ละคนอาจไม่เหมือนกัน ครูพบกับปัญหาของนักเรียนแบบใดบ้าง ต้องการเพิ่มพูนความรู้ให้กับนักเรียนในเรื่องใด ทรัพยากรความพร้อมในการใช้สื่อออนไลน์ต่างๆ มีความพร้อมมากน้อยเพียงใด
- การจะใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทใดให้ยึดหลักของธรรมชาติวิชาเป็นสำคัญ เพราะธรรมชาติของแต่ละวิชาไม่เหมือนกัน การค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ประเภทต่างๆ อาจไม่เหมือนกัน เช่น นิสิตนักศึกษาเอกประถมที่สอนวิทยาศาสตร์ อาจใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทสวนพฤกษศาสตร์ หรือ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในขณะที่นิสิตนักศึกษาประถมศึกษาที่

สอนคณิตศาสตร์อาจไม่ได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทนี้เลยก็ได้ ดังนั้น นิสิตนักศึกษาอาจจะใช้แพลตฟอร์มทางการศึกษาเป็นหลัก แล้วเสริมด้วยแหล่งการเรียนรู้ประเภทอื่นๆ ตามธรรมชาติวิชาของตน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาในการพัฒนาตนเองเพื่อการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้แหล่งการเรียนรู้สำหรับนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาในการพัฒนาตนเองเพื่อการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) คือเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ควบคู่กับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5 ในสถาบันการผลิตครูที่มีหลักสูตรสาขาวิชาประถมศึกษาในประเทศไทยทั้งหมด จำนวน 23 แห่ง ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยรัฐบาลและอยู่ในกำกับของรัฐบาลจำนวน 7 แห่ง กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 15 แห่ง และกลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 1 แห่ง สำหรับกลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 274 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 8 คน ผลการสังเคราะห์จากการสนทนากลุ่มได้ออกมาเป็นแนวทางการใช้แหล่งการเรียนรู้สำหรับนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาในการพัฒนาตนเองเพื่อการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู จากนั้นนำแนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่มนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านแหล่งการเรียนรู้และการประถมศึกษาจำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงจากแนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่ม จากนั้นทำการสังเคราะห์ผลเป็นครั้งสุดท้ายแล้วนำเสนอต่อผู้ร่วมสนทนากลุ่มอีกครั้ง เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าแนวทางที่ได้เป็นที่พอใจหรือต้องการเพิ่มเติมประเด็นไหนอีกหรือไม่อย่างไร

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย 93.1 นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 20-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 96.3 รองลงมาคืออายุ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.1 อายุ 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.2 และอายุ 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.4 ตามลำดับ สถาบันที่นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษากำลังศึกษาสามอันดับแรก คือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมาคือ จังหวัดอุบลราชธานี คิดเป็นร้อยละ 10.6 จังหวัดยะลา คิดเป็นร้อยละ 9.5 นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาที่ไม่มีวิชาเอก คิดเป็นร้อยละ 54 และนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาที่มี

วิชาเอก คิดเป็นร้อยละ 46 โดยจำแนกออกเป็น 6 วิชาเอก โดยวิชาเอกสามอันดับแรก คือ วิชาเอกคณิตศาสตร์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.4 รองลงมาคือ วิชาเอกภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 11.3 วิชาเอกภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 10.6 นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาที่เคยฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู้คิดเป็นร้อยละ 86.1 และไม่ เคยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 13.9 ตามลำดับ

ระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพของนิสิตนักศึกษาครูเอก ประถมศึกษา แหล่งเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาใช้ในระดับจากมากไปน้อยที่สุด คือ 1) แพลตฟอร์มทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 เมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แพลตฟอร์มทางการศึกษา พบว่า นิสิตนักศึกษามีระดับการใช้แหล่งเรียนรู้มากที่สุด คือ Youtube, Social Media, Educational Application, E-Learning, MOOCs และอื่น ๆ ตามลำดับ รองลงมาคือ 2) สวนสัตว์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 พบว่านิสิตนักศึกษามีระดับการใช้สวน สัตว์ประจำจังหวัดและสวนสัตว์เปิดซาฟารีเวิลด์ตามลำดับ 3) ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.34 และระดับการใช้แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เรียงตามลำดับ ดังนี้ 4) พิพิธภัณฑ์ 5) สวนสาธารณะ 6) อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 7) ห้องสมุด 8) หอศิลป์ และ 9) สวนพฤกษศาสตร์

การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง สรุปได้ว่า แพลตฟอร์มทางการศึกษาเป็นแหล่งการ เรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษานำมาใช้ในการพัฒนาตนเองในเกือบทุกด้าน เช่น ด้านที่ 1 รู้ลึกซึ่งใน เรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา ด้านที่ 2 รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา ด้านที่ 3 สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้านที่ 4 สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษจาก ด้านที่ 5 เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน ด้านที่ 13 สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น ด้าน ที่ 14 สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น เป็นต้น ส่วนห้องสมุด เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาครูเอก ประถมศึกษานำมาใช้ในการพัฒนาตนเองมากที่สุด 3 ด้านคือ ด้านที่ 15 แหล่งการเรียนรู้ที่ช่วยให้เกิดความ รักและศรัทธาในอาชีพ ด้านที่ 16 แหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี ด้านที่ 17 แหล่งการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมการเป็นผู้นำ สำหรับแหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษานำมาใช้ในการพัฒนา ตนเองก่อนการเข้าสู่วิชาชีพครูน้อยที่สุดคือ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษาเอกประถมศึกษาได้ให้ข้อคิดเห็น ดังนี้ แหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาครูเอก ประถมศึกษาคิดว่าควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงมากที่สุด คือ ห้องสมุด เนื่องจากห้องสมุดเป็นแหล่งการ เรียนรู้ที่เข้าถึงได้สะดวก มีการใช้บริการบ่อยที่สุด และแหล่งการเรียนรู้ประเภทห้องสมุดควรมีมากที่สุด เนื่องจากห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เข้าถึงคนได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย ทุกเพศ ทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้องสมุดประชาชน (Public Library) สำหรับข้อเสนอแนะมี 3 ประเด็นคือ 1) การกระจุกตัวของแหล่งการ เรียนรู้ 2) แหล่งการเรียนรู้ไม่ได้รับการดูแล บำรุงรักษาอย่างเหมาะสม และ 3) ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มี ประสิทธิภาพ

สำหรับแนวทางการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการเข้าสู่วิชาชีพครูของนิสิต นักศึกษาเอกประถมศึกษา คือ ห้องสมุดยังคงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับนิสิตนักศึกษาเอกประถมศึกษา แต่ควรมีระบบการให้ยืม-คืนหนังสือระหว่างมหาวิทยาลัยได้ และเน้นการลงพื้นที่จริงด้วยเพื่อจะได้พบกับ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวบุคคล คือ วิทยากร นอกจากนี้ควรมีการสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในรูปแบบของโซเซียลมีเดียหรือการพบปะพูดคุยกันจริง ๆ ในแวดวงของนิสิตนักศึกษาเอก ประถมศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม การใช้แหล่งเรียนรู้นั้นควรขึ้นอยู่กับธรรมชาติของแต่ละวิชาที่นิสิตนักศึกษา จะต้องสอน เพราะธรรมชาติของแต่ละวิชาต่างกันจะทำให้การเลือกแหล่งการเรียนรู้แตกต่างกันไป อีกทั้ง คำนิยามบริบทและสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่พบในการเลือกแหล่งการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้อง กับสภาพปัญหาและบริบทที่แวดล้อม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง ในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู สามารถนำผลของการวิจัยตามวัตถุประสงค์มาอภิปรายเป็นประเด็นได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาในการพัฒนา ตนเองเพื่อการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

1. แพลตฟอร์มทางการศึกษา เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตนักศึกษาเอกประถมใช้มากที่สุด เน้นการพัฒนา 3 ด้านทั้งความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและเจตคติ จากผลพวงของการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เทคโนโลยี การสื่อสารเข้ามามีบทบาทในทุกส่วนของการดำเนินชีวิต ส่งผลให้การเรียนรู้ของนิสิต/นักศึกษาเปลี่ยนแปลง ไปตามบริบทของสังคมโลกดังกล่าว รูปแบบการเรียนรู้จึงต้องเปลี่ยนแปลงไปซึ่งไม่ใช่แค่เพียงฟังการบรรยาย และการจด หากแต่ต้องมีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้า มาช่วยสนับสนุนในการเรียนรู้ ทักษะต่าง ๆ จึงถูกนำมาใช้ควบคู่ไปด้วยพร้อมกับคุณลักษณะต่างๆ รวมทั้งเจต คติที่ทำให้นิสิตนักศึกษานั้นสามารถเรียนรู้และนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ที่เกิดขึ้นไปใช้ประกอบอาชีพในอนาคตเพื่อ สอดรับกับกระแสโลกในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ ร่วมกับ สถาบันการ เรียนรู้ มจร. (2560) เสนอว่า สภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันในยุคของข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีเป็นส่วน ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา ตลาดแรงงาน อาชีพใหม่ได้เกิดขึ้นในขณะที่อาชีพเก่าบาง อาชีพได้เลือนหายไป ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้รูปแบบการศึกษาแบบเก่าไม่สามารถรองรับหรือเอื้อต่อการสร้าง อาชีพใหม่ให้กับคนรุ่นใหม่ได้ รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคข้อมูลข่าวสารคือ รูปแบบที่สามารถนำ เทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ซึ่งมวลชนหมู่สามารถเรียนรู้ได้แต่ต้องเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับความสนใจและ ความสามารถของแต่ละบุคคลด้วย การเรียนรู้รูปแบบใหม่ เช่น หลักสูตรออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชน

(MOOCs) การเรียนรู้อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพ เสียง วิดีทัศน์ สื่อสังคม เกม เป็นต้น Platform ออนไลน์ ที่มีความนิยม มีตัวอย่างที่เป็นที่ประสบความสำเร็จ มีการใช้โดยแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ มีโอกาสสูงที่คนรุ่นใหม่จะเข้าถึงได้ และมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ในอนาคตอันใกล้ ได้แก่ หลักสูตรออนไลน์แบบเปิด Massive Open Online Courses (MOOCs) สื่อวิดีโอ (Youtube) เกมคอมพิวเตอร์ (Games) สื่อสังคม (Social Media) สื่อทางเสียง (Audiobooks and Podcasts) จะเห็นได้ว่าแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้การเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาไม่ใช่แค่เพียงการพัฒนาความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและเจตคติจากห้องเรียนในมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่การเรียนรู้ที่ได้รับนั้นนอกเหนือไปจากการบรรยายของอาจารย์ในชั้นเรียน แพลตฟอร์มทางการศึกษาจึงเป็นแหล่งการเรียนรู้อันดับต้นสำหรับนิสิต/นักศึกษา ที่จะเลือกใช้ในการแสวงหาและเพิ่มพูนความรู้ พัฒนาทักษะต่าง ๆ คุณลักษณะและเจตคติด้วย ดังที่ Benedek (2013) เสนอว่า การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่ผ่านรูปแบบแพลตฟอร์มทางการศึกษา เป็นแพลตฟอร์มที่ดีที่สุดสำหรับนักศึกษาที่ต้องการทำให้ความรู้ของตนเองที่มีนั้นใหม่อีกครั้ง รวมทั้งทัศนคติที่ถือว่าทั้งสองเป็นคุณลักษณะสำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้แบบในระบบและนอกระบบ อันนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต การได้รับโอกาสให้ได้งานทำ มีความกระตือรือร้นกับการมีส่วนร่วมในชีวิตครอบครัว และสร้างโอกาสในการเรียนรู้ในขณะเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้น การเรียนการสอนโดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลยังเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น ห้องสนทนาเพื่อใช้ในการอภิปราย แลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (Hockly, 2012)

2. นิสิตและนักศึกษาเอกประถมศึกษาใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทห้องสมุดรองจากแพลตฟอร์มทางการศึกษา โดยห้องสมุดมหาวิทยาลัยและห้องสมุดคณะถูกใช้ในระดั้มากเท่ากัน ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีในรูปแบบของแพลตฟอร์มทางการศึกษาจะถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนมากขึ้นในยุคปัจจุบัน แต่ห้องสมุดยังคงเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญของนิสิต/นักศึกษาเอกประถมศึกษาในการพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและเจตคติด้วย เพราะห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการใช้อ่านเป็นรากฐานในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะการรู้สารสนเทศ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา (Loertscher, Preddy, & Derry, 2013) สอดคล้องกับแนวคิดของ Itsekor and Nwokeoma (2017) ที่เสนอว่า ห้องสมุดมีความสำคัญในแง่ของข้อมูลต่าง ๆ การสื่อสาร และการแปลงข้อมูล ซึ่งช่วยในการปลูกฝังวัฒนธรรมการอ่านเพื่อชีวิตที่ก้าวหน้าต่อไปของบุคคล ดังนั้นห้องสมุดจึงเป็นการเสริมสร้างการรู้หนังสือ ความรู้ และการได้มาซึ่งทักษะต่าง ๆ

ในหลากหลายประเทศที่มีความก้าวหน้าสูงทางเทคโนโลยี การให้ความรู้ในเชิงวิชาการในระดับอุดมศึกษาก็ยังคงให้ความสำคัญกับแหล่งการเรียนรู้ประเภทห้องสมุดอยู่ ถึงแม้จะมีความก้าวหน้าทาง

เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีสื่อ-อุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยให้แก่ นักศึกษาในการเข้าถึงและค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ได้ก็ตาม แต่การเล็งเห็นถึงการรู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียนด้วยวัฒนธรรมการอ่านก็ยังคงมีความสำคัญในการเรียนรู้ท่ามกลางกระแสยุคดิจิทัล ด้วยการปรับโฉมห้องสมุดให้มีความทันสมัยมากขึ้นด้วยการเอื้ออำนวยด้วยอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เข้ารับบริการมีความสะดวกสบายมากขึ้น เช่น ระบบการค้นหาหนังสือ ระบบการยืม-คืน ส่งผลให้จำนวนเจ้าหน้าที่ในห้องสมุดน้อยลงและหรือลดภาระเจ้าหน้าที่ได้มากขึ้น รวมทั้งการเพิ่มพื้นที่ต่าง ๆ ให้มีชีวิตชีวาในการเรียนรู้มากขึ้น เช่น พื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning Space) พื้นที่มัลติมีเดีย (Multimedia Space) ตัวอย่างเช่น ประเทศฟินแลนด์ เป็นประเทศที่มีความล้ำหน้าทางเทคโนโลยีสูง แต่รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญกับการปลูกฝังวัฒนธรรมการอ่านให้กับประชาชน ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2018 ฟินแลนด์ได้เปิดห้องสมุดสาธารณะสำหรับประชาชนชื่อว่า Oodi ซึ่งถือว่าเป็นห้องสมุดที่เหมาะสมสำหรับยุคนี้ การจัดสรรพื้นที่ต่าง ๆ ภายในห้องสมุด และการสร้างบรรยากาศที่หลากหลาย เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับประชาชน ทำให้เกิดความกระตือรือร้น อยากรู้ รวบรวมไปถึงการผ่อนคลายในคราวเดียวกัน (Suomen Tietotoimisto, 2018) การประสบความสำเร็จทางด้านระบบการศึกษาของประเทศฟินแลนด์จึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่า วัฒนธรรมการอ่านของคนในชาติ เป็นปัจจัยสร้างความสำเร็จในหลาย ๆ ด้านของประเทศนี้

3. จากผลของการตอบแบบสอบถามของนิสิต/นักศึกษาเอกประถมศึกษา จากการอภิปรายผลข้อที่ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นิสิต/นักศึกษาเอกประถมศึกษาใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทแพลตฟอร์มทางการศึกษามากที่สุด ซึ่งหากเจาะจงแพลตฟอร์มที่ใช้เป็นอันดับต้น ๆ ก็คือ Youtube กับ Social Media เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ สามารถอภิปรายได้ว่า ในทุกวันนี้ นักเรียนและนักศึกษาใช้โซเชียลมีเดียและอินเทอร์เน็ตเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้สอนมักจะไม่รู้เกี่ยวกับความวิตกกังวลที่มีของนักเรียน/นักศึกษา และวิธีการที่แตกต่างในการได้รับข้อมูล และความรู้ (Gómez-Zermeño & Héctor Franco-Gutiérrez, 2018) สอดคล้องกับแนวคิดของ โซเซียลมีเดีย เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการเป็นเครื่องมือที่ครูและนักเรียนสามารถนำมาช่วยในการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเอกสาร การให้งาน การนำเสนองาน การอภิปรายแสดงความคิดเห็น ฯลฯ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี (ภาสกร เรื่องรอง และคณะ, 2556)

จากผลการวิจัยของนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่าน แสดงให้เห็นว่าการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการจัดการเรียนการสอนเป็นการเพิ่มพูนความรู้ เสริมสร้างทักษะต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาคุณลักษณะและเจตคติให้กับผู้เรียนได้ ดังนี้ Kabilan, Ahmad and Abidin (2010) พบว่า นักศึกษา 300 คนนี้ถึงเฟซบุ๊กในฐานะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษให้กับพวกเขา เช่นเดียวกับ

ภัททิรา กลั่นเลขา (ม.ป.ป.) ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ผลกระทบการใช้สื่อโซเชียลมีเดียของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่จังหวัดสงขลา พบว่า นักศึกษาสามารถปรึกษาเรื่องต่าง ๆ กับ อาจารย์ผ่านทางแชท (Chat) และใช้สื่อในการหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน รวมถึงพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ จากการดูคลิปวิดีโอใน Youtube เช่น การทำอาหาร การแต่งหน้า ทำผม รวมไปถึง รู้จักเพื่อนใหม่เพิ่มมากขึ้นจากการแชทออนไลน์ สามารถใช้โทรศัพท์ติดต่อกับเพื่อนหรือญาติ ที่อยู่ห่างไกลได้สะดวก นอกจากนี้งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้เรียน กลุ่มผู้สอน กลุ่มผู้ผลิตสื่อ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในตลาดแรงงาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ พบว่า สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นการผสมผสานระหว่างสื่อที่สามารถมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบในการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ง่าย เช่น วิดีโอ Social Media ร่วมกับสื่อแบบดั้งเดิมอย่างหนังสือ การพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน การถ่ายทอด เป็นสิ่งสำคัญ รวมทั้งทักษะที่จำเป็นในการทำงานเช่น ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ทักษะการเรียนรู้ค้นคว้าด้วยตนเอง และปฏิบัติงานจริง การปรับทัศนคติและยอมรับความแตกต่างจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันที่ดีที่สุด (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ ร่วมกับ สถาบันการเรียนรู้ มจร., 2560) จากงานวิจัยต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่า การเรียนรู้ในปัจจุบันได้นำเอาสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้นเพราะนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจแล้วยังเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอนในการค้นคว้าหาข้อมูลที่กว้างขวางและหลากหลายได้อย่างสะดวกรวดเร็วทันที่ในขณะที่ดำเนินการสอน ในขณะเดียวกันยังช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้รอบ รู้ลึก รู้กว้าง รวมถึงทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน คุณลักษณะและเจตคติได้ในคราเดียว

4. ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตเอกประถมศึกษาใช้ใกล้เคียงกับแพลตฟอร์มทางการศึกษาในการพัฒนาตนเองเกือบทุกด้าน เช่น รู้ลึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/เรียนอยู่ รู้หลากหลาย ค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ถึงแม้ว่าในยุคปัจจุบันการเรียนการสอนจะมีการนำสื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือเพิ่มพูนความรู้มากขึ้นเพียงใดก็ตาม แต่แหล่งการเรียนรู้หนึ่งที่ต่อให้ยุคสมัยจะเปลี่ยนแปลงไปมากเท่าใดก็ยังคงมีความสำคัญเสมอ นั่นก็คือ ห้องสมุด เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เก็บรวบรวมแหล่งสารสนเทศ บริการทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร กฤตภาค วัสดุเทป และโทรทัศน์ ซีดีรอม วีซีดี ดีวีดี ฯลฯ ดังนั้น การใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทนี้จึงจำเป็นต้องใช้ ทักษะการอ่านเป็นหลัก เพราะการอ่านเป็นการเพิ่มเติมความรู้ในสิ่งที่บุคคลแต่ละคนต้องการได้ง่ายและรวดเร็ว โดยไม่ต้องเสียเงินจำนวนมากในการได้มาซึ่งความรู้ และสามารถเรียนรู้ได้ในทุกที่ทุกเวลาอย่างไม่มีข้อจำกัด ยิ่งในกลุ่มวัยรุ่น การอ่านถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นเพราะโลกปัจจุบันเป็นโลกที่เปลี่ยนไปทั้งด้านสังคม วัตถุ วิทยาการ เทคโนโลยี และความรู้สึกนึกคิด ฯลฯ มากกว่ายุคที่ผ่านมา ทำให้คนต้องอ่านเพื่อให้สามารถติดตามความ

เคลื่อนไหว ความก้าวหน้าต่าง ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไป การอ่านเป็นสิ่งจำเป็น และให้ประโยชน์แก่มนุษย์มากทุกด้านและทุกโอกาส ช่วยส่งเสริมความรู้ความคิดของคนเราให้เพิ่มพูนขึ้น (พิบูลย์ ตัญญาบุตร, 2555)

ในหลากหลายประเทศมีการปรับตัวของห้องสมุดให้มีความทันสมัยขึ้นสอดคล้องกับสังคมโลกและยุคที่เปลี่ยนแปลงไป ดังหลากหลายประเทศทั่วโลกเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรม ห้องสมุดจึงได้รับผลกระทบนี้ด้วย การเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ของห้องสมุดจึงเป็นเรื่องที่ทำทนาย อาทิเช่น ประเทศสวีเดน ซึ่งเป็นประเทศผู้นำทางด้านนวัตกรรม คุณภาพการศึกษาสูง โดดเด่นด้านรัฐสวัสดิการ มีความเชื่อว่าห้องสมุด และความเชี่ยวชาญของบรรณารักษ์จะเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาความท้าทายนี้ได้ ประเด็นในการปรับเปลี่ยน เช่น ห้องสมุดจะต้องเปิดให้ทุกคนเข้าถึงได้ นักเรียนทุกคนในโรงเรียนต้องเข้าถึงห้องสมุดโรงเรียนได้ ห้องสมุดอุดมศึกษาต้องตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มผู้ใช้ เช่น นักศึกษาและนักวิจัย เป็นพื้นที่เปิดให้บริการในการค้นคว้าที่ก้าวล้ำ ยกย่องเป็นผู้ผลิตความรู้หรือผู้จัดพิมพ์หรือผู้ผลิตสื่อ เก็บรวบรวมด้านมรดกสิ่งพิมพ์ที่ทรงคุณค่าเพื่อการค้นคว้าวิจัย เป็นต้น (อุทยานการเรียนรู้: TK Park, 2561) จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากเพียงใดก็ตามแต่แหล่งการเรียนรู้อย่างห้องสมุดก็ยังคงได้รับความสนใจและให้ความสำคัญในระดับประเทศด้วยความเชื่อว่า ประเทศสามารถพัฒนาได้หากประชาชนในประเทศมีการรู้หนังสือผ่านการใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทนี้ ห้องสมุดจึงเป็นตัวบ่งชี้การรู้หนังสือของพลเมืองในประเทศได้

5. แหล่งการเรียนรู้ประเภท สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์กีฬาันทนาการ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ใช้น้อยสุด สำหรับแหล่งการเรียนรู้ที่เหลือนอกเหนือจากแพลตฟอร์มทางการศึกษาและห้องสมุดที่มีการใช้น้อยสุด สามารถอภิปรายได้ว่า แหล่งการเรียนรู้แต่ละแห่งมีความเฉพาะในศาสตร์ของตัวเอง หมายความว่า ให้ความรู้เฉพาะเจาะจงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างชัดเจนโดยไม่มีความรู้อื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น สวนพฤกษศาสตร์ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ให้ความรู้เฉพาะเกี่ยวกับพืชพันธุ์ พันธุ์ไม้นานาชนิดในแต่ละบริเวณที่มีภูมิประเทศแตกต่างกัน ในหลากหลายประเด็นของการนำเสนอเช่น การเพาะพันธุ์ การดูแลรักษา การเก็บสงวนรักษาพันธุ์พืช เป็นต้น หรือหอศิลป์ที่เน้นการเก็บรวบรวมผลงานทางด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแหล่งการเรียนรู้ที่ยกตัวอย่างให้เห็นนั้นเป็นการเน้นเรื่องเฉพาะศาสตร์หรือสาขาวิชา ด้วยเหตุนี้ นิสิต/นักศึกษาเอกประถมศึกษาจึงใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ นี้ในระดับน้อย เว้นแต่นิสิต/นักศึกษาเอกประถมศึกษาที่มีวิชาเอกเฉพาะที่ตนเองเลือกสอน เช่น นิสิต/นักศึกษาเอกประถมศึกษาสอนวิชาวิทยาศาสตร์ อาจจะใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภทสวนพฤกษศาสตร์ หรืออุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากกว่าเอกการสอนอื่น ๆ เป็นต้น เพื่อใช้ในการเพิ่มพูนความรู้วิชาการที่มีความเฉพาะในวิชาที่ตนเองสอน

หรือทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันกับแหล่งการเรียนรู้ นั้น ๆ เช่น การเพาะพันธุ์พืช การผสมพันธุ์พืช ที่นิสิต/นักศึกษา เลือกลงสอนวิทยาศาสตร์ หรือ นิสิต/นักศึกษาเอกประถมศึกษาที่เลือกสอนวิชาพลศึกษา ก็อาจจะใช้แหล่ง การเรียนรู้ประเภท ศูนย์กีฬาและนันทนาการมากกว่าวิชาเอกการสอนอื่น ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะทางด้าน กีฬาให้กับตนเอง เป็นต้น ดังที่ กิ่งแก้ว อารีรักษ์ (2548, น.118) กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ช่วย กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่หลากหลาย 2) ช่วยเสริมสร้างการ เรียนรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น โดยใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นจากแหล่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ชัย ยศ อัมสุวรรณ (อ้างถึงใน พันธุ์ประภา พูนสิน, 2554) ที่แบ่งวัตถุประสงค์ของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า 1) แหล่ง การเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ เช่น พิพิธภัณฑสถาน พิพิธภัณฑ์ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เป็นต้น 2) แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้หรือไม่ใช่การเรียนรู้เป็นหลัก หอศิลป์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้แหล่งการเรียนรู้สำหรับนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาใน การพัฒนาตนเองเพื่อการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

1. แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคลยังใช้ได้ดีสำหรับวิชาชีพครู จากการสนทนากลุ่มพบว่า แหล่งการ เรียนรู้ที่สำคัญนอกเหนือจากแหล่งการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้แล้วนั้น นิสิต และนักศึกษาเอกประถมศึกษาได้เสนอความคิดเห็นว่า ปราชญ์ชาวบ้าน วิทยากรท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น ถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคลที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนิสิต/นักศึกษาเป็นอย่างมาก เช่นเดียวกัน เนื่องจากการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันมิได้เน้นการสร้างความรู้ ทักษะ คุณลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งเจตคติภายในห้องเรียนเท่านั้น หากแต่สามารถสร้างได้ภายนอกห้องเรียนที่เกิดจากการลงพื้นที่ การลงชุมชน การ ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน กลุ่มคนในบริบทที่เป็นสถานที่จริง ทำให้นอกจากได้รับความรู้จากผู้รู้ที่มีความ เชี่ยวชาญและมีความรู้ข้อมูลเชิงลึกแล้ว ทักษะต่าง ๆ เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ ฯลฯ รวมถึงคุณลักษณะและเจตคติที่เกิดขึ้นผ่านแหล่งเรียนรู้ประเภทตัวบุคคล เช่น การช่างซักช่างถาม การ สังเกต ความรู้สึกนึก ความรู้สึกชอบ ความรู้สึกผูกพัน การมีแรงบันดาลใจ ฯลฯ สามารถเกิดขึ้นด้วย สอดคล้อง กับ เอกสารของเทศบาลตำบลเวียงพางคำ (ม.ป.ป., น.171) ได้กล่าวถึง การสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยมี ใจความเน้นเรื่องของปราชญ์ชาวบ้านไว้ว่า *“ประสบการณ์ของวิทยากรหรือ ปราชญ์ชาวบ้าน จากแปลงสาธิต จากศูนย์เรียนรู้ ฯลฯ โดยมุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ในลักษณะของการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการที่ไม่เน้นการเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียน ดังนั้นการสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลายในชุมชนจึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะก่อประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพ จากประสบการณ์ตรงซึ่งสัมผัสและจับต้องได้”*

2. ผลจากการสนทนากลุ่มสะท้อนว่า การเรียนรู้ในยุคเทคโนโลยีเช่นนี้ การเรียนรู้ได้เปลี่ยนรูปแบบจากยุคก่อน ๆ อย่างมาก โดยในปัจจุบันควรเน้นการสร้างพื้นที่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การร่วมมือกันในการทำงานกลุ่มของผู้เรียนด้วยกันเองจะส่งผลให้การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมีคุณค่าและความหมายทั้งต่อตนเอง ต่อเพื่อนร่วมชั้น และต่อผู้สอน เพราะนอกจากผู้เรียนจะได้ความรู้เพิ่มพูนจากการแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างกันแล้วยังได้รับทักษะต่าง ๆ ในทางอ้อมได้อีกด้วย เช่น การพูด การฟัง การคิด การรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น ดังที่วิจารณ์ พานิช (2556) เสนอแนวคิดว่าคุณครูต้องเป็นนักรุกออกไปใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนรู้สมัยใหม่นั้นต้องเอาความรู้จากวิชาที่ได้เรียนไปใช้จริงในชีวิต ผู้สอนต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากชีวิตจริง ส่งเสริมการสร้างความรู้ในตัวผู้เรียน การเรียนรู้ที่แท้จริง คือการสร้างความรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโลก นอกจากนี้งานวิจัยของ Laal, Laal, and Kermanshahi (2012) แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังกัน (Collaboration) เป็นกระแสของการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ ซึ่งความต้องการของสังคมคือการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและทำงานร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ ที่เน้นการวิพากษ์ การพยายามเปลี่ยนผ่านการเรียนรู้แบบปัจเจกบุคคลไปสู่การทำงานเป็นกลุ่ม เช่นเดียวกับ ตะวัน เทวอักษร ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท อักษร เอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน) จึงเปิดเผยถึงเทรนด์การศึกษาไทยในยุค 4.0 และแนวคิดห้องเรียนที่ดีในยุคที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้า ด้วยการให้สัมพันธ์กับหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจว่า

“การจะทำให้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เกิดขึ้นจริงนั้น ผมมองว่าห้องเรียนที่ดีต้องมีการปฏิสัมพันธ์ พูดคุยกันเป็นอย่างมาก เนื่องจากในโลกการทำงานจริง เราจำเป็นต้องอาศัยการพูดคุย การระดมสมองอยู่ตลอดเวลา เพื่อคิดค้น หรือพัฒนาสินค้าบริการใหม่ ตลอดจนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะจะว่าไป ทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กรุ่นใหม่ ทำให้รูปแบบการสอนของครูเปลี่ยนไป จากห้องเรียนสี่เหลี่ยมที่มีคุณครูยืนสอนอยู่หน้าชั้น เด็กนักเรียนนั่งเป็นแถวคอยจดบันทึก มาเป็นรูปแบบของกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งสร้างปฏิสัมพันธ์กันในห้องเรียนระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน ... เราเชื่อว่าคุณภาพของผู้เรียนเกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนการสอนที่ดี ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน และการมีเนื้อหา และสื่อการเรียนรู้ที่ดีที่จะช่วยเสริมให้ผู้เรียนมีความพร้อมสำหรับโลกยุคใหม่ กระทั่งต่อยอดไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต”

(ประชาชาติธุรกิจ, 2561: ออนไลน์)

จะเห็นได้ว่ายุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป การเรียนรู้ของบุคคลย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วยเพื่อให้ได้รับความรู้ที่ทันยุคทันเหตุการณ์ พัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในยุคนี้ และมีคุณลักษณะที่เป็นไปตามความต้องการของสังคมโลก ครูผู้สอนจึงไม่ใช่แค่เพียงการเลือกใช้แหล่งการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอนเท่านั้น หากแต่ต้องคำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ที่จะจัดให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย ดังนั้น การที่ผู้เรียนจะสามารถพัฒนา

ตนเองทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและเจตคติให้ครบได้นั้น รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการร่วมมือร่วมพลัง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการทำงานกลุ่มร่วมกันจะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้บรรลุตามองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านตามที่กล่าวมา

3. เน้นสภาพบริบทและธรรมชาติของวิชาในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ เพราะแต่ละแหล่งจะมีความเฉพาะ และความเหมาะสมในการนำความรู้และทักษะมาใช้จริงในชีวิต จากผลของการสนทนากลุ่มพบว่า มีประเด็นหนึ่งที่นิสิตและนักศึกษาเอกประถมศึกษาส่วนมากได้เสนอแนะไว้ว่า การเลือกใช้แหล่งการเรียนรู้นั้นควรคำนึงถึง ธรรมชาติของวิชาที่ตนเองจะต้องใช้สอนจริงเป็นสำคัญ เพราะธรรมชาติของแต่ละวิชามีความแตกต่างกัน เช่น วิทยาศาสตร์ เน้นเรื่องของกระบวนการทดลอง ทักษะที่ใช้ทางวิทยาศาสตร์ เช่น การสังเกต การซักถาม การสืบค้น ฯลฯ การรู้ถึงมโนทัศน์ที่ถูกต้องแม่นยำ (Concept) ภาษา เน้นทักษะทั้ง 4 ด้าน เช่น การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นต้น นอกจากนี้ สิ่งที่ควรคำนึงถึงอีกประการหนึ่งคือ การคำนึงถึงผู้เรียนก็มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการด้วย เช่น ระดับอายุ วัย พื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ตามที่เอกสารขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ (ม.ป.ป.) ได้เสนอเรื่อง แหล่งเรียนรู้ ประชาชนชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีหัวข้อหนึ่งกล่าวถึง แนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการเรียนการสอน โดยได้กำหนดว่า 1) ต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ใดบ้างจากบทเรียนนั้น เพื่อจะได้สร้างสื่อ หรือเลือก แหล่งเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ศึกษาผู้เรียน โดยพิจารณาถึงวัย ระดับชั้น ความรู้ ประสบการณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ 3) ศึกษาธรรมชาติของเนื้อหาสาระ ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แต่ละเรื่อง อาจมีลักษณะเฉพาะบาง เรื่องด้วยการปฏิบัติจริง หรือเรียนรู้จริง ดูการสาธิตจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น และบางเรื่องต้องอาศัยจากการ สืบค้นข้อมูล การฟัง การดู และการอ่าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1.1 งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาทั้งที่ผลิตครูและไม่ได้ผลิตครู ในการนำไปพัฒนา นิสิตนักศึกษาในการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและเจตคติของตน ด้วยการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีในสถาบันให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป
- 1.2 ในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมที่มีส่วนร่วมโดยตรงในการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ในประเทศ สามารถนำผลจากงานวิจัยนี้เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นหรือเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างหรือ

พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ ให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา โดยไม่มีข้อจำกัด ถือว่าเป็นการสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ผู้สนใจทำการศึกษาวิจัยเรื่องแหล่งการเรียนรู้อาชีวศึกษาแหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล และเปรียบเทียบกับแหล่งการเรียนรู้ประเภทอื่น ๆ ว่านิสิตและนักศึกษาเอกประถมศึกษาจะสามารถพัฒนาตนเองใน 3 ด้านได้ดีมากขึ้นหรือไม่หากเทียบกับแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นแบบแพลตฟอร์มทางการศึกษา เป็นต้น
- 2.2 การศึกษากับกลุ่มประชากรกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เพื่อให้ได้ผลจากการวิจัยที่มีความแตกต่างกัน อันจะนำมาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิม หรือสร้างแหล่งการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการชุมชนและสังคม รวมถึงสภาพบริบทของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงต่อไปได้ในอนาคต
- 2.3 การเก็บข้อมูลจากหลากหลายกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ เช่น ผู้พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ผู้ดูแลรักษาแหล่งการเรียนรู้ รวมไปถึงผู้ใช้แหล่งการเรียนรู้ การเก็บข้อมูลจากหลากหลายกลุ่มบุคคล ผลจากการศึกษาวิจัยอาจจะสะท้อนผลบางประการได้อย่างแท้จริง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองตามความต้องการของบุคคลและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนในประเทศได้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กนิษฐา บัวเฟื่อน. (2555). การพัฒนาตนเองของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยบูรพา,
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). *คู่มือการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- การศึกษาไทยยุค 4.0 “ห้องเรียนที่ดีต้องปฏิสัมพันธ์กัน”. (6 พฤศจิกายน 2561). *ประชาชาติธุรกิจออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/education/news-245331>
- กิ่งแก้ว อารีรักษ์. (2548). การจัดการความรู้โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: เมธีทีปส์.
- เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2553). *การพัฒนาฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้จังหวัดสมุทรสงคราม*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. (2545). *สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานอธิการบดี, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ชลทิพย์ เอี่ยมสำอาง และ วิศนี ศิลตระกูล. (2533). *ภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีพื้นบ้านและแหล่งวิทยาการในชุมชน ในเอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนา และการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน หน่วยที่ 1-8*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชวนคิด มะเสนะ. (2559). การพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาในทศวรรษหน้า. *วารสารบริหารการศึกษา บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 16(1).
- ชื่น สกุลปิ่นและบุญช่วย ศิริเกษ. (2561). ความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโทโซโย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสารคาม*, 12(1), 84-95.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2550). *การพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรที่ CEO อยากเห็น*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ดวงพร ปวงมาลา. (2557). *การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*, มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- เดชวุฒิ พสุธาตระกูล. (2557). *ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรเรือนจำกลางชลบุรี. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)*, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทศบาลตำบลเวียงพางคำ. (ม.ป.ป.). *การสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชน*. สืบค้นจาก <http://www.wiangphangkham.go.th/images/1206771081/2.pdf>

- ประกายดาว แก้วชัยเถร. (2561). *แนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่รอบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อส่งเสริมเยาวชนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. (ค.ม.), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ประหยัด จิระวรพงษ์. (2535). *หลักและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ผกาพรรณ ศิริสานต์. (2552). *ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูประถมศึกษา โรงเรียนไมโทอุดมศึกษา*. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พันธ์ประภา พูนสิน. (2554). *ประเภทของแหล่งเรียนรู้*. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/punaoy/kha/phumipayya1/khwamhmaykhnghae lngkarreiynru>
- พยุง ใบแย้ม, พนม พงษ์ไพบูลย์, & และกรัณย์พล วิวรรณมงคล. (2558). การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา. *วารสารสารสนเทศ*, 14(1), 23-24.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. (2541). *รายวิชาการพัฒนาตน*. (เอกสารคำสอน). ราชบุรี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ภัททิรา กลิ่นเลขา. (ม.ป.ป.). *ผลกระทบจากการใช้สื่อโซเชียลมีเดียของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่จังหวัดสงขลา*. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9
- ภาสกร เรืองรอง, ประหยัด จิระวรพงศ์, วณิชชา แม่นยำ, วิลาวัลย์ สมยาโรน, ศรัณยู หมั่นเดช, และ ชไมพร ศรีสุราช. (2556). *โซเชียลมีเดียกับการศึกษาไทย*. สืบค้นจาก <https://hooahz.wordpress.com/tag/thailand/>
- รัตนวดี โชติกพนิช. (ม.ป.ป.). *จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพครู (Moral and ethics in teaching profession)*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2554). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วินัย เพชรช่วย. (2553). *การพัฒนาตน (Self development)*. สืบค้นจาก https://www.novabizz.com/NovaAce/Learning/Self_Development.htm
- ศิริพร ชีปนวัฒนา. (2548). *หลักการจัดการเรียนรู้*. เชียงใหม่: โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. (2551). *โครงการพัฒนาสมรรถนะของครูตามระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สนั่น ดวงเกตุ. (2550). *สภาพปัญหาการบริหารงานห้องสมุดในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนหนองแวงวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*.
- สมพร สุทัศน์ีย์. (2537). *มนุษย์สัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สาคร มหาหิงค์. (2560). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 4(4), 574-589.
- สามารถ รอดสำราญ. (2546). การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *เอกสารประกอบ การดำเนินงานของ คมจ. และ อสคบ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2531). *แนวทางการจัดทำผลงานทางวิชาการสำหรับข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. (2537). *รายงานการวิจัยสภาพการบริหารงานของผู้บริหารในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูอาจารย์และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: กองตรวจสอบและทะเบียนประวัติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *การศึกษา: รากฐานประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สกสค. ลาดพร้าว.
- สุภัททา ปินทะแพทย์, กุญชรีย์ คำชาย, และ เอมอร กฤษณะรังสรรค์. (2550). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2545). *วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบความคิด*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อรรณพ จินะวัฒน์. (2559). การพัฒนาดนของผู้ประกอบวิชาชีพครู. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(2), 1379-1395.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2552). *จิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อาชัญญา รัตน์อุบลและคณะ. (2548). *การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อุทยานการเรียนรู้. (2561). *ความเปลี่ยนแปลงของห้องสมุดสวีเดน*. สืบค้นจาก https://www.tkpark.or.th/tha/articles_detail/377/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%9B%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0

%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%B8%E0%B8%94%E0%B8%AA%E0%B8%A7%E0%B8%
B5%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B8%99

อำนาจ เย็นสบาย. (2548). *รายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต: หอศิลป์*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์. (ม.ป.ป.). *แหล่งเรียนรู้ประชาชนชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น*. สืบค้น

จาก <http://www.nonsomboonlocal.go.th/nonsomboon/mainfile/fz8vbhsye.pdf>

ภาษาอังกฤษ

Benedek, A. (2013). New educational paradigm: 2.0: items of digital learning, In: Benedek A. (ed.) *Digital Pedagogy 2.0*. Budapest, Typotex, pp. 312

Boydell, T. (1985). *Management self-development: A guide for managers, organizations and institution*. Geneva: International Labour Office.

Chaudhari, H. B. (2018). The role of library in higher education. *Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language*, 6(26), 7616-7621.

Deshchaisria, R., & Sopeerak, S. (2013). A study of network learning resource center for elementary schools of bangkok metropolitan. *Social and Behavioral Sciences*, 103(2013), 63-67.

Gómez Zermeño, M. G., & Franco Gutiérrez, H. (2018). The use of educational platforms as teaching resource in mathematics. *JOTSE: Journal of technology and science education*, 8(1), 63-71.

Hockly, N. (2012). Substitute or redefine?. *Modern English Teacher*, 21(3), 40-42.

Itsekor, V. O., & Nwokeoma, N. M. (2017). The Importance of the Use of Libraries and the Need for a Reading Culture. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum*, 1, 24.

Laal, M., Laal, M., & Kermanshahi, Z. K. (2012). 21st century learning; learning in collaboration. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 47, 1696-1701.

Lewis, S., Pea, R., & Rosen, J. *Collaboration with mobile media—Shifting from ‘participation’ to ‘co-creation’*. Available online:

<http://www.computer.org/csdl/proceedings/wmute/2010/3992/00/index.html>

(accessed on 28 April 2018).

Kabilan, M. K., Ahmad, N., & Abidin, M. J. Z. (2010). Facebook: An online environment for learning of English in institutions of higher education?. *The Internet and higher education*, 13(4), 179-187.

- Kenworthy, L. S. (1992). *Guide to Social Student Teaching in Secondary School*. California: Woodwarth.
- Lestari, S. E. (2015). *Self-development through self-observation for teacher of English as a foreign language* (Vol. 4).
- Loertscher, D. V., Preddy, L., & Derry, B. (2013). Makerspaces in the school library learning commons and the uTEC maker model. *Teacher librarians*, 41(2), 48-51.
- Simegn, B. (2014). EFL teacher's self-initiated professtional development: Perceptions and practices. *Academic Journals*, 9(21), 1109-1114. doi:10.5897/ERR2014.1898
- Suomen Tietotoimisto. (2018). *Oodi, the library of a new era, will open to the public on the eve of the Independence day*. Retrived from https://www.sttinfo.fi/tiedote/oodi-the-library-of-a-new-era-will-open-to-the-public-on-the-eve-of-the-independence-day?publisherId=60579873&releasId=69847638&fbclid=IwAR0Z963ci5wmTd_wDn5UWbkVHo0Thf3d8bl9oUypJG44YNdPE33gyIUE_24
- Swanburg, R. C. (1968). *Inservice education*. New York: G.P.Puthum's Sage.
- Zachariah, K. K. (2016). Learning Resource Centers: Adeauacy and Relevance of Resources in Public Primary Teacher Training Colleges in Kenya. *Journal of Humanities And Social Science*, 21(9), 61-65.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ใบรับรองโครงการวิจัยเพื่อพิจารณาริธีกรรมการวิจัยในคน

ภาคผนวก ข

การหาค่า IOC จากแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้
ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

ข้อความ		ผลการพิจารณา			สรุปค่า IOC
แหล่งการเรียนรู้	การพัฒนาตนเอง	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	
1. ท้องสมุด					
1.1 ท้องสมุดมหาวิทยาลัย	รู้สึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
1.2 ท้องสมุดคณะ	รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
1.3 ท้องสมุดประจำจังหวัด/ตำบล/อำเภอ	สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
1.4 ท้องสมุดมีชีวิต (TK PARK)	สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	1	1	1	1
1.5 อื่นๆ.....(โปรดระบุชื่อ)	เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน	1	1	1	1
	เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	1	1	1	1
	รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	สามารถฟังได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถอ่านได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถเขียนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	1	1	1	1
	ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	1	1	1	1
	ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	1	1	1	1
	ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1	1
2. พิพิธภัณฑ					
2.1 ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑประวัติศาสตร์อยุธยา ฯลฯ	รู้สึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
2.2 ด้านการศึกษา เช่น พิพิธภัณฑการศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย	รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1

ข้อความ		ผลการพิจารณา			สรุปค่า IOC
แหล่งการเรียนรู้	การพัฒนาตนเอง	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	
พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)					
2.3 ด้านธรรมชาติวิทยา เช่น พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียง ขอนแก่น พิพิธภัณฑ์เปลือกหอย ภูเก็ต ฯลฯ	สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
2.4 ด้านพฤษศาสตร์ เช่น พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พิพิธภัณฑ์พืช มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฯลฯ	สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	1	1	1	1
2.5 ด้านภูมิปัญญาพื้นบ้าน เช่น พิพิธภัณฑ์ป่าชายเลน วัดบางกระดี่ พิพิธภัณฑ์เครื่องใช้ไม้ไม่ อ่างทอง ฯลฯ	เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน	1	1	1	1
2.6 ด้านบุคคล เช่น พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง นครปฐม พิพิธภัณฑ์เจ้าดารารัศมี เชียงใหม่ ฯลฯ	เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	1	1	1	1
2.7 ด้านการเกษตร เช่น พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ปทุมธานี พิพิธภัณฑ์ประมง ม.เกษตรศาสตร์ ฯลฯ	รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
2.8 ด้านศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร ฯลฯ	รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	สามารถฟังได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถอ่านได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถเขียนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	1	1	1	1
	ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	1	1	1	1
	ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	1	1	1	1
	ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1	1
3. หอศิลป์					
3.1 หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร	รู้ลึกซึ้งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
3.2 พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย (MOCA)	รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
3.3 หอศิลป์จามจุรี	สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1

ข้อความ		ผลการพิจารณา			สรุปค่า IOC
แหล่งการเรียนรู้	การพัฒนาตนเอง	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	
3.4 ทหศิลป์อื่นๆ โปรรระบุ	สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	1	1	1	1
	เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่ เรียน	1	1	1	1
	เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	1	1	1	1
	รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ใน การจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อ นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	สามารถฟังได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถอ่านได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถเขียนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	1	1	1	1
	ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	1	1	1	1
	ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	1	1	1	1
	ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1	1
4. สวนสัตว์					
4.1 สวนสัตว์เปิดซาฟารีเวิลด์	รู้ลึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
4.2 สวนสัตว์ประจำจังหวัด เช่น สวนสัตว์เปิด เขาเขียว ชลบุรี สวนสัตว์เชียงใหม่ สวนสัตว์ ขอนแก่น ฯลฯ	รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ใน รายวิชา	1	1	1	1
	สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
	สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	1	1	1	1
	เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่ เรียน	1	1	1	1
	เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	1	1	1	1
	รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ใน การจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1

ข้อความ		ผลการพิจารณา			สรุปค่า IOC
แหล่งการเรียนรู้	การพัฒนาตนเอง	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	
	รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	สามารถฟังได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถอ่านได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถเขียนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	1	1	1	1
	ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	1	1	1	1
	ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	1	1	1	1
	ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1	1
5. สวนสาธารณะ					
5.1 สวนเบญจกิติ	รู้สึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
5.2 สวนวชิรเบญจทัศ หรือ สวนรถไฟ	รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
5.3 สวนสันติชัยปราการ	สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
5.4 สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์	สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	1	1	1	1
5.5 สวนหลวงร.9	เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน	1	1	1	1
5.6 สวนลุมพินี	เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	1	1	1	1
5.7 สวนจตุจักร	รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
5.8 สวนสราญรมย์	รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
5.9 สวนสาธารณะประจำจังหวัด	สามารถฟังได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถอ่านได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถเขียนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	1	1	1	1

ข้อความ		ผลการพิจารณา			สรุปค่า IOC
แหล่งการเรียนรู้	การพัฒนาตนเอง	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	
	สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	1	1	1	1
	ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	1	1	1	1
	ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	1	1	1	1
	ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1	1
6. สอนพหุภาษา					
6.1 สอนพหุภาษาสัปดาห์ละ 1 ภาค เช่น ภาค ตะวันออก (เขาคันทรง) ภาคกลาง (พุด)	รู้สึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
6.2 สอนพหุภาษาสัปดาห์ละ 2 ภาค กลางเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และใต้	รู้หลักหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ใน รายวิชา	1	1	1	1
6.3 สอนรวมพรรณไม้ป่า 6 พรรษา ราชินี 4 แห่ง ภาคกลางเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และใต้	สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
6.4 สอนรุกขชาติ แต่ละภาค ทั้ง 6 ภาค	สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	1	1	1	1
	เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่ เรียน	1	1	1	1
	เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	1	1	1	1
	รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ใน การจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อ นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	สามารถฟังได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถอ่านได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถเขียนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	1	1	1	1
	ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	1	1	1	1
	ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	1	1	1	1
	ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1	1

ข้อความ		ผลการพิจารณา			สรุปค่า IOC
แหล่งการเรียนรู้	การพัฒนาตนเอง	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	
7. อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี					
7.1 อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำภาค	รู้สึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
	รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ใน รายวิชา	1	1	1	1
	สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
	สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	1	1	1	1
	เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่ เรียน	1	1	1	1
	เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	1	1	1	1
	รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ใน การจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อ นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	สามารถฟังได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถอ่านได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถเขียนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	1	1	1	1
	ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	1	1	1	1
	ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	1	1	1	1
	ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1	1
8. ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำ จังหวัด					
8.1 ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด	รู้สึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
	รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ใน รายวิชา	1	1	1	1
	สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
	สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	1	1	1	1

ข้อความ		ผลการพิจารณา			สรุปค่า IOC
แหล่งการเรียนรู้	การพัฒนาตนเอง	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	
	เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน	1	1	1	1
	เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	1	1	1	1
	รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	สามารถฟังได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถอ่านได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถเขียนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	1	1	1	1
	ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	1	1	1	1
	ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	1	1	1	1
	ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1	1
9. แพลตฟอร์มทางการศึกษา					
9.1 E-Learning	รู้สึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
9.2 Social Media เช่น Facebook Line	รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	1	1	1	1
9.3 MOOCs	สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
9.4 Youtube	สามารถแปลความภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	1	1	1	1
9.5 Educational Application	เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน	1	1	1	1
9.6 อื่นๆ โปรดระบุ	เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	1	1	1	1
	รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1
	สามารถฟังได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	1	1	1	1

ข้อความ		ผลการพิจารณา			สรุปค่า IOC
แหล่งการเรียนรู้	การพัฒนาตนเอง	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	
	สามารถอ่านได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถเขียนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	1	1	1	1
	ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	1	1	1	1
	ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	1	1	1	1
	ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	1	1	1	1
	ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1	1

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

และเสนอแนะผลจากการสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชู บุญลิขิตศิริ อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรวรรณ ถัญฉวรรธนะกร อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์ ดร.พรพิมล รอดเคราะห์ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

1. วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม: เพื่อศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู
2. ผู้ให้ข้อมูล: นิสิต/นักศึกษาเอกประถมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5
3. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 9 หน้า ประกอบไปด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้

4. ขอให้ท่านเลือกตอบหรือกรอกข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและเป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้สำหรับนิสิต/นักศึกษา คณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ได้ต่อไปในอนาคต

5. ขอความกรุณาท่านอ่านคำชี้แจงในตอนที่ 2 อย่างละเอียด เพื่อผลจากแบบสอบถามจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ได้ดีมากยิ่งขึ้น

หมายเหตุ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม โดยจะไม่มี การนำเสนอข้อมูลเป็นรายบุคคล (หรือระบุตัวตนของผู้ตอบ) หรือรายมหาวิทยาลัย ดังนั้นคำตอบของท่านจะไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่านหรือมหาวิทยาลัยของท่านแต่อย่างใด

ขอบพระคุณในความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ดร.ภาวิณี โสธายะเพ็ชร

อาจารย์ประจำสาขาวิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง

การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเอกประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

[] 1. ชาย

[] 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถาบันการศึกษาที่ท่านศึกษาอยู่ อยู่ในจังหวัด.....

4. วิชาเอก

[] 1. มี

[] 2. ไม่มี

[] 1.1 คณิตศาสตร์

[] 1.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

[] 1.2 วิทยาศาสตร์

[] 1.6 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

[] 1.3 ภาษาไทย

[] 1.7 ศิลปะ

[] 1.4 ภาษาอังกฤษ

[] 1.8 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

5. ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

[] 1. เคย

[] 2. ไม่เคย

ตอนที่ 2 การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพ

คำชี้แจง ○ วงกลมหรือกากบาท ✕ หมายเลขในช่องด้านซ้ายและด้านขวาที่ตรงกับระดับการใช้และการพัฒนาตนเองของท่านที่สุด (โดยในส่วนของการพัฒนาตนเองให้ทำทุกข้อ เช่น ห้องสมุด ช่วยให้ นิสิต/นักศึกษาพัฒนาตนเองในทุกประเด็นตามที่กล่าวมามากน้อยเพียงใด ซึ่งไม่ต้องพิจารณาประเภทของห้องสมุดย่อยๆ เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะ แต่ให้พิจารณาเพียงแค่แหล่งการเรียนรู้ใหญ่ๆ ตามหัวข้อ เช่น พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ ฯลฯ เท่านั้น)

การใช้แหล่งการเรียนรู้				ข้อความ	การพัฒนาตนเอง			
มากที่สุด	มาก	น้อย	ไม่ใช่เลย		มากที่สุด	มาก	น้อย	ไม่พัฒนาเลย
4	3	2	1		4	3	2	1
				แหล่งการเรียนรู้	การพัฒนาตนเอง			
				2. ห้องสมุด				

4	3	2	1	1.1 ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	- รู้ลึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	1.2 ห้องสมุดคณะ	- รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	1.3 ห้องสมุดประจำจังหวัด/ตำบล/อำเภอ	- สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	4	3	2	1
4	3	2	1	1.4 ห้องสมุดมีชีวิต (TK PARK)	- สามารถแปลความภาษาอื่นๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	4	3	2	1
4	3	2	1	1.5 อื่นๆ.....(โปรดระบุชื่อ)	- เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน	4	3	2	1
					- เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	4	3	2	1
					- รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- สามารถฟังได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถอ่านได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถเขียนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	4	3	2	1
					- ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4	3	2	1
				3. พิพิธภัณฑ	การพัฒนาตนเอง				
4	3	2	1	2.1 ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑประวัติศาสตร์อยุธยา ฯลฯ	- รู้ลึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	2.2 ด้านการศึกษา เช่น พิพิธภัณฑการศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย พิพิธภัณฑมหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	- รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1

4	3	2	1	2.3 ด้านธรรมชาติวิทยา เช่น พิพิธภัณฑสถานไดโนเสาร์ภูเวียง ขอนแก่น พิพิธภัณฑสถานหอย ภูเก็ต ฯลฯ	- สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	4	3	2	1
4	3	2	1	2.4 ด้านพฤกษศาสตร์ เช่น พิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฯลฯ	- สามารถแปลความภาษาอื่นๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	4	3	2	1
4	3	2	1	2.5 ด้านภูมิปัญญาพื้นบ้าน เช่น พิพิธภัณฑสถานชาเลน วัดบางกระดี่ พิพิธภัณฑสถานเครื่องใช้ไม้ ฝ้าย อ่างทอง ฯลฯ	- เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน	4	3	2	1
4	3	2	1	2.6 ด้านบุคคล เช่น พิพิธภัณฑสถานหุ่นขี้ผึ้ง นครปฐม พิพิธภัณฑสถานเจ้าดารารัศมี เชียงใหม่ ฯลฯ	- เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	4	3	2	1
4	3	2	1	2.7 ด้านการเกษตร เช่น พิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ปทุมธานี พิพิธภัณฑสถานประมงม.เกษตรศาสตร์ ฯลฯ	- รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
4	3	2	1	2.8 ด้านศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร ฯลฯ	- รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- สามารถฟังได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถอ่านได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถเขียนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	4	3	2	1
					- ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4	3	2	1
				4. หอศิลป์	การพัฒนาตนเอง				
4	3	2	1	3.1 หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร	- รู้ลึกซึ้งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	3.2 พิพิธภัณฑสถานศิลปะไทยร่วมสมัย (MOCA)	- รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	3.3 หอศิลป์จามจุรี	- สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	4	3	2	1

4	3	2	1	3.4 หอศิลป์ อื่นๆ โปสเตอร์ ระบุ	- สามารถแปลความภาษาอื่นๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	4	3	2	1
					- เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชา ที่เรียน	4	3	2	1
					- เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัด กลุ่ม การทำสื่อ	4	3	2	1
					- รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อ นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- สามารถฟังได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถอ่านได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถเขียนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดี ขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาใน อาชีพ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	4	3	2	1
					- ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4	3	2	1
				5. สวนสัตว์	การพัฒนาตนเอง				
4	3	2	1	4.1 สวนสัตว์เปิดซาฟารีเวิลด์	- รู้ลึกซึ้งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ใน รายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	4.2 สวนสัตว์ประจำจังหวัด เช่น สวนสัตว์เปิด เขาเขียว ชลบุรี สวนสัตว์เชียงใหม่ สวนสัตว์ ขอนแก่น ฯลฯ	- รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียน อยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
					- สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็น ระบบ	4	3	2	1
					- สามารถแปลความภาษาอื่นๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	4	3	2	1
					- เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชา ที่เรียน	4	3	2	1
					- เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัด กลุ่ม การทำสื่อ	4	3	2	1

					- รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- สามารถฟังได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถอ่านได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถเขียนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	4	3	2	1
					- ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4	3	2	1
				6. สวนสาธารณะ	การพัฒนาตนเอง				
4	3	2	1	5.1 ส่วนเบญจกิติ	- รู้ลึกซึ้งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	5.2 ส่วนวชิรเบญจทัศ หรือ สวนรถไฟ	- รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	5.3 สวนสันติชัยปราการ	- สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	4	3	2	1
4	3	2	1	5.4 สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์	- สามารถแปลความภาษาอื่นๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	4	3	2	1
4	3	2	1	5.5 สวนหลวงร.9	- เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน	4	3	2	1
4	3	2	1	5.6 สวนลุมพินี	- เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	4	3	2	1
4	3	2	1	5.7 สวนจตุจักร	- รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
4	3	2	1	5.8 สวนสราญรมย์	- รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
4	3	2	1	5.9 สวนสาธารณะประจำจังหวัด	- สามารถฟังได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถอ่านได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถเขียนได้ดีขึ้น	4	3	2	1

					- สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	4	3	2	1
					- ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4	3	2	1
				7. ส่วนพฤกษศาสตร์	การพัฒนาตนเอง				
4	3	2	1	6.1 ส่วนพฤกษศาสตร์ประจำภาค เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เขาค้อ) ภาคกลาง (พุแค) ภาคใต้ (เขาช่อง)	- รู้ลึกซึ้งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	6.2 ส่วนพฤกษศาสตร์วรรณคดี 4 แห่ง ภาคกลางเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และใต้	- รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	6.3 ส่วนรวมพรรณไม้ป่า 60 พรรษามหาราชาฯ 4 แห่ง ภาคกลางเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และใต้	- สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	4	3	2	1
4	3	2	1	6.4 ส่วนรุกขชาติ แต่ละภาค ทั้ง 6 ภาค	- สามารถแปลความภาษาอื่นๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	4	3	2	1
					- เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน	4	3	2	1
					- เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	4	3	2	1
					- รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- สามารถฟังได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถอ่านได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถเขียนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	4	3	2	1

					- ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	4	3	2	1
				8. อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	การพัฒนาตนเอง				
4	3	2	1	7.1 อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประจำภาค	- รู้ลึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
					- รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
					- สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	4	3	2	1
					- สามารถแปลความภาษาอื่นๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	4	3	2	1
					- เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เรียน	4	3	2	1
					- เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัดกลุ่ม การทำสื่อ	4	3	2	1
					- รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- สามารถฟังได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถอ่านได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถเขียนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	4	3	2	1
					- ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4	3	2	1
				9. ศูนย์กีฬาและนันทนาการ	การพัฒนาตนเอง	4	3	2	1
4	3	2	1	8.1 ศูนย์กีฬาและนันทนาการประจำจังหวัด	- รู้ลึกซึ่งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
					- รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
					- สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	4	3	2	1

					- สามารถแปลความภาษาอื่นๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	4	3	2	1
					- เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชา ที่เรียน	4	3	2	1
					- เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัด กลุ่ม การทำสื่อ	4	3	2	1
					- รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- สามารถฟังได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถอ่านได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถเขียนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	4	3	2	1
					- ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4	3	2	1
				10. แพลตฟอร์มทางการศึกษา	การพัฒนาตนเอง				
4	3	2	1	9.1 E-Learning	- รู้ลึกซึ้งในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	9.2 Social Media เช่น Facebook Line	- รู้หลากหลายในเรื่องที่สนใจ/ที่เรียนอยู่ในรายวิชา	4	3	2	1
4	3	2	1	9.3 MOOCs	- สามารถค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	4	3	2	1
4	3	2	1	9.4 Youtube	- สามารถแปลความภาษาอื่นๆ ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ	4	3	2	1
4	3	2	1	9.5 Educational Application	- เขียนหรืออ่านภาษาอังกฤษในรายวิชา ที่เรียน	4	3	2	1
4	3	2	1	9.6 อื่นๆ โปรดระบุ	- เพิ่มพูนเทคนิควิธีการสอน เช่น การจัด กลุ่ม การทำสื่อ	4	3	2	1
					- รู้เรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1

					- รู้หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	3	2	1
					- สามารถฟังได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถพูดสื่อสารได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถอ่านได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถเขียนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	4	3	2	1
					- ช่วยให้เกิดความรักและศรัทธาในอาชีพ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมให้ตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี	4	3	2	1
					- ส่งเสริมการเป็นผู้นำ	4	3	2	1
					- ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4	3	2	1

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองก่อนการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู

5. แหล่งการเรียนรู้ที่ท่านใช้บ่อยที่สุดสามลำดับแรก คือ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

6. แหล่งการเรียนรู้ใดที่ควรได้รับการพัฒนาปรับปรุงมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

7. แหล่งการเรียนรู้ใดที่ท่านคิดว่าควรมีมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

8. ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

-----ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง-----